បញ្ចសីលត្ថទីបនី

រៀបរៀងដោយ

មហាសទ្ធម្មធរជោតិក ហ៊ាត ណាហំ

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា

នៃសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា

ព.ស.២៥៥៩

បញ្ចសីលត្ថទីបនី

រៀបរៀងដោយ

មហាសទ្ធម្មធរជោតិក ហ៊ាត ឈាហំ

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា
នៃសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា
ព.ស.២៥៥៩

ធម្មទានដោយ

ឧបាសិកា ហ៊ួសាំង អ៊ាក

ព្រមទាំងកូនចៅ

មាតិកា លេខទំព័រ

បទសរភញ្ញ..១

ធម៌នមស្ការ រតនត្តយបូជា..៣

ពុទ្ធរតនប្បណាម...៤

ធម្មរតនប្បណាម...១០

សង្ឃរតនប្បណាម..១៥

បារមីទាំង៣០...២៣

ធាតុចេតិយនមក្ការគាថា..៣១

នមស្ការស្នាមព្រះពុទ្ធបាទ..៣៤

មហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ...៣៧

នមស្ការស្នាមព្រះបាទ ដែលប្រដាប់ដោយមង្គល ១០៨........៤០

សច្ចកិរិយាខាងក្រោយធ្វើបទនមស្ការ..................................៤៤

ប្រកាសដោយសេចក្ដីឧបមា..៤៥

វិធីសមាទាននិច្ចសីល...៤៩

វិធីសមាទានឯកជ្ឈ:..៦០

វិនិច្ឆ័យព្រះត្រៃសរណគមន៍...៦៥

ពណ៌នាពាក្យថាពុទ្ធ:..៦៧

សរណគមន៍ និងដល់សរណគមន៍.......................................៧០

សរណគមន៍ដាច់ មិនដាច់ និងផល.....................................៧៣

បញ្ហាកម្មរបស់សីល..៨៥

សំវរ: ៥ យ៉ាង...៨៧

អត្ថរបស់សីល...៨៩

លក្ខណៈ, រស, បច្ចុប្បដ្ឋាន, បទដ្ឋាននៃសីល......................៩០

រស របស់សីល...៩១

បច្ចុប្បដ្ឋាន និងបទដ្ឋាន..៩២

ពោលដោយសមាទាន..៩៣

ពោលដោយវិរតិ..៩៦

ពណ៌នាសេចក្តី នៃសិក្ខាបទដោយសង្ខេបសិន.....................១០២

អ្នកទ្រុស្តសីល និងអលជ្ជីសម្រាប់គ្រហស្ថសីល៥...............១០៦

ចែកសីលដោយនិច្ចសីល និងអនិច្ចសីល...........................១០៨

ចែកសីលដោយចារិត្តសីល និងវារិត្តសីល..........................១១០

លក្ខណៈ រស និងបដិក្ខេបធម៌..១១០

ពោលជំនួញ ៥ យ៉ាង...១១២

ពណ៌នាសេចក្តីនៃសិក្ខាបទ..១១៤

អធិប្បាយសិក្ខាបទទី១..១១៨

អធិប្បាយឱកាស ដែលបញ្ជាឲ្យធ្វើការសម្លាប់....................១២៤

អធិប្បាយអាវុធជាគ្រឿងដៃ ប្រើឲ្យសម្លាប់.........................១២៥

អធិប្បាយឥរិយាបថ ដែលបញ្ជាឲ្យធ្វើការសម្លាប់................១២៦

អធិប្បាយកិរិយាវិសេស..១២៧

និស្សគ្គិយប្រយោគ..១២៨

ថាវរៈប្រយោគ...១២៨

មតិរបស់ព្រះថេរៈពីររូប ក្នុងការជីករណ្តៅ...........................១៣៥

ពោលដោយការដាក់អន្ទាក់របស់ភិក្ខុ.................................១៣៨

វិជ្ជាមយប្រយោគ..១៤០

ឥទ្ធិមយប្រយោគ..១៤០

បាណាតិបាត មានអង្គ ៥...១៤១

បាណាតិបាត មានទោស...១៤៣

បាណាតិបាត មានទោស...១៤៤

អទិន្នាទានសិក្ខាបទទី២..១៥៣

នានាបញ្ចកៈពួកទី ១ មាន ៥ គឺ...១៥៥

ឯកកណ្ឌបញ្ចកៈពួកទី ២ នោះមាន ៥ យ៉ាងគឺ....................១៥៦

សាហត្ថិកបញ្ចកៈពួកទី ៣ មានអវហារ ៥ គឺ......................១៥៨

បុព្វបយោគបញ្ចកៈពួកទី ៤ មាន ៥ គឺៈ.............................១៥៩

ថេយ្យាវហារបញ្ចកៈពួកទី ៥ មាន ៥ គឺ.............................១៦០

អធិប្បាយឱកាសបរិកប្ប..១៦៤

អទិន្នាទាន មានទោសច្រើន..១៦៩

អទិន្នាទាននេះ មានអង្គ ៥ គឺ...១៧៤

កាមេសុ មិច្ឆាចារសិក្ខាបទទី៣..១៧៦

ពោលដោយការសេព និងទ្វារមគ្គទាំង៣០..............................១៩៤

មុសាវាទសិក្ខាបទទី ៤..១៩៧

មុសាវាទ មានអង្គ ៤..២១០

សុរាមេរយ សិក្ខាបទទី៥...២១២

សិក្ខាបទនេះ មានអង្គ ៤ គឺ..២៣១

ពោលអំពី ឧបាសកវគ្គ...២៣៥

ពោលអំពី អានិសង្សសីល...២៣៨

ថេរគាថា...២៤៥

ទុស្សីលសូត្រ..២៦១

អធិប្បាយព្រះសទ្ធម្ម ៣ យ៉ាង...២៦៥

ប្រយោជន៍ នៃព្រះវិន័យ...២៦៩

ធម៌បួសសម្រាប់សីលវតី គ្នាច្រើន.....................................២៧៥

ធម៌បួសសម្រាប់សីលវតី ម្នាក់ឯង.....................................២៧៦

ធម៌បួសសម្រាប់សីលវន្ត គ្នាច្រើន.....................................២៧៧

ធម៌បួសសម្រាប់សីលវន្ត ម្នាក់ឯង.....................................២៧៧

ការសូត្រផ្សាយមេត្តាចិត្ត...២៧៩

ការសូត្រផ្សាយ មេត្តាចិត្ត បាលីប្រែ....................................២៨១

បទសរភញ្ញ

សូមថ្វាយបង្គំ-ព្រះសម្ពុទ្ធ ប្រសើរបំផុត-ក្នុងលោកា
ជាគ្រូនៃមនុស្ស-និងទេវតា ទ្រង់ត្រាស់ទេសនា-ប្រដៅសត្វ
ចង្អុលឲ្យដើរ-ផ្លូវកណ្តាល មាគ៌ាត្រកាល-អាចកម្ចាត់
ទុក្ខភ័យចង្រៃ-ឲ្យខ្ចាយបាត់ អាចកាត់សង្សា-រទុក្ខបាន ។
សាសនាព្រះអង្គ-នៅសព្វថ្ងៃ សត្វមាននិស្ស័យ-ពីបូរាណ
ប្រឹងរៀនប្រឹងស្តាប់-ចេះចាំបាន កាន់តាមលម្អាន-បានក្តីសុខ
ឥតមានសុខណា-ស្មើក្តីស្ងប់ បញ្ចប់ត្រឹមសុខ-ឃ្លាតចាកទុក្ខ
តាំងពីលោកនេះ-តទៅមុខ ក្តីសុខនឹងមាន-ព្រោះធម៌ស្ងប់ ។
ខ្ញុំសូមបង្គំ-ត្តោះព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃបវរ-ទាំងគ្រប់សព្វ

រួមជាត្រៃរត្ន-គួរគោរព ជាម្ចប់ត្រជាក់-នៃលោកា

ព្រះរូបព្រះធាតុ-នៃព្រះពុទ្ធ វិសុទ្ធតាងអង្គ-ព្រះសាស្តា

សូមគុណត្រៃរត្ន-ជួយខេមរា ឲ្យបានសុខា-តរៀងទៅ ។

បទសរភញ្ញចប់

ធម៌នមស្ការ

រតនត្តយបូជា

ឥមេហិ ទីបធូបាទិសក្ការេហិ ពុទ្ធំ ធម្មំ សង្ឃំ អភិបូជយាមិ មាតាបិតាទីនំ គុណវន្តានញ្ច មយ្ហញ្ច ទីឃរត្តំ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ។

ប្រែថា ខ្ញុំព្រះករុណាសូមបូជាចំពោះនូវព្រះ { ពុទ្ធ ធម៌ សង្ឃ } ជាម្ចាស់ ដោយគ្រឿងសក្ការៈទាំងឡាយ មានទៀន និងធូបជាដើមនេះ ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកដ៏មានគុណទាំងឡាយមានមាតាបិតាជាដើមផង ដល់ខ្ញុំព្រះករុណាផង អស់កាលជាអង្វែងទៅហោង ។

ពុទ្ធរតនប្បណាម

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

(សូត្រ ៣ ដង)

__ប្រែថា__ វីកិរិយានមស្ការថ្វាយបង្គំ នៃខ្ញុំព្រះករុណា ចូរមាន ដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គជាព្រះអរហន្តដ៏ប្រសើរទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ឥតមានគ្រូអាចារ្យណា ប្រដៅព្រះអង្គឡើយ ។

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

យោ សន្និសិន្នោ វរពោធិមូលេ

មារំ សសេនំ មហតឹ វិជេយ្យោ

សម្ពោធិមាគច្ឆិ អនន្តញាណោ

លោកុត្តមោ តំ បណមាមិ ពុទ្ធំ ។

ប្រែថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គឯណា ទ្រង់គង់ចម្រើននូវព្រះអានាបានស្សតិកម្មដ្ឋាន លើរតនបល្ល័ង្កក្រោមម្លប់ពោធិព្រឹក្សដ៏ប្រសើរ បានផ្ចាញ់នូវមារាធិរាជ ព្រមទាំងសេនាដ៏ច្រើន ហើយទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ មានប្រាជ្ញារកទីបំផុតគ្មាន ព្រះអង្គប្រសើរជាងសត្វលោក ខ្ញុំព្រះករុណា សូមក្រាបថ្វាយបង្គំនូវ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ដោយគោរព ។

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

យេ ច ពុទ្ធា អតីតា ច យេ ច ពុទ្ធា អនាគតា

បច្ចុប្បន្នា ច យេ ពុទ្ធា អហំ វន្ទាមិ សព្វទា ។

ប្រែថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយអង្គឯណា ដែលបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធនិព្វានកន្លងទៅហើយក្តី ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយអង្គឯណាដែលនឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ក្នុងកាលខាងមុខក្តី ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយអង្គឯណា ដែលបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ក្នុងកប្បនេះក្តី ខ្ញុំព្រះករុណា សូមក្រាបថ្វាយបង្គំ នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយនោះគ្រប់កាលទាំងពួង ។

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ[១] ។

បាលីប្រែថា **ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ** *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ព្រះនាមថា* ***អរហំ*** *ព្រោះព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសឹកសត្រូវពោល គឺកិលេសព្រមទាំងវាសនា គឺកាយបយោគ និងវចីបយោគ*

សម្មាសម្ពុទ្ធោ *ទ្រង់ព្រះនាមថា* ***សម្មាសម្ពុទ្ធ*** *ព្រោះព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃ ចំពោះព្រះអង្គ ឥតមានគ្រូអាចារ្យណាប្រដៅព្រះអង្គឡើយ*

១.អង្គុត្តរនិកាយ ឆក្កនិបាត ត្រង់អាហុនេយ្យវគ្គ ៤៦/១២, វិសុទ្ធិមគ្គភាគ១/៤៣២

វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ទ្រង់ព្រះនាមថា វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ព្រោះព្រះអង្គបរិបូណ៌ ដោយវិជ្ជា ៣[២] និងវិជ្ជា ៨[៣] និងចរណៈ ១៥[៤]

សុគតោ ទ្រង់ព្រះនាមថា សុគតោ ព្រោះព្រះអង្គមានដំណើរល្អ យាងទៅកាន់សុន្ទរស្ថាន គឺអមតមហានិព្វាន ។

លោកវិទូ ទ្រង់ព្រះនាមថា លោកវិទូ ព្រោះព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក

---

២. ម.មូ.២២/២១៧ វិជ្ជា៣ គឺ ១បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ២ចុតូបបាតញ្ញាណ ៣អាសវក្ខយញ្ញាណ ។

៣. វិជ្ជា៨ គឺវិជ្ជា ៣ ខាងដើម និងវិបស្សនាញាណ១ មនោមយិទ្ធិ១ ឥទ្ធិវិធិ១ ទិព្វសោត១ ចេតោបរិញ្ញាណ១ ។

៤.ម.ម.២៣/៤៣ ចរណៈ១៥ គឺ ១សីល ២ជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ៣ជាអ្នកស្គាល់ប្រមាណក្នុងភោជន ៤ជាអ្នកប្រកបនូវសេចក្តីភ្ញាក់រឭក ៥សទ្ធា ៦ហិរិ ៧ឱត្តប្បៈ ៨ពហុសូត្រ ៩វិរិយៈ ១០សតិ ១១បញ្ញា ១២បឋមជ្ឈាន ១៣ទុតិយជ្ឈាន ១៤តតិយជ្ឈាន ១៥ចតុត្ថជ្ឈាន ។

អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ ទ្រង់ព្រះនាមថា អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ ព្រោះព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកទូន្មានទូវបុរសដែលមានឧបនិស្ស័យគួរនឹងទូន្មានបាន

សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ទ្រង់ព្រះនាមថា សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ព្រោះព្រះអង្គជា សាស្តាចារ្យនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ

ពុទ្ធោ ទ្រង់ព្រះនាមថា ពុទ្ធោ ព្រោះព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យត្រាស់ដឹងផង

ភគវា ទ្រង់ព្រះនាមថា ភគវា ព្រោះព្រះអង្គមានដំណើរទៅកាន់ត្រៃកពខ្ជាក់ចោល ហើយគឺថាព្រះអង្គមិនត្រឡប់កើតទៀតឡើយ ។

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

រួចហើយត្រូវប្រកាសប្តេជ្ញាខ្លួនចំពោះព្រះពុទ្ធគុណថា៖

នត្ថិ មេ សរណំ អញ្ញំ ពុទ្ធោ មេ សរណំ វរំ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន ហោតុ មេ ជយមង្គលំ។

<u>បាលីប្រែថា</u> **នត្ថិ មេ សរណំ អញ្ញំ** *វត្ថុដទៃជាទីពឹងទីរឭក នៃខ្ញុំព្រះករុណាមិនមានឡើយ* **ពុទ្ធោ មេ សរណំ វរំ** *មានតែព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ជាទីពឹងទីរឭកដ៏ប្រសើ របស់ខ្ញុំព្រះករុណា* **ឯតេន សច្ចវជ្ជេន ហោតុ មេ ជយមង្គលំ** *សូមសិរីសួស្តីជយមង្គល ចូរមានដល់ ខ្ញុំព្រះករុណា ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ ។*

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

រួចហើយត្រូវសូមខមាទោសនឹងព្រះពុទ្ធគុណដូច្នេះថា៖

ឧត្តមង្គេន វន្ទេហំ បាទបំសុំ វរុត្តមំ

ពុទ្ធេ យោ ខលិតោ ទោសោ ពុទ្ធោ ខមតុ តំ មមំ។

<u>បាលីប្រែថា</u> **ឧត្តមង្គេន វន្ទេហំ បាទបំសុំ វរុត្តមំ** ខ្ញុំព្រះករុណា សូមថ្វាយបង្គំ នូវល្អងធូលីព្រះបាទនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដ៏ប្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយអវយវៈដ៏ឧត្តមគឺត្បូង **ពុទ្ធេ យោ ខលិតោ ទោសោ** ទោសឯណា ដែលខ្ញុំព្រះករុណា ធ្វើឲ្យភ្លាំងភ្លាត់ហើយ ក្នុងព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ **ពុទ្ធោ ខមតុ តំ មមំ** សូមព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ អត់នូវទោស នោះដល់ខ្ញុំព្រះករុណា ។

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

ធម្មរតនប្បណាម

អដ្ឋង្គិការិយបថោ ជនានំ

មោក្ខប្បវេសាយ ឧជូ ច មគ្គោ

ធម្មោ អយំ សន្តិករោ បណីតោ

និយ្យានិកោ តំ បនមាមិ ធម្មំ ។

ប្រែថា ព្រះសទ្ធម្មឯណា ជាធម៌ប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ ជាគន្លងដំណើរនៃព្រះអរិយបុគ្គលជាម្ចាស់ ជាផ្លូវដ៏ត្រង់ក្នុងកិរិយា ញ៉ាំងជនដែលប្រាថ្នានូវព្រះនិព្វាន ឲ្យចូលទៅកាន់ព្រះនិព្វានបាន ព្រះធម៌នេះ ជាធម៌ធ្វើឲ្យត្រជាក់រម្ងាប់បង់នូវភ្លើងទុក្ខ ភ្លើងកិលេស ជាធម៌ដ៏ឧត្តម ជាគុណញ៉ាំងសត្វឲ្យចេញចាកសង្សារទុក្ខ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមក្រាបថ្វាយបង្គំនូវព្រះសទ្ធម្មនោះ ដោយគោរព ។

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

យេ ច ធម្មា អតីតា ច យេ ច ធម្មា អនាគតា
បច្ចុប្បន្នា ច យេ ធម្មា អហំ វន្ទាមិ សព្វទា ។

ប្រែថា ព្រះធម៌ទាំងឡាយឯណា ដែលជាធម៌របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលនិព្វានកន្លងទៅហើយក្តី ព្រះធម៌ទាំងឡាយឯណា ដែលជាធម៌របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលនឹងមានមកក្នុងកាលខាងមុខក្តី ព្រះធម៌ទាំងឡាយឯណា ដែលជាធម៌របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រតិស្ឋានទុកក្នុងកាលសព្វថ្ងៃនេះក្តី ខ្ញុំព្រះករុណា សូមក្រាបថ្វាយបង្គំ នូវព្រះធម៌ទាំងឡាយនោះ គ្រប់កាលទាំងពួង ។

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

គួរបង្អោនកាយវាចា ហើយតាំងចិត្តរឭកដល់ព្រះធម្មគុណថា៖

ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ សន្ទិដ្ឋិកោ អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ ឱបនយិកោ បច្ចត្តំ វេទិតព្វោ វិញ្ញូហីតិ[៥] ។

បាលីប្រែថា **ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ** *ព្រះបរិយត្តិធម៌ គឺព្រះត្រៃបិដក ជាធម៌ គឺព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សម្ដែងហើយដោយល្អ* **ធម្មោ** *ព្រះនព្វលោកុត្តរធម៌មាន ៩ ប្រការ គឺមគ្គ ៤ ផល ៤ និព្វាន១* **សន្ទិដ្ឋិកោ** *ជាធម៌គឺព្រះអរិយបុគ្គលទាំងពួងដឹងពិត ឃើញពិត ដោយបច្ចវេក្ខណញ្ញាណ គឺថានឹងបានដឹង ដោយស្ដាប់ដោយជឿបុគ្គលដទៃនោះៗក៏ទេ គឺឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង* **អកាលិកោ** *ជាធម៌ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គឺថាកាលបើព្រះអរិយមគ្គ កើតឡើង*

---

៥. អង្គុត្តរនិកាយ ឆក្កនិបាត ត្រង់អាហុនេយ្យវគ្គ ៤៦/១៣, វិសុទ្ធិមគ្គភាគ ១/៤៦៧ ។

ហើយ ព្រះអរិយផលក៏កើតក្នុងលំដាប់គ្នា មិនបានយឺតយូរឡើយ **ឯហិ-បស្សិកោ** ជាធម៌គួរដល់ឯហិបស្សវិធី គឺថា បើព្រះអរិយបុគ្គលដែលបាន សម្រេចមគ្គផលហើយ ក៏គួរនឹងហៅបុគ្គលដទៃឲ្យចូលមកមើលបាន **ឱបនយិកោ** ជាធម៌គឺព្រះអរិយបុគ្គល គប្បីបង្អោន ចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ដោយអំណាចនៃភាវនា **បច្ចត្តំ វេទិតព្វោ វិញ្ញូហិ** ជាធម៌ គឺអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មានឧគ្ឃដិតញ្ញូបុគ្គលជាដើម គប្បីដឹង គប្បីឃើញច្បាស់ក្នុងចិត្តនៃខ្លួន ។

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

ប្រកាសប្តេជ្ញាខ្លួនដោយពាក្យសច្ចៈថា៖

នត្ថិ មេ សរណំ អញ្ញំ ធម្មោ មេ សរណំ វរំ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន ហោតុ មេ ជយមង្គលំ ។

_បាលីប្រែថា_ **នត្ថិ មេ សរណំ អញ្ញំ** *វត្ថុដទៃជាទីពឹងទីរឭក នៃខ្ញុំព្រះករុណា មិនមានឡើយ* **ធម្មោ មេ សរណំ វរំ** *មានតែ ព្រះធម៌ជាម្ចាស់ ជាទីពឹង ទីរឭកដ៏ប្រសើរ របស់ខ្ញុំព្រះករុណា* **ឯតេន សច្ចវជ្ជេន ហោតុ មេ ជយមង្គលំ** *សូមសិរីសួស្តី ជយមង្គល ចូរមានដល់ខ្ញុំព្រះករុណា ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ ។*

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

រួចហើយត្រូវសូមខមាទោសនឹងព្រះធម្មគុណថា៖

ឧត្តមង្គេន វន្ទេហំ ធម្មញ្ច ទុវិធំ វរំ

ធម្មេ យោ ខលិតោ ទោសោ ធម្មោ ខមតុ តំ មមំ។

_បាលីប្រែថា_ **ឧត្តមង្គេន វន្ទេហំ ធម្មញ្ច ទុវិធំ វរំ** *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមថ្វាយបង្គំ នូវព្រះធម៌ដ៏ប្រសើរ មានពីរប្រការ គឺព្រះបរិយត្តិធម៌ និងព្រះនព្វលោកុត្តរធម៌ ដោយអវយវៈដ៏ឧត្តម គឺត្បូង* **ធម្មេ យោ ខលិតោ ទោសោ** *ទោសឯណា ដែល*

ខ្ញុំព្រះករុណា ធ្វើឲ្យភ្លាំង ភ្លាត់ហើយក្នុងព្រះធម៌ជាម្ចាស់ **ធម្មោ ខមតុ តំ មមំ** *សូមព្រះធម៌ជាម្ចាស់ អត់នូវទោសនោះដល់ខ្ញុំព្រះករុណា ។*

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

សង្ឃរតនប្បណាម

សង្ឃោ វិសុទ្ធោ វរទក្ខិណេយ្យោ

សន្តិន្ទ្រិយោ សព្វមលប្បហីនោ

គុណេហិនេកេហិ សមិទ្ធិបត្តោ

អនាសវោ តំ បណមាមិ សង្ឃំ ។

ប្រែថា ព្រះអរិយសង្ឃឯណា ដ៏បរិសុទ្ធវិសេស ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គលដ៏ប្រសើរ មានឥន្ទ្រិយរម្ងាប់ហើយ មានមន្ទិលគឺរាគាទិក្កិលេសទាំងពួង បន្សាត់បង់ហើយ ជាព្រះសង្ឃដល់ហើយ នូវកិរិយាសម្រេចដោយគុណទាំងឡាយដ៏ច្រើន ជាព្រះសង្ឃមានអាសវធម៌មិនមាន គឺថា

ជាព្រះទីណាស្រេច ខ្ញុំព្រះករុណា សូមក្រាបថ្វាយបង្គំ នូវព្រះអរិយ-សង្ឃនោះ ដោយគោរព ។

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

យេ ច សង្ឃា អតីតា ច យេ ច សង្ឃា អនាគតា

បច្ចុប្បន្នា ច យេ សង្ឃា អហំ វន្ទាមិ សព្វទា ។

ប្រែថា ព្រះសង្ឃទាំងឡាយឯណា ដែលជាព្រះសង្ឃបានសម្រេចមគ្គនិងផលកន្លងទៅហើយក្តី ព្រះសង្ឃទាំងឡាយឯណា ដែលជាព្រះសង្ឃនឹងបានសម្រេចមគ្គ និងផលក្នុងកាលខាងមុខក្តី ព្រះសង្ឃទាំងឡាយឯណា ដែលជាព្រះសង្ឃបានសម្រេចមគ្គ និងផលក្នុងកាលជាបច្ចុប្បន្ននេះក្តី ខ្ញុំព្រះករុណា សូមក្រាបថ្វាយបង្គំ នូវព្រះសង្ឃទាំងឡាយនោះគ្រប់កាលទាំងពួង។

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

រួចហើយគប្បីតាំងចិត្តរឭកដល់ព្រះសង្ឃគុណដោយបង្អោនកាយវាចាថា៖

សុបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ

ឧជុបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ

ញាយបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ

សាមីចិបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ

យទិទំ ចត្តារិ បុរិសយុគានិ អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ អាហុនេយ្យោ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ[៦] ។

៦. បិដក៤៦\៦ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌៦ យ៉ាង ជាអ្នកគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមកគួរបូជា ។ល។ ជាបុញ្ញក្ខេត្ត ដ៏ប្រសើរបស់សត្វលោក គឺ:១-ភិក្ខុប្រកបដោយសិទ្ធិន្ទ្រិយ ២-វិរិយិន្ទ្រិយ ៣-សតិន្ទ្រិយ ៤-សមាធិន្ទ្រិយ ៥-បញ្ញិន្ទ្រិយ ៦-បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់

<u>*បាលីប្រែថា*</u> **សុបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ** *ព្រះសង្ឃជាសាវ័ក នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិហើយ ដោយប្រពៃ គឺប្រតិបត្តិតាមគន្លងព្រះនព្វលោកុត្តរធម៌*

ឧជុបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ *ព្រះសង្ឃជាសាវ័ក នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិដោយត្រង់ គឺប្រតិបត្តិជាមជ្ឈិមប្បដិបទា*

ញាយបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ *ព្រះសង្ឃជាសាវ័ក នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វាន ជាស្ពានក្រោមផុតចាកទុក្ខទាំងពួង*

សាមីចិបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ *ព្រះសង្ឃជាសាវ័កនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិដ៏សមគួរដល់សាមីចិកម្ម គឺប្រតិបត្តិគួរដល់សីល សមាធិ បញ្ញា*

អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ វិសុទ្ធិមគ្គ ភាគ១/៤៧៩ ។

យទិទំ ចត្តារិ បុរិសយុគានិ ព្រះសង្ឃឯណា បើរាប់ជាគូនៃបុរសទាំងឡាយមាន ៤គូ គឺព្រះសង្ឃដែលបានសម្រេច នូវសោតាបត្តិមគ្គ និងសោតាបត្តិផលជាគូ ១ សកទាគាមិមគ្គ និងសកទាគាមិផលជាគូ ១ អនាគាមិមគ្គ និងអនាគាមិផលជាគូ ១ អរហត្តមគ្គ និងអរហត្តផលជាគូ ១

អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា បើរាប់រៀងជាបុរសបុគ្គលមាន ៨ គឺព្រះសង្ឃដែលបានសម្រេច នូវសោតាបត្តិមគ្គ ១ សោតាបត្តិផល ១ សកទាគាមិមគ្គ ១ សកទាគាមិផល១ អនាគាមិមគ្គ១ អនាគាមិផល១ អរហត្តមគ្គ១ អរហត្តផល១

ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ព្រះសង្ឃទាំងនុ៎ះ ជាសង្ឃសាវក នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ

អាហុនេយ្យោ លោកគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលបុគ្គលឧទ្ទិសចំពោះអ្នកមានសីល ហើយនាំមកអំពីចម្ងាយ បង្អោនចូលមកបូជា

ទាយកានំ អគ្គោ *លោកគួរទទួលនូវអាគន្ទុកទាន គឺទានដែលបុគ្គលតាក់តែង ដើម្បីញាតិនិងមិត្រ ដែលមកអំពីទិសផ្សេងៗ ហើយបង្អោនចូលមកបូជា*

ទក្ខិណេយ្យោ *លោកគួរទទួលនូវទាន ដែលបុគ្គលជឿនូវកម្មនិងផលនៃកម្ម ហើយបូជា*

អញ្ជលិករណីយោ *លោកគួរដល់អញ្ជលិកម្ម ដែលសត្វលោកគប្បីធ្វើ*

អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស *លោកជាបុញ្ញក្ខេត្ត គឺជាទីដុះឡើងនៃពូជ គឺបុណ្យ នៃសត្វលោករកខេត្តដទៃក្រៃលែងជាងគ្មាន ។*

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

តទៅគប្បីប្រកាសប្តេជ្ញាខ្លួនចំពោះព្រះសង្ឃគុណថា ៖

នត្ថិ មេ សរណំ អញ្ញំ　　សង្ឃោ មេ សរណំ វរំ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន　　ហោតុ មេ ជយមង្គលំ ។

<u>បាលីប្រែថា</u> **នត្ថិ មេ សរណំ អញ្ញំ** *វត្ថុដទៃជាទីពឹងទីរឭក នៃខ្ញុំព្រះករុណា មិនមានឡើយ*

សង្ឃោ មេ សរណំ វរំ *មានតែព្រះសង្ឃជាម្ចាស់ ជាទីពឹងទីរឭកដ៏ប្រសើរ របស់ខ្ញុំព្រះករុណា*

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន ហោតុ មេ ជយមង្គលំ *សូមសិរីសួស្តីជយមង្គល ចូរមានដល់ខ្ញុំព្រះករុណា ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ ។*

រួចហើយត្រូវសូមខមាទោសនឹងព្រះសង្ឃគុណថា ៖

ឧត្តមង្គេន វន្ទេហំ សង្ឃញ្ច ទុវិធោត្តមំ

សង្ឃេ យោ ខលិតោ ទោសោ សង្ឃោ ខមតុ តំ មមំ។

<u>បាលីប្រែថា</u> **ឧត្តមង្គេន វន្ទេហំ សង្ឃញ្ច ទុវិធោត្តមំ** *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមថ្វាយបង្គំ នូវព្រះសង្ឃដ៏ប្រសើរ មានពីរប្រការ គឺព្រះសម្មតិសង្ឃ និងព្រះអរិយសង្ឃ ដោយអវយវៈដ៏ឧត្តមគឺត្បូង*

សង្ឃេ យោ ខលិតោ ទោសោ *ទោសឯណា ដែលខ្ញុំព្រះករុណា ធ្វើឲ្យភ្លាំងភ្លាត់ហើយ ក្នុងព្រះសង្ឃជាម្ចាស់*

សង្ឃោ ខមតុ តំ មមំ *សូមព្រះសង្ឃជាម្ចាស់ អត់ទូវទោសនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះករុណា ។*

(ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

ធម៌នមស្ការសង្ខេបចប់

បារមីទាំង៣០

ឥតិបិ ទានបារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយទានបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។*

ឥតិបិ ទានឧបបារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយទានឧបបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។*

ឥតិបិ ទានបរមត្ថបារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយទានបរមត្ថបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។*

ឥតិបិ សីលបារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយសីលបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។*

ឥតិបិ សីលឧបចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយសីលឧបបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះៗ*

ឥតិបិ សីលបរមត្ថចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយសីលបរមត្ថបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ៗ*

ឥតិបិ នេក្ខម្មចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយនេក្ខម្មបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ៗ*

ឥតិបិ នេក្ខម្មឧបចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយនេក្ខម្មឧបបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ៗ*

ឥតិបិ នេក្ខម្មបរមត្ថចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយនេក្ខម្មបរមត្ថបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ បញ្ញាចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញាបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ បញ្ញាឧបចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញាឧបបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ បញ្ញាបរមត្ថចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញាបរមត្ថបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ វិរិយចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មាន-ព្រះភាគអង្គនោះព្រះអង្គ បរិបូណ៌ហើយ ដោយវិរិយបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ វិរិយឧបចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយវិរិយឧបបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ វិរិយបរមត្ថចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយវិរិយបរមត្ថបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ ខន្តិចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយខន្តីបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ ខន្តិឧបចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយខន្តីឧបបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ ខន្តិបរមត្ថចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយខន្តីបរមត្ថបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ សច្ចចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយសច្ចបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ សច្ចឧបចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយសច្ចឧបបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ សច្ចបរមត្ថបារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយសច្ចបរមត្ថបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ អធិដ្ឋានបារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយអធិដ្ឋានបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ អធិដ្ឋានឧបបារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយអធិដ្ឋានឧបបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ អធិដ្ឋានបរមត្ថបារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយអធិដ្ឋាន-បរមត្ថបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ មេត្តាចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយមេត្តាបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។*

ឥតិបិ មេត្តាឧបចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយមេត្តាឧបបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។*

ឥតិបិ មេត្តាបរមត្ថចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយមេត្តាបរមត្ថ-បារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។*

ឥតិបិ ឧបេក្ខាចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយឧបេក្ខាបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។*

ឥតិបិ ឧបេក្ខាឧបចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា

ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយឧបេក្ខា-ឧបបារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ ឧបេក្ខាបរមត្ថចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា

ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយឧបេក្ខាបរមត្ថ-បារមី មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ឥតិបិ ទសចារមិសម្បន្នោ ទសឧបចារមិសម្បន្នោ ទសបរមត្ថចារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា *ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយបារមី១០ បរិបូណ៌ហើយ ដោយឧបបារមី១០ បរិបូណ៌ហើយដោយបរមត្ថបារមី១០ មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។*

ឥតិបិ សមត្តឹសបារមិសម្បន្នោ សោ ភគវា

ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ហើយ ដោយបារមីទាំង៣០ មែនព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

ធាតុចេតិយនមក្ការគាថា

មហាគោតមោ ជិនវរោ កុសិនារម្ហិ និព្វុតោ

ធាតុវិត្ថារិកំ អាសិ តេសុ តេសុ បទេសតោ ។

ខ្ញុំសូមបង្គំ ប្រណម្យអភិវាទ សារីរិកធាតុ ព្រះមហាគោតម ដែលទ្រង់និព្វាន ក្រោមសាលព្រឹក្សធំជិតបុរីរម្យ ក្រុងកុសិនារា ។ កិរិយាផ្សាយនូវ ព្រះធាតុនានាផ្សេងៗពីគ្នា ក្នុងទីទាំងឡាយ ខ្ញុំសូមបង្គំ ប្រណម្យក្រាបថ្វាយ ព្រះធាតុទាំងឡាយ គ្រប់ទីនោះៗ ។

ឧណ្ហីសំ ចតស្សោ ទាឋា អក្ខកា ទ្វេ ច ធាតុយោ

អសម្ភិន្នា ឥមា សត្ត សេសា ភិន្នា វ ធាតុយោ ។

ព្រះសារីរិកធាតុ ល្អស្អាតទាំងឡាយ ដែលមិនបែកសោះ ប្រាំពីរព្រះអង្គ
គឺព្រះឧណ្ហីស ធាតុបញ្ចង់(៧) មានមួយព្រះអង្គ នៅគង់ល្អស្អាត
និងព្រះទាឋា(២) សារីរិកធាតុទាំង៤អង្គស្អាត គ្មានឃ្លាតបែកចេញ
ព្រះអក្ខកធាតុ(៣) នៅស្អាតពេញលេញ គ្មានបែកបាក់ចេញទាំងពីរព្រះអង្គ
ព្រះសារីរិកធាតុ ភ្លឺស្អាតត្រចង់ ប្រាំពីរព្រះអង្គគង់នៅទាំងអស់
ព្រះសារីរិកធាតុ ដ៏សេសពីនោះ បែកចេញចំពោះ ចំណែកធំតូច ។

មហន្តា មុគ្គមត្តា(៤) ច មជ្ឈិមា ភិន្នតណ្ឌុលា
ខុទ្ទកា សាសបមត្តា ច នានាវណ្ណា ច ធាតុយោ។

ឯព្រះបរមធាតុ មានខ្នាតបីយ៉ាង លោកបានពោលអាងទុកជាលំដាប់
ព្រះធាតុខ្នាតធំ ទំហំប៉ុនគ្រាប់សណ្តែកបាយកាប់ កាត់មួយកំណាត់
ព្រះធាតុកណ្តាល ដូចកាលគេកាត់ ប៉ុនមួយកំណាត់ នៃគ្រាប់អង្ករ
ព្រះធាតុខ្នាតតូច ល្អិតល្អបវរ លោកបានព្យាករ ថាប៉ុនគ្រាប់ស្ពៃ ។

៧.ឆ្អឹងថ្ងាស១ ព្រះចង្កូមកែវ៤ ឆ្អឹងដងកាំបិត២ ។ (៤) កន្លែងខ្លះ មុគ្គមាសាវ. ខ្លះថា ភិន្នមុគ្គា ។

មហន្តា សុវណ្ណវណ្ណា ច　　មុត្តវណ្ណា ច មជ្ឈិមា

ខុទ្ទកា មកុលវណ្ណា ច　　សោឡស ទោណមត្តិកា ។

ព្រះសារីរិកធាតុ នៃព្រះភគវា មានពណ៌ផ្សេងគ្នា ទាំងបីវិលាស

ព្រះធាតុខ្នាតធំ មានពណ៌ដូចមាស ពន្លឺឱភាស វិសេសពេកក្តាត់ ។

ព្រះធាតុកណ្តាល វិលាសដូចរ័តន៍ មុក្តាប្រាកដ ស្មើរចាប់ប្រឡំ

ព្រះធាតុខ្នាតតូច ដូចផ្កាម្លិះសម ពណ៌សស្រគាំក្រពុំស្រស់ស្អាត ។

សរុបព្រះធាតុ នៃព្រះសាស្តា លោកបានពោលថា បើគិតតាមខ្នាត

ដប់ប្រាំមួយនាឡិ មិនបាត់បង់ខាត បែងចែកជាខ្នាត ចំនួនមួយទោណ ។

មហន្តា បញ្ច នាឡិយោ　　នាឡិយោ បញ្ច មជ្ឈិមា

ខុទ្ទកា ច នាឡី ចេវ　　ឯតា សព្វាបិ ធាតុយោ ។

ព្រះបរមធាតុ មុនីនាថសាស្តា ទាំងអស់នោះណា បែកជាតូចធំ

លោកបានពោលទុក ថាមានទំហំ មានតូចមានធំ មានខ្នាតកណ្តាល ។

ព្រះធាតុខ្នាតធំ ចំនួនប្រាំនាឡិ ព្រះធាតុកណ្តាល ប្រាំនាឡិប្រាកដ

ព្រះធាតុខ្នាតតូច ប្រាំមួយនាឡិគត់ តាមលោកកំណត់បីយ៉ាងដូច្នេះ ។

អហំ វន្ទាមិ ទូរតោ

ខ្ញុំសូមលើកហត្ថ ផ្គងនមស្ការ ព្រះធាតុនោះណា អំពីចម្ងាយ
ឧណ្ហិសាក្ខកធាតុទាំងឡាយ ប្រណម្យដោយកាយ និងវាចាចិត្ត ។
ព្រះទាឋធាតុ និងធាតុដទៃ នៃព្រះជិនស្រី ស្ថិតនៅឆ្ងាយជិត
ខ្ញុំសូមនមស្ការ ដោយត្បូងខ្ញុំពិត ឆ្ពោះព្រះវិជិតមារនោះហោង ។

នមស្ការស្នាមព្រះពុទ្ធបាទ

វន្ទាមិ ពុទ្ធំ ភវបារតិណ្ណំ
តិលោកកេតុំ តិភវេកនាថំ
យោ លោកសេដ្ឋោ សកលំ កិលេសំ
ឆេត្វាន ពោធេសិ ជនំ អនន្តំ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធឯណា ព្រះអង្គប្រសើរក្នុងលោក ទ្រង់កាត់បង់នូវកិលេសទាំងអស់បានហើយ ញ៉ាំងជនជាអនន្ត ឲ្យត្រាស់ដឹងហើយ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំ នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គឆ្លងផុតអំពីប្រាំង

នៃកពហើយ ព្រះអង្គជាទង់ជ័យនៃត្រៃលោក មានតែព្រះអង្គមួយជាទីពឹង នៃសព្វសត្វក្នុងត្រៃភព ។

យំ នម្មទាយ នទិយា បុលិនេ ច តីរេ

យំ សច្ចពន្ធគិរិកេ សុមនាចលគ្គេ

យំ តត្ថ យោនកបុរេ មុនិនោ ច បាទំ

តំ បាទលញ្ឆនមហំ សិរសា នមាមិ ។

ស្នាមព្រះបាទឯណា (ដែលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រតិស្ឋានទុក) លើផ្ទៃខ្សាច់ ទៀបឆ្នេរនៃស្ទឹងឈ្មោះនម្មទា ស្នាមព្រះបាទឯណា (ដែលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រតិស្ឋានទុក) លើភ្នំសច្ចពន្ធ និងលើភ្នំសុមនកូដ ស្នាមព្រះបាទឯណា (ដែលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រតិស្ឋានទុក) ក្នុងយោនកបុរី ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំដោយត្បូង ចំពោះទៅព្រះបាទ និងស្នាមព្រះបាទទាំងនោះ នៃព្រះសក្យមុនី ។

សុវណ្ណមាលិកេ សុវណ្ណបព្វតេ

សុមនកូដេ យោនកបុរេ

នម្មទាយ នទិយា បញ្ច ចាគវំ

ឋានំ អហំ វន្ទាមិ ទូរតោ ។

ខ្ញុំសូមនមស្ការ អំពីចម្ងាយ នូវស្ថានដែលមានព្រះបាទដ៏ប្រសើរ៥ កន្លែង គឺស្ថានលើភ្នំសុវណ្ណមាលិកៈ ១ លើភ្នំសុវណ្ណបព៌ត ១ លើភ្នំសុមនកូដ ១ ក្នុងយោនកបុរី ១ ក្បែរស្ទឹងនម្មទា ១ ។

នមស្ការស្ថានព្រះពុទ្ធបាទចប់

មហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ

យោ បុព្វេ កតបុញ្ញត្តា   សុប្បតិដ្ឋិតបាទកោ
ចក្កង្កិតបទោ ទីឃ-   បណ្ហិអង្គុលិព្រហ្មុជុ ។

ព្រះមហាមុនីព្រះអង្គទ្រង់បំពេញបុណ្យក្នុងកាលមុន ទើបមានផ្ទៃព្រះបាទទាំងគូរាបស្មើល្អ ប្រដាប់ដោយចក្រ កែងព្រះបាទវែង ម្រាមព្រះហស្តវែង និងម្រាមព្រះបាទវែង ព្រះកាយត្រង់ដូចជាកាយនៃព្រហ្ម ។

សត្តុស្សទោ មុទុតលុ-   ណជាលហត្ថបាទកោ
ឧស្សង្ខុទគ្គលោមោ ចេ-   ណិជង្ឃោ សុខុមច្ឆវិ ។

មានព្រះមំសៈគឺសាច់ ៧ អន្ទើដោយបរិបូណ៌ (គឺខ្នងព្រះហស្ត ២, ខ្នងព្រះបាទ ២, ព្រះអង្សា ២, ព្រះសូរង ១) ផ្ទៃព្រះហស្តនិងផ្ទៃព្រះបាទដ៏ទន់ល្ហើយ មានប្រទាក់ក្រឡាដូចជាសំណាញ់ មានព្រះបាទដូចជាអណ្តែតឡើងខាងលើ មានព្រះលោមាមានចុង-ងឡើងលើ មានព្រះជង្ឃាគឺស្មងរៀវមូលត្រសូល មានព្រះឆវីល្អិតផូរផង់រលើងស្រិល ។

សុវណ្ណវណ្ណោ កោសម្ហិ   ឱហិតវត្ថគុយ្ហកោ

និគ្រោធបរិមណ្ឌល–   ដ្ឋិតជានុបរាមាសោ ។

មានស្បែកសម្បុរថ្លៃ (លឿងភ្លឺអន្ទង់) ដូចជាសម្បុរនៃមាស មានព្រះអង្គាវយវៈដែលត្រូវលាក់កំបាំងដោយសំពត់ស្ថិតនៅក្នុងស្រោម មានទ្រង់ទ្រាយព្រះកាយ ដូចជាបរិមណ្ឌលនៃដើមជ្រៃ កាលបើទ្រង់ឈរ មិនបាច់ឱនព្រះអង្គចុះ អាចស្ទាបអង្អែលព្រះជានុបាន ។

សីហកាយ ចិតន្តរំស–   សមវដ្ដខន្ធកោ

រសគ្គសគ្គី នីលនេត្ត–   គោបខុមោណ្ហីសសីសកោ។

មានព្រះកាយពាក់កណ្ដាលខាងលើ ដូចជាកាយនៃរាជសីហ៍ មានព្រះបិដ្ឋិ គឺខ្នងដ៏ពេញបរិបូណ៌ មានព្រះសូរង់មូលសម មានព្រះប្រសាទ គឺសរសៃល្អិតធ្លារដ៏លើសលែង សម្រាប់ទទួលរសអាហារ មានព្រះនេត្រខៀវស្រស់ មានដួងព្រះនេត្រដូចជាភ្នែកនៃកូនគោ មានព្រះសីរ្ស ហាក់ដូចជាប្រដាប់

ដោយក្បាំងមកុដស្រេចស្រាប់ ។

ឯកេកលោមឧណ្ណី ច　　នាលីសាវិរឡធន្តកោ

បហូតជិវ្ហាព្រហ្មស្សរោ　　ហោតិ សីហហនុបិ ច ។

មានព្រះលោមាតែ ១ សរសៃៗ គឺក្នុងរណ្តៅរោម ១ មានរោម ១
មានព្រះឧណ្ណាលោម គឺរោមប្រជុំចិញ្ចើម មានពណ៌សក្បុស
មានព្រះទន្ត ៤០ គត់ មានព្រះជិហ្វាដ៏ធំវែង មានព្រះសូរស័ព្ទ
ដូចជាសំឡេងនៃព្រហ្ម មានព្រះហនុកា ដូចជាចង្កានៃរាជសីហ៍ ។

សមទន្តសុក្កទាឋោ　　　ឥតិ ទ្វត្តឹសលក្ខណោ

តំ មុនិន្ទំ មហាបុញ្ញំ　　　វន្ទាមិ បុរិសុត្តមំ ។

មានព្រះទន្តជិតស្និទ្ធល្អ មានព្រះទាឋាគឺចង្កូមកែវទាំង៤ សស្អាត
ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់មានបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ យ៉ាងនេះ
ខ្ញុំសូមនមស្ការនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ដែលជាធំជាងអ្នកប្រាជ្ញ
ដែលជាអ្នកមានបុណ្យដ៏ធំ ជាបុរសដ៏ឧត្តម ។

បានវន្ទនាចប់

នមស្ការស្នាមព្រះបាទ
ដែលប្រដាប់ដោយមង្គល ១០៨

បាទេសុ យស្ស ជាតានិ ទ្វេ ចក្កានិ សកម្មតោ
នានាការេហិ បុញ្ញានិ វណ្ណេ តំ បរិសុទ្ធំ ។

កងចក្កទាំងឡាយពីរ ដែលបរិបូណ៌ដោយលក្ខណៈផ្សេងៗ ប្រាកដ ហើយដោយកម្មរបស់ខ្លួន ក្នុងស្នាមព្រះបាទរបស់ព្រះមហាបុរស អង្គណា ខ្ញុំព្រះករុណាសូមនមស្ការនូវមហាបុរសអង្គនោះ ។

សត្តិ ច សិរិវច្ឆោ ច នន្ទិយាវដ្ដមេវ ច
សោវត្ថិកោ វដំសោ ច វឌ្ឍមានញ្ច បីឋកំ ។

រូបលំពែង រូបផ្ទះកំពូល រូបផ្កាចន្ទ រូបសវត្ថិកៈ រូបផ្កាឈើក្រង លើសីសៈ រូបថាសដាក់គ្រឿងសំណែន រូបតាំងមាស ។

អង្កុសញ្ច បាសាទោ តោរណំ ឆត្តមេវ ច
ខគ្គោ ច តាលវណ្ដញ្ច មោរហត្ថកវីជនី ។

រូបកង្វេរ រូបប្រាសាទ រូបសសរបង្គោល រូបឆត្រ រូបព្រះខ័ន
រូបផ្ចឹតស្លឹកត្នោត រូបផ្ចឹតកន្ទុយក្ងោក ។

ឧណ្ហីសំ មណិ បត្តញ្ច ធាមំ នីលុប្បលំ តថា
រត្តសេតុប្បលញ្ចេវ បទុមំ បុណ្ឌរិកំ តថា ។

រូបក្បាំង រូបកែវមណី រូបបាត្រ រូបក្បួងផ្កាឈើ រូបព្រលឹតខៀវ
រូបព្រលឹតក្រហម រូបព្រលឹតស រូបផ្កាឈូកក្រហម រូបផ្កាឈូកស។

បុណ្ណឃដោ បុណ្ណបាតិ សមុទ្ទោ ចក្កវាឡកំ
ហិមវា សិនេរុ ចេវ សុរិយោ ចន្ទិមា តថា ។

រូបឆ្នាំងដាក់ទឹកពេញ រូបថាសដាក់ទឹកពេញ រូបមហាសមុទ្រ
រូបភ្នំចក្កវាឡ រូបភ្នំហិមពាន្ត រូបភ្នំសិនេរុ រូបព្រះអាទិត្យ រូបព្រះចន្ទ។

នក្ខត្តា ចតុរោ ទីបា ទ្វិសហស្សបរិត្តកា
ចក្កវត្តិ សេតសង្ខោ មច្ឆានំ យុគឡំ តថា ។

រូបផ្កាយនក្ខត្តឫក្ស រូបទ្វីបធំទាំង ៤ និងរូបទ្វីបតូច ២,០០០
រូបស្តេចចក្រពត្តិ រូបស័ង្ខស រូបត្រីគូ ។

ចក្កំ សត្ត មហាគង្គា   មហាសេលា មហាសរា

សុបណ្ណកោ សុសុមារោ ធជោ បដាកមេវ ច ។

រូបកងចក្រ រូបស្ទឹងធំ ៧ ខ្សែ រូបភ្នំទាំង ៧ រូបស្រះធំទាំង ៧ រូប ស្តេចគ្រុឌ រូបក្រពើ រូបទង់ជ័យ រូបទង់ជ្រុង ។

ចាដង្គី វាលវីជនី   កេលាសបព្វតោ តថា

សីហរាជា ព្យគ្ឃរាជា   វលាហោ ច ឧបោសថោ ។

រូបវហ៍ រូបផ្លិតកន្ទុយចាមរី រូបភ្នំកៃលាស រូបស្តេចរាជសីហ៍ រូប ស្តេចខ្លាធំ រូបស្តេចសេះវលាហកៈ រូបស្តេចដំរីឧបោសថ ។

វាសុកី នាគរាជា ច   ហំសោ ច ឧសភោ តថា

ឯរាវណោ មករោ ច   ហរិនាវា ចតុម្មុខា ។

រូបស្តេចនាគវាសុកី រូបស្តេចហង្ស រូបស្តេចគោឧសភ រូបដំរីឯរាវណ៍ រូបមករ រូបសំពៅមាសមុខបួន ។

សវច្ចកា តថា គាវី កិន្នរោ កិន្នរីបិ ច

ករវីកោ មយូរោ ច កោញ្ចរាជា តថេវ ច ។

រូបមេគោជោះ រូបកិន្នរ រូបកិន្នរី រូបសត្វករវិក

រូបស្តេចសត្វក្ងោក រូបស្តេចសត្វគ្រៀល ។

ចក្កវាកថិជោ ចេវ ជីវញ្ជីវកនាមកោ

ច កាមាវចរា ទេវា ព្រហ្មលោកា ច សោឡស។

រូបស្តេចសត្វចក្រពាក រូបស្តេចសត្វព្រហីត រូបទេវលោក

៦ ជាន់ រូបព្រហ្មលោក ១៦ ជាន់ ។

ឯតានដ្ឋុត្តរសតំ លក្ខណានិ មហេសិនោ

ចាទេសុ យស្ស ទិស្សន្តេ វន្ទេ តំ បុរិសុត្តមំ ។

លក្ខណៈ ១០៨ ទាំងនេះ រមែងប្រាកដក្នុងស្នាមព្រះបាទរបស់

ព្រះពុទ្ធអង្គណា ខ្ញុំសូមនមស្ការនូវព្រះពុទ្ធដែលជាបុរស

ដ៏ឧត្តមអង្គនោះ ។

សច្ចកិរិយាខាងក្រោយធ្វើបទនមស្ការ

នមក្ការានុភាវេន　　ហន្ត្វា សព្វេ ឧបទ្ទវេ

អនេកា អន្តរាយាបិ　វិនស្សន្តុ អសេសតោ ។

ដោយអានុភាពនៃកិរិយានមស្ការថ្វាយបង្គំ

សូមឲ្យកម្ចាត់បង់នូវឧបទ្រពទាំងឡាយទាំងពួង

ទាំងសេចក្តីអន្តរាយទាំងឡាយជាអនេក

ក៏ចូលឲ្យវិនាសទៅ កុំបីមានសេសសល់ឡើយ ។

ធម៌នមស្ការដោយសង្ខេបចប់

ប្រកាសដោយសេចក្តីឧបមា

ឥឡូវនេះ នឹងពោលអធិប្បាយពាក្យ ដែលពោលប្រកាសព្រះរតនត្រ័យនោះ ដោយសេចក្តីឧបមាទាំងឡាយ ក៏ក្នុងពាក្យនោះ **ព្រះពុទ្ធ** ប្រៀបដូចព្រះច័ន្ទពេញបូណ៌មី **ព្រះធម៌** ប្រៀបដូចរង្វង់រស្មីរបស់ព្រះច័ន្ទ **ព្រះសង្ឃ** ប្រៀបដូចលោកដែលភ្លឺចិញ្ចាច ដោយរស្មីរបស់ព្រះច័ន្ទពេញបូណ៌មី ដែលធ្វើឲ្យកើតឡើង។ **ព្រះពុទ្ធ** ប្រៀបដូចព្រះអាទិត្យមានពន្លឺដ៏ស្រទន់ **ព្រះធម៌** ប្រៀបដូចខ្សែរស្មីរបស់ព្រះអាទិត្យនោះ **ព្រះសង្ឃ** ប្រៀបដូចលោក ដែលព្រះអាទិត្យកម្ចាត់ងងឹតហើយ ។ **ព្រះពុទ្ធ** ប្រៀបដូចមនុស្សដុតព្រៃ **ព្រះធម៌** ជាគ្រឿងដុតព្រៃគឺកិលេស ប្រៀបដូចភ្លើងឆេះព្រៃ **ព្រះសង្ឃ** ដែលជាបុញ្ញក្ខេត្ត ព្រោះដុតកិលេសអស់ហើយ ប្រៀបដូចភូមិភាគ ដែលជាខេត្តស្រែព្រោះដុតព្រៃអស់ហើយ ។ **ព្រះពុទ្ធ** ប្រៀបដូចភ្លៀងធំធ្លាក់ **ព្រះធម៌** ប្រៀបដូចទឹកភ្លៀង **ព្រះសង្ឃ** អ្នករំងាប់លម្អងកិលេស ប្រៀបដូចជនបទ ដែលរំងាប់លម្អងធូលី ព្រោះទឹកភ្លៀងធ្លាក់ ។ **ព្រះពុទ្ធ** ប្រៀបដូចសារថីដ៏ល្អ **ព្រះធម៌** ប្រៀបដូចឧបាយហ្វឹកហាត់សេះអាជានេយ្យ **ព្រះសង្ឃ** ប្រៀបដូចហ្វូង

សេះអាជានេយ្យ ដែលហ្វឹកហាត់មកល្អហើយ ។ ព្រះពុទ្ធ ប្រៀបដូច
សាលពេទ្យ (ពេទ្យវះកាត់) ព្រោះព្រះអង្គដកកូនសរគឺទិដ្ឋិអស់ហើយ
ព្រះធម៌ ប្រៀបដូចឧបាយដែលដកកូនសរចេញបាន ព្រះសង្ឃ ប្រៀប
ដូចអ្នកដកកូនសរគឺទិដ្ឋិចេញហើយ ប្រៀបដូចជនដែលត្រូវដកកូនស
ចេញហើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធ ប្រៀបដូចចក្ខុពេទ្យ ព្រោះព្រះអង្គ
ទ្រង់បកនូវភ្នែក គឺមោហៈចេញបានហើយ ព្រះធម៌ ប្រៀបដូចឧបាយ
ជាគ្រឿងបកនូវភ្នែក គឺមោហៈ ព្រះសង្ឃ អ្នកមានផ្ទៃភ្នែកបកហើយ
អ្នកមានដួងភ្នែកគឺញាណ ដែលថ្លាស្អាត ប្រៀបដូច ជនដែលបកផ្ទៃ
ភ្នែកមានដួងភ្នែកថ្លាស្អាត ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធ ប្រៀបដូចពេទ្យដ៏ឆ្លាត
ព្រោះព្រះអង្គអាចកម្ចាត់ព្យាធិ គឺកិលេសព្រមទាំងអនុស័យចេញបាន
ព្រះធម៌ ប្រៀបដូច ថ្នាំដែលផ្សំត្រូវហើយ ព្រះសង្ឃ អ្នកមានព្យាធិ
គឺកិលេស និងអនុស័យដែលរំងាប់ហើយ ប្រៀបដូចពួកជនដែលព្យាធិ
រំងាប់ហើយ ព្រោះប្រកបដោយថ្នាំ ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធ ប្រៀបដូច
អ្នកចង្អុលបង្ហាញផ្លូវ ព្រះធម៌ ប្រៀបដូចផ្លូវល្អ ឬទីរួចផុតបាកភ័យ
ព្រះសង្ឃ ប្រៀបដូចអ្នកដើរផ្លូវ ដល់កន្លែងដែលរួចផុតចាកភ័យ ។
ព្រះពុទ្ធ ប្រៀបដូចនាយទូកដ៏ល្អ ព្រះធម៌ ប្រៀបដូចទូក ព្រះសង្ឃ

ប្រៀបដូចជនអ្នកដើរដល់ប្រាំង ។ ព្រះពុទ្ធ ប្រៀបដូចព្រៃហេមពាន្ត ព្រះធម៌ ប្រៀបដូចឱសថថ្នាំដែលកើតអំពីព្រៃហេមពាន្ត ព្រះសង្ឃ ប្រៀបដូចជនមិនមានរោគ ព្រោះប្រើថ្នាំ។ ព្រះពុទ្ធ ប្រៀបដូចអ្នកប្រទានទ្រព្យ ព្រះធម៌ ប្រៀបដូចទ្រព្យ ព្រះសង្ឃ អ្នកបានអរិយទ្រព្យដោយប្រពៃ ប្រៀបដូចជនអ្នកបានទ្រព្យតាមដែលប្រាថ្នា ។ ព្រះពុទ្ធ ប្រៀបដូចអ្នកបង្ហាញរណ្តៅទ្រព្យ ព្រះធម៌ ប្រៀបដូចរណ្តៅទ្រព្យ ព្រះសង្ឃ ប្រៀបដូចជនអ្នកបានរណ្តៅទ្រព្យ ។

ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធ ជាវីរបុរស ប្រៀបដូចអ្នកប្រទានអភ័យ ព្រះធម៌ ប្រៀបដូចមិនមានភ័យ ព្រះសង្ឃ អ្នកកន្លងភ័យគ្រប់យ៉ាង ប្រៀបដូចជនអ្នកមិនមានភ័យ ព្រះពុទ្ធ ប្រៀបដូចជាមិត្តល្អ ព្រះធម៌ ប្រៀបដូចពាក្យប្រៀនប្រដៅដែលមានប្រយោជន៍ ព្រះសង្ឃ ប្រៀបដូចជនអ្នកប្រសព្វប្រយោជន៍ដល់ខ្លួន ព្រោះប្រកបដោយប្រយោជន៍។ ព្រះពុទ្ធ ប្រៀបដូចបឹងកើតទ្រព្យ ព្រះធម៌ ប្រៀបដូចទ្រព្យ ដែលមានសារៈ ព្រះសង្ឃ ប្រៀបដូចជាអ្នកប្រើទ្រព្យ ដែលជាសារៈ ។ ព្រះពុទ្ធ ប្រៀបដូចអ្នកផ្ងូតទឹកឲ្យរាជកុមារ ព្រះធម៌ ប្រៀបដូចទឹក ដែលផ្ងូតរហូតសីសៈ ព្រះសង្ឃ អ្នកផ្ងូតទឹកល្អហើយ ដោយទឹកគឺព្រះសទ្ធម្ម

ប្រៀបដូចពួករាជកុមារងូតទឹកល្អហើយ ។ **ព្រះពុទ្ធ** ប្រៀបដូចអ្នកធ្វើគ្រឿងប្រដាប់ **ព្រះធម៌** ប្រៀបដូចគ្រឿងប្រដាប់ **ព្រះសង្ឃ** អ្នកប្រដាប់ដោយព្រះសទ្ធម្ម ប្រៀបដូចពួករាជឱរស ដែលទ្រទ្រង់ប្រដាប់ហើយ ។ **ព្រះពុទ្ធ** ប្រៀបដូចដើមច័ន្ទន៍ **ព្រះធម៌** ប្រៀបដូចក្លិនដែលកើតអំពីដើមច័ន្ទន៍នោះ **ព្រះសង្ឃ**អ្នករំងាប់សេចក្តីក្តៅបានអស់ហើយ ព្រោះឧបភោគប្រើព្រះសទ្ធម្ម ប្រៀបដូចជនអ្នកប្រដាប់គ្រឿងតាក់តែងកាយ រំងាប់សេចក្តីក្តៅ ព្រោះប្រើខ្លឹមច័ន្ទន៍ ។ **ព្រះពុទ្ធ** ប្រៀបដូចបិតាប្រគល់ទឹកអម្រឹតដោយធម៌ **ព្រះធម៌** ប្រៀបដូចទឹកអម្រឹត **ព្រះសង្ឃ** អ្នកបន្តទឹកអម្រឹតគឺព្រះសទ្ធម្ម ប្រៀបដូចពួកបុត្រអ្នកបន្តទឹកអម្រឹត ។ **ព្រះពុទ្ធ** ប្រៀបដូចផ្កាបទុម ដែលរីក **ព្រះធម៌** ប្រៀបដូចទឹកដមដែលកើតអំពីផ្កាបទុមដែលរីកនោះ **ព្រះសង្ឃ** ប្រៀបដូចពួកភូមរា ដែលជញ្ជក់ទឹកដមនោះ។ គប្បីប្រកាសព្រះរតនត្រ័យនោះ ដោយសេចក្តីឧបមាទាំងឡាយដូចពោលមកនេះឯង ។

ចាកអំពី បរមត្ថជោតិកា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋៈ

វិធីសមាទាននិច្ចសីល

ពុទ្ធសាសនិកជន ដែលបានដល់ព្រះត្រៃសរណគមន៍ បានឡើងនាមបញ្ញត្តិថា ជាឧបាសក ឬឧបាសិកាហើយ កាលបើនឹងសមាទាននូវនិច្ចសីល គឺសីល៥ ជា **បច្ចេកសមាទាន** *អំពីបុគ្គលដទៃគឺភិក្ខុ ឬសាមណេរនោះ គប្បីសូធ្យនមស្ការថ្វាយបង្គំ រឭកដល់គុណព្រះរតនត្រ័យ ដោយសង្ខេបជាមុន រួចហើយត្រូវសូមនូវនិច្ចសីល ព្រមទាំងព្រះត្រៃសរណគមន៍ចំពោះនឹងភិក្ខុឬសាមណេរ ដែលខ្លួននឹងសមាទានដូច្នេះថា៖*

ឱកាស { អហំ / មយំ } ភន្តេ វិសុំ វិសុំ រក្ខនត្ថាយ តិសរណេន

សហ បញ្ចសីលានិ { យាចាមិ។ / យាចាម។ }

ទុតិយម្បិ { អហំ / មយំ } ភន្តេ វិសុំ វិសុំ រក្ខនត្ថាយ តិសរណេន

សហ បញ្ច សីលានិ { យាចាមិ / យាចាម }

តតិយម្បិ { អហំ / មយំ } ភន្តេ វិសុំ វិសុំ រក្ខនត្ថាយ តិសរណេន

សហ បញ្ច សីលានិ { យាចាមិ / យាចាម ។ }

ប្រែថា សូមគោរព, បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា ។ ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ ។ សូមនូវសីលទាំងឡាយ ៥ មួយអន្លើដោយព្រះត្រៃសរណគមន៍ ដើម្បីប្រយោជន៍ នឹងរក្សាផ្សេងៗគ្នា, បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា ។ ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ សូមនូវ

សីលទាំងឡាយ ៥ មួយអន្លើ ដោយព្រះត្រៃសរណគមន៍ ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងរក្សាផ្សេងៗគ្នា ជាគម្រប់ពីរដងផង ជាគម្រប់បីដងផង ។ ឬសូធ្យថា ៖

ឱកាស { អហំ / មយំ } ភន្តេ វិសុំ វិសុំ រក្ខនត្ថាយ តិសរណេន

សហ បញ្ចង្គសមន្នាគតំ និច្ចសីលំ { យាចាមិ / យាចាម } អនុគ្គហំ

កត្វា សីលំ ទេថ { មេ / នោ } ភន្តេ, ទុតិយម្បិ { អហំ / មយំ } ភន្តេ

វិសុំ វិសុំ រក្ខនត្ថាយ តិសរណេន សហ បញ្ចង្គសមន្នា-

គតំ និច្ចសីលំ { យាចាមិ / យាចាម } អនុគ្គហំ កត្វា សីលំ ទេថ

{ មេ / នោ } ភន្តេ, តតិយម្បិ { អហំ / មយំ } ភន្តេ វិសុំ វិសុំ

រក្ខនត្ថាយ តិសរណេន សហ បញ្ចង្គសមន្នាគតំ

និច្ចសីលំ { យាចាមិ ។ / យាចាម ។ }

ប្រែថា សូមគោរព បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា ។ ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ។ សូមនូវនិច្ចសីល ប្រកបព្រមដោយអង្គ ៥ មួយអន្លើដោយព្រះត្រៃសរណគមន៍ ដើម្បីប្រយោជន៍ នឹងរក្សាផ្សេងៗ

គ្នា, បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន សូមព្រះករុណា មេត្តាធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះឲ្យនូវសីលដល់ ខ្ញុំព្រះករុណា ។ ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ, បពិត្រព្រះករុណា ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា ។ ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ ។ សូមនូវនិច្ចសីល ប្រកបព្រមដោយអង្គ ៥ មួយអន្លើដោយព្រះត្រៃសរណគមន៍ ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងរក្សាផ្សេងៗ គ្នា, ជាគម្រប់ពីរដងផង ជាគម្រប់បីដងផង, បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន សូមព្រះករុណាមេត្តាធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ឲ្យនូវសីលដល់ ខ្ញុំព្រះករុណា ។ ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ ។ (សូមដូច្នេះក៏បាន តាមសេចក្តីពេញចិត្តរបស់អ្នកសូម)។

បើអ្នកសមាទានតែម្នាក់ត្រូវថា **អហំ** ថា **យាចាមិ** ត្រង់ប្រែត្រូវថា“ខ្ញុំព្រះករុណា” សូមថា **មេ** ត្រង់ប្រែ ត្រូវថា “ដល់ខ្ញុំព្រះករុណា” បើគ្នាច្រើនតាំងពី ពីរនាក់ឡើងទៅ **មយំ** ថា **យាចាម** ក៏បាន ត្រង់ប្រែត្រូវថា “ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ” សូមថា **នោ** ត្រង់ប្រែ ត្រូវថា “ដល់ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ” តែថាបើគ្នាច្រើនហើយ សូធ្យសូមព្រមគ្នានោះ នឹងសូធ្យសូមថា **អហំ** ថា **យាចាមិ** ថា **មេ** ក៏បាន

ព្រោះសូធ្យស្មូមទាំងអស់គ្នា លុះសូមដូច្នេះរួចហើយ លោកអ្នកឲ្យសីល លោកសូធ្យ **នមោ ៣** ចប់ ហើយលោកឲ្យព្រះត្រៃសរណគមន៍ និងនិច្ចសីល អ្នកសមាទាន ត្រូវទទួលថាតាមលោក ដោយបញ្ចេញវចីភេទ ឲ្យច្បាស់លាស់ កុំទទួលខ្សឹបៗ ។

លោកសូធ្យថា: **នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។**

(ត្រូវសូធ្យ ៣ ដង)

ប្រែថា កិរិយានមស្ការថ្វាយបង្គំ នៃខ្ញុំព្រះករុណា ចូរមានដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គជាព្រះអរហន្តដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ឥតមានគ្រូអាចារ្យណាប្រដៅព្រះអង្គឡើយ ។

ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីពឹងទីរឭក ។*

ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីពឹងទីរឭក ។*

សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីពឹងទីរឭក ។*

ទុតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ទីរឭក ជាគម្រប់ពីរដងផង ។*

ទុតិយម្បិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីពឹង ទីរឭក ជាគម្រប់ពីរដងផង ។*

ទុតិយម្បិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីពឹងទីរឭក ជាគម្រប់ពីរដងផង ។*

តតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ទីរឭក ជាគម្រប់បីដងផង ។*

តតិយម្បិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីពឹង ទីរឭក ជាគម្រប់បីដងផង ។*

តតិយម្បិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីពឹងទីរឭក ជាគម្រប់បីដងផង ។*

ហើយលោកពោលថា ៖

តិសរណគ្គហណំ បរិបុណ្ណំ ។

<u>ប្រែថា</u> កិរិយាកាន់យកនូវព្រះត្រៃសរណគមន៍បរិបូណ៌តែប៉ុណ្ណេះ។

ឧបាសក និងឧបាសិកាត្រូវទទួលថា ៖

អាម ភន្តេ ។

<u>ប្រែថា</u> ព្រះករុណាលោកម្ចាស់ ។

លោកឲ្យនិច្ចសីលជាបច្ចេកសមាទានថា ៖

១-បាណាតិបាតា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុវៀរចាក កិរិយាធ្វើសត្វមានជីវិត ឲ្យធ្លាក់ចុះកន្លង គឺសម្លាប់សត្វ ។

២-អទិន្នាទានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុវៀរចាក កិរិយាកាន់យកនូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ ដោយកាយឬដោយវាចា ។

៣- កាមេសុ មិច្ឆាចារា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុវៀរចាក កិរិយាប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ។

៤- មុសាវាទា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុវៀរចាក កិរិយាពោលនូវពាក្យកុហក ។

៥-សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុវៀរចាក ហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្ដីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរា និងមេរ័យ ។*

រួចហើយលោកឲ្យសីល លោកពោលជាស់តឿនក្រើនរំឭកថា៖

ឥមានិ បញ្ច សិក្ខាបទានិ សាធុកំ កត្វា អប្បមាទេន និច្ចកាលំ សម្មារក្ខិតព្វំ ។

ប្រែថា អ្នក ។ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីធ្វើនូវសិក្ខាបទទាំងឡាយ ៥ នេះ ឲ្យប្រពៃ ត្រូវរក្សាឲ្យល្អអស់កាលជានិច្ច ដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទ គឺថាកុំបីធ្វេសប្រហែសឡើយ ។

បើអ្នកសមាទានតែម្នាក់ ត្រូវថា “អ្នក” បើគ្នាច្រើនត្រូវថា “អ្នកទាំងឡាយ” ។

អ្នកសមាទានត្រូវទទួលថា៖

អាម ភន្តេ *ប្រែថា ព្រះករុណាលោកម្ចាស់ ។*

ហើយលោកសម្តែងអានិសង្សសីលឲ្យស្តាប់តទៅទៀតថា៖

សីលេន សុគតឹ យន្តិ   សីលេន ភោគសម្បទា

សីលេន និព្វុតឹ យន្តិ   តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។

សត្វទាំងឡាយទៅកាន់ស្ថានសួគ៌បាន ក៏ព្រោះសីល
សត្វទាំងឡាយ បានបរិបូណ៌ដោយភោគៈក៏ព្រោះសីល
សត្វទាំងឡាយបានទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខគឺព្រះនិព្វាន
ក៏ព្រោះសីល ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលជាសប្បុរស
គប្បីជម្រះនូវសីល ឲ្យបរិសុទ្ធកុំឲ្យសៅហ្មងឡើយ ។
អ្នកសមាទានត្រូវទទួលថា សាធុ (ប្រពៃហើយ) ។

វិធីសមាទាននិច្ចសីល

ជាបច្ចេកសមាទាន ចប់

វិធីសមាទានឯកជ្ឈៈ

បើឧបាសក ឧបាសិកា នឹងសមាទាននិច្ចសីល ជាឯកជ្ឈសមាទាន ព្រមទាំងព្រះត្រៃសរណគមន៍ផងនោះ ត្រូវសូមដូច្នេះថា៖

ឱកាស { អហំ / មយំ } ភន្តេ វិសុំ វិសុំ រក្ខណត្ថាយ តិសរណេន

សហ ឯកជ្ឈំ កត្វា បញ្ចង្គសមន្នាគតំ និច្ចសីលំ { យាចាមិ / យាចាម }

អនុគ្គហំ កត្វា សីលំ ទេថ { មេ / នោ } ភន្តេ, ទុតិយម្បិ

{អហំ / មយំ} ភន្តេ វិសុំ វិសុំ រក្ខណត្ថាយ តិសរណេន សហ

ឯកជ្ឈំ កត្វា បញ្ចង្គសមន្នាគតំ និច្ចសីលំ {យាចាមិ / យាចាម}

អនុគ្គហំ កត្វា សីលំ ទេថ {មេ / នោ} ភន្តេ, តតិយម្បិ

{អហំ / មយំ} ភន្តេ វិសុំ វិសុំ រក្ខណត្ថាយ តិសរណេន សហ

ឯកជ្ឈំ កត្វា បញ្ចង្គសមន្នាគតំ និច្ចសីលំ { **យាចាមិ** / **យាចាម** } ។

<u>ប្រែថា</u> *សូមគោរព, បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា ។ ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ ។ សូមនូវនិច្ចសីលប្រកបព្រមដោយអង្គ៥ធ្វើឲ្យជាឯកជ្ឈៈគឺសមាទានរួបគ្នាតែមួយ មួយអន្ទើដោយព្រះត្រៃសរណគមន៍, បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន សូមព្រះករុណា មេត្តាធ្វើនូវសេចក្ដីអនុគ្រោះឲ្យនូវសីលដល់ ខ្ញុំព្រះករុណា ។ ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ, បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា ។ ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ ។ សូមនូវនិច្ចសីល ប្រកបព្រមដោយអង្គ ៥ ធ្វើឲ្យជាឯកជ្ឈៈ គឺសមាទានរួបគ្នាតែមួយ មួយអន្ទើដោយព្រះត្រៃសរណគមន៍ ជាគម្រប់ពីរដងផង ជាគម្រប់បីដងផង បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន សូមព្រះករុណា មេត្តាធ្វើនូវសេចក្ដីអនុគ្រោះ ឲ្យនូវសីលដល់ ខ្ញុំព្រះករុណា ។ ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ ។*

រួចលោកអ្នកឲ្យសីល លោកតាំង នមោ ៣ ចប់រួចហើយ លោកឲ្យព្រះត្រៃសរណគមន៍ រួចប្រាប់អំពីកិច្ចកាន់យកនូវព្រះត្រៃសរណ-គមន៍ ដូចក្នុងវិធីបច្ចេកសមាទានខាងដើម ។ រួចហើយ លោកឲ្យនិច្ចសីលជា ឯកជ្ឈសមាទានថា ៖

បញ្ចង្គសមន្នាគតំ និច្ចសីលំ សមាទិយាមិ ។

ប្រែថា ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន នូវនិច្ចសីលប្រកបព្រមដោយអង្គ ៥ ។

អ្នកសមាទាន ត្រូវទទួលថាតាមលោក ឬលោកនឹងឲ្យថា៖

បញ្ច សីលានិ សមាទិយាមិ ។

ប្រែថា ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសីលទាំងឡាយ ៥ ដូច្នេះក៏បាន ។ អ្នកសមាទាន ត្រូវទទួលថាតាមលោករួចហើយ លោកពោលដាស់តឿន ក្រើនរំឭកថា៖

ឥមំ បញ្ចង្គសមន្នាគតំ និច្ចសីលំ សាធុកំ កត្វា អប្បមាទេន និច្ចកាលំ សម្មារក្ខិតព្វំ ។

ប្រែថា អ្នក ។ អ្នកទាំងឡាយ ។ គប្បីធ្វើនូវនិច្ចសីល ប្រកបព្រម ដោយអង្គ ៥ នេះ ឲ្យប្រពៃ ត្រូវរក្សាឲ្យល្អ អស់កាលជានិច្ច ដោយ សេចក្ដីមិនប្រមាទ គឺថាកុំបីធ្វេសប្រហែសឡើយ ៗ

អ្នកសមាទានត្រូវទទួលថា៖

អាម ភន្តេ *(ព្រះករុណាលោកម្ចាស់)* ៗ

រួចហើយ លោកសម្ដែងអានិសង្សសីល ឲ្យស្ដាប់តទៅទៀត ដូច ក្នុងវិធី បច្ចេកសមាទានខាងដើម ៗ

សមាទានតែប៉ុណ្ណេះ ក៏ជាការស្រេច ឥតមានសួធ្យញែក ឈ្មោះ សិក្ខាបទទាំង ៥ រាយមួយម្ដងៗ ដូចបច្ចេកសមាទាននោះឡើយ សមាទានតែប៉ុណ្ណេះ ហើយត្រូវរក្សា ដោយតាំងវិរតិចេតនា វៀរចាក ឲ្យគ្រប់សិក្ខាបទក្នុងនិច្ចសីលទាំង ៥ ដែលខ្លួនបានចេះចាំស្ទាត់ហើយ នោះទៅ ៗ

ចប់វិធីសមាទានឯកជ្ឈៈ

វិនិច្ឆ័យព្រះត្រៃសរណគមន៍

<u>សួរថា</u> ព្រះត្រៃសរណគមន៍នរណាជាអ្នកពោល ?

<u>ឆ្លើយថា</u> ព្រះត្រៃសរណគមន៍ ព្រះដ៏មានព្រះភាគព្រះអង្គទ្រង់ពោល មិនមែនសាវ័ក មិនមែនឥសី មិនមែនទេវតា ជាអ្នកពោលឡើយ ។

<u>សួរថា</u> ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គទ្រង់ពោលនៅក្នុងទីណា ?

<u>ឆ្លើយថា</u> ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គទ្រង់ពោលនៅក្នុង ឥសិបតនមិគទាយវ័នក្រុងពារាណសី។

<u>សួរថា</u> ព្រះអង្គទ្រង់ពោលកាលណា ?

<u>ឆ្លើយថា</u> ព្រះអង្គទ្រង់ពោលកាលយសកុលបុត្រ សម្រេចព្រះអរហត្តផល ព្រមទាំងសម្លាញ់ទាំងឡាយ កាលដែលមានព្រះអរហន្ត ៦១ អង្គ ធ្វើការសម្តែងធម៌ក្នុងលោក ដើម្បីប្រយោជន៍ជាសុខ ដល់មហាជនច្រើនគ្នា ។

សួរថា ព្រះអង្គទ្រង់ពោលព្រោះហេតុអ្វី ?

ឆ្លើយថា ព្រះអង្គទ្រង់ពោលដើម្បីបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាដូចយ៉ាងដែលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ទុកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ឯឧបសម្បទាបេក្ខៈ ដែលភិក្ខុគប្បីឲ្យបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាយ៉ាងនេះ មុនដំបូងកោរសក់ ពុកមាត់ ឲ្យស្លៀកដណ្តប់ សំពត់កាសាវៈធៀងស្មាម្ខាង ហើយថ្វាយបង្គំបាទាភិក្ខុទាំងឡាយ អង្គុយច្រហោង ផ្គងអញ្ជលី គប្បីបង្រៀនឲ្យ ពោលតាមយ៉ាងនេះថា៖

ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹងទីរលឹក

ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីពឹងទីរលឹក

សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីពឹងទីរលឹក។

ពណ៌នាពាក្យថាពុទ្ធៈ

ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះករុណានឹងពណ៌នាពាក្យថា ព្រះពុទ្ធ ការដល់សរណៈនិងរឿងបុគ្គលអ្នកដល់សរណៈ ក្នុងពាក្យនោះ មនុស្សពិសេសឈ្មោះថា ព្រះពុទ្ធ ព្រោះបញ្ញត្តិ អាស្រ័យខន្ធសន្តាន ដែលត្រូវអប់រំដោយការសម្រេចអនុត្តរវិមោក្ខ ដែលជានិមិត្តនៃញាណ ដែលអ្វីៗរារាំងមិនបាន ឬព្រោះបញ្ញត្តិអាស្រ័យការត្រាស់ដឹងសច្ចធម៌ ដោយខ្លួនឯងដ៏ក្រៃលែង ដែលជាបទដ្ឋាន នៃព្រះសព្វញ្ញុតញ្ញាណ ដូចលោកពោលទុកថា៖ ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គណា ទ្រង់ត្រាស់ដឹង នូវញេយ្យ-ធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គឯង ឥតមានគ្រូអាចារ្យណាប្រដៅព្រះអង្គឡើយ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងសច្ចធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនបានស្តាប់មកអំពីមុន ទ្រង់សម្រេចនូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនោះ នឹងភាពជាអ្នកជំនាញ ក្នុងពលៈទាំងឡាយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ។

តែកាលពោលព្យញ្ជនៈ គប្បីជ្រាបដោយន័យជាដើមយ៉ាងនេះថា ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ព្រោះព្រះអង្គជាអ្នកត្រាស់ដឹង ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ព្រោះអត្ថដូចម្ដេច ? ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ព្រោះអត្ថថាត្រាស់ដឹងនូវសច្ចធម៌ទាំងឡាយ ។ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ដោយអត្ថថា ព្រះអង្គដាស់ពពួកសត្វឲ្យភ្ញាក់ ។ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ដោយអត្ថថា ព្រោះព្រះអង្គទ្រង់ឃើញគ្រប់យ៉ាង ។ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈព្រោះព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ដឹង ដោយខ្លួនឯងឥតមានអ្នកដទៃធ្វើឲ្យត្រាស់ដឹង ។ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ព្រោះរីកហើយ ។ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ព្រោះព្រះអង្គ ជាអ្នកមិនមានឧបក្កិលេស ។ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ព្រោះព្រះអង្គមិនមានរាគៈឡើយ ។ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ព្រោះព្រះអង្គមិនមានទោសៈឡើយ ។ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ព្រោះព្រះអង្គ មិនមានមោហៈឡើយ ។ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ព្រោះព្រះអង្គ ប្រាសចាកកិលេសមិនមានសល់ ។ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈព្រោះព្រះអង្គមានដំណើរជា ឯកាយនមគ្គ ។ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ព្រោះព្រះអង្គត្រាស់ដឹងក៏ក្រៃលែង នូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ដោយព្រះអង្គឯង ។ ឈ្មោះថា ពុទ្ធៈ ព្រោះព្រះអង្គទ្រង់ដឹង ទ្រង់កម្ចាត់ហេតុការណ៍ដែលមិនបានដឹងអស់ហើយ ។

ព្រះនាមថា **ពុទ្ធ:** នេះមិនមែនព្រះជននី (មាតា) ដាក់ឲ្យ មិនមែនព្រះជនក (បិតា) ដាក់ឲ្យ មិនមែនជេដ្ឋាភាតា (បងប្រុស) ដាក់ឲ្យ មិនមែនជេដ្ឋកគនី (បងស្រី) ដាក់ឲ្យ មិនមែនអាមាត្យដាក់ឲ្យ មិនមែនសាលោហិតដាក់ឲ្យ មិនមែនសមណព្រាហ្មណ៍ដាក់ឲ្យ មិនមែនទេវតាដាក់ឲ្យ ព្រះនាមនេះរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ មានចំណែកខាងចុងនៃការរួចផុតចាកកិលេស បញ្ញត្តិគឺព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ព្រមជាមួយនឹងព្រះអង្គបាននូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ ។

សរណគមន៍ និងដល់សរណគមន៍

ឥឡូវនេះ ខ្ញុំបាទនឹងពណ៌នាអំពីសរណគមន៍ ជាដើមដូចតទៅនេះ ។ ព្រះរតនត្រ័យ ដែលឈ្មោះថា **សរណៈ** ព្រោះកម្ចាត់ អធិប្បាយថា ប្របាច់ ទម្លាយ នាំចេញ រំលត់ភ័យគឺសេចក្ដីខ្លាច សេចក្ដីតក់ស្លុត ទុក្ខ ទុគ្គតិ សេចក្ដីសៅហ្មង ដោយការដល់សរណៈនោះឯង របស់មនុស្ស ទាំងឡាយដែលដល់សរណគមន៍ ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ឈ្មោះថា **សរណៈ** ព្រោះកម្ចាត់ភ័យរបស់សត្វទាំងឡាយ ដោយការ ឲ្យចូលដល់វត្ថុ ដែលជាប្រយោជន៍ នឹងនាំចេញនូវវត្ថុដែលមិនជា ប្រយោជន៍ ។ ព្រះធម៌ឈ្មោះថា **សរណៈ** ព្រោះញុំាងសត្វឲ្យឆ្លងផុត កន្តារៈគឺភព នឹងឲ្យថ្វាយរីករាយនៃចិត្ត ។ ព្រះសង្ឃឈ្មោះថា **សរណៈ** ព្រោះមនុស្សទាំងឡាយ ធ្វើសក្ការៈសូម្បីបន្តិចបន្តួច ត្រឡប់ឲ្យផល សម្បូរដ៏លើស ព្រោះហេតុនោះ ព្រះរតនត្រ័យនោះ ទើបឈ្មោះថា **សរណៈ** ដូចបរិយាយមកយ៉ាងនេះ ។

ចិត្តុប្បាទដែលកើតសេចក្ដីជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះរតនត្រ័យនោះ នឹង សេចក្ដីគោរពក្នុងព្រះរតនត្រ័យនោះ កម្ចាត់ទម្លាយកិលេសបាន ប្រព្រឹត្ត

ទៅដោយអាការៈ គឺការមានព្រះរតនត្រ័យនោះ ជាទីពឹង ឬមិនមានអ្នកដទៃជាបច្ច័យ ឈ្មោះថា **សរណគមន៍** ។ សត្វអ្នកបរិបូរណ៍ដោយចិត្តប្បាទនោះ រមែងដល់នូវព្រះរតនត្រ័យនោះជា **សរណៈ** អធិប្បាយថា រមែងដល់នូវព្រះរតនត្រ័យ ដោយចិត្តប្បាទ ដែលមាន ប្រការដូចពោលហើយថា នេះជា **សរណៈ** របស់ខ្ញុំ នេះជាគ្រឿងនាំមុខ របស់ខ្ញុំ។ បុគ្គលកាលនឹងដល់ រមែងដល់ដោយវិធីសមាទាន ដូចយ៉ាងនាយពាណិជពីរនាក់ឈ្មោះថា តបុស្សៈ និងភល្លិកៈ ជាដើមថា៖

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងពីរនាក់ សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ជាទីពឹង សូមចាំទុកថា ខ្ញុំព្រះអង្គជាឧបាសកចាប់អំពីថ្ងៃនេះតទៅ ដូច្នេះក៏បាន ការដល់វិធីព្រមធ្វើ សិស្ស ។ ដូចព្រះមហាកស្សបៈជាដើមថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាសាស្តារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវកដូច្នេះក៏បាន ។

ការដល់ដោយវិធីបន្អោនខ្លួនទៅ ក្នុងព្រះរតនត្រ័យនោះ ដូចព្រហ្មាយុព្រាហ្មណ៍ជាដើម សេចក្តីបាលីថា កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះ ព្រហ្មាយុព្រាហ្មណ៍ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈធ្វើសំពត់

ចៀនស្មាម្ខាន ធ្វើអញ្ជលីឡើងបែរទៅផ្លូវ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រថាប់ បន្លឺឧទាន ៣ ជងថា ៖

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

ដូច្នេះក៏បាន ។ ការដល់ដោយវិធីប្រគល់ខ្លួន ដូចយោគីបុគ្គល អ្នកខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងកម្មដ្ឋានក៏បាន ការដល់ដោយវិស័យ ដោយកិច្ចច្រើនវិធី ដូចវិធីកម្ចាត់ឧបក្កិលេស ដោយការដល់សរណគមន៍ ដូចព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយក៏បាន ។

សរណគមន៍ដាច់ មិនដាច់ និងផល

ឥឡូវនេះ នឹងពណ៌នា មានការដាច់ព្រះត្រៃសរណគមន៍ជាដើម ដូចតទៅ៖

ការដាច់ព្រះត្រៃសរណគមន៍ របស់បុគ្គលអ្នកដល់សរណគមន៍យ៉ាងនេះ មាន ២ យ៉ាង គឺមានទោស និងមិនមានទោស ការដាច់ព្រះត្រៃសរណគមន៍ ព្រោះការស្លាប់ ឈ្មោះថា មិនមានទោស, ការដាច់ព្រះត្រៃសរណគមន៍ ព្រោះវិលទៅកាន់សាសនាដទៃ និងប្រព្រឹត្តខុសក្នុងសាសនានោះ ឈ្មោះថា មានទោស ។ ការដាច់ទាំងពីរ យ៉ាងនេះរមែងមានដល់ បុថុជ្ជនទាំងឡាយប៉ុណ្ណោះ សរណៈរបស់បុថុជ្ជនទាំងឡាយ រមែងឈ្មោះថា សៅហ្មង ព្រោះប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្ដីមិនដឹង សេចក្ដីមិនដឹង សេចក្ដីសង្ស័យ និងសេចក្ដីយល់ខុស និងព្រោះប្រព្រឹត្តមិនអើពើជាដើម ក្នុងព្រះពុទ្ធគុណទាំងឡាយ ចំណែកព្រះអរិយបុគ្គល មិនមានសរណៈដាច់ទេ និងមិនមានសរណៈ សៅហ្មងទេ ដូចព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកដល់ព្រមទិដ្ឋិ (សម្មាទិដ្ឋិ) នឹងវិលទៅរាប់រកសាសនាដទៃ មិនមែនឋានៈ មិនមែន

ឱកាសទេ ចំណែកពួកបុថុជ្ជន នៅមិនទាន់ដល់ការដាច់ សរណគមន៍ ដរាបណា ដរាបនោះ ក៏នៅឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសរណៈ មិនដាច់ ការដាច់សរណៈរបស់បុថុជ្ជនទាំងឡាយនោះ រមែងមានទោស មានសេចក្ដីសៅហ្មង នឹងអំណោយផល ដែលមិនគួរប្រាថ្នា ការដាច់សរណៈមិនមានទោសក៏មិនមានផល ព្រោះមិនមានវិបាក ។ ចំណែកការមិនដាច់សរណៈ ពោលដោយផល ក៏រមែងអំណោយផល ដែលគួរប្រាថ្នាតែម្យ៉ាង ដូចព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ជនណាមួយដល់ នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ជនទាំងឡាយនោះ លុះលះលោកនេះទៅហើយ ក៏នឹងមិនទៅកាន់អបាយភូមិ រមែងទៅសោយសុខក្នុងទេវលោកដូច្នេះ ។

នៅក្នុងបរមត្ថជោតិកាអដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយខុទ្ទកបាឋ :

នៅក្នុងអដ្ឋកថា **សម្មោហវិនោទនី** អដ្ឋកថាព្រះអភិធម្មត្រង់សិក្ខាបទវិភង្គថា៖

សិក្ខាបទានីតិ សិក្ខិតព្វបទានិ សិក្ខាកោដ្ឋាសាតិ អត្ថោ ។ អបិច ឧបរិ អាគតា សព្វេបិ កុសលា ធម្មា

សិក្ខិតព្វតោ សិក្ខា បញ្ចសុ បេឧ សីលង្គេសុ យង្កិញ្ចិ អង្គំ តាសំ សិក្ខានំ បតិដ្ឋានដ្ឋេន បទន្តិ សិក្ខានំ បទត្តាបិ សិក្ខាបទានិ ។

ពាក្យថា **សិក្ខាបទានិ** *ប្រែថា សិក្ខាបទទាំងឡាយ បានដល់បទដែលកុលបុត្រទាំងឡាយគប្បីសិក្សា អធិប្បាយថា សិក្ខាបទនេះជាចំណែកមួយនៃសិក្ខា (សិក្ខាគឺ សីល សមាធិ បញ្ញា) ។ម្យ៉ាងទៀត កុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលមានមកហើយ ក្នុងខាងលើ ឈ្មោះថា* **សិក្ខា** *ព្រោះជាធម៌ដែលកុលបុត្រគប្បីសិក្សា ក៏បណ្តាអង្គសីលទាំង ៥ អង្គ សីលណាមួយ ឈ្មោះថា* **បទ** *ព្រោះអត្ថថា ជាទីអាស្រ័យរបស់សិក្ខាទាំងឡាយ (ព្រោះហេតុនោះ) អង្គនៃសីលទាំងឡាយនោះ ទើបឈ្មោះថា* **សិក្ខាបទ** *ព្រោះចំណែកមួយនៃសិក្ខា ។*

នៅក្នុងអដ្ឋកថា **បរមត្ថជោតិកា** អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋៈ ពន្យល់ថា ក្នុងបទទាំងឡាយនោះ គប្បីជ្រាបដោយ ព្យញ្ជនៈមុន ឈ្មោះថា **វេរមណី** ព្រោះវៀរចាក លះបង់ គឺធ្វើឲ្យអស់ទីបំផុតឲ្យដល់ភាពមិនមាន ។ មួយទៀត បុគ្គលរមែងវៀរចាក ដោយចេតនាធ្វើនោះ ហេតុនោះ ចេតនានោះ ទើបឈ្មោះថា **វេរមណី** ព្រោះយកវិអក្សរ ជាវេអក្សរ ។ ដោយហេតុនោះឯង ក្នុងពាក្យនេះ ពុទ្ធបរិស័ទនាំគ្នាសូត្រ២ យ៉ាងថា **វេរមណី សិក្ខាបទំ, វិរមណី សិក្ខាបទំ។**

ឈ្មោះថា **សិក្ខា** ព្រោះដែលបុគ្គលគប្បីសិក្សា។ ឈ្មោះថា **បទ** ព្រោះជាគ្រឿងដល់បទនៃសិក្ខាបទ នៃសិក្ខា ឈ្មោះថា **សិក្ខាបទ** អធិប្បាយថា ឧបាយជាគ្រឿងដល់សិក្ខា ។ម្យ៉ាងទៀត លោកអធិប្បាយថា ជាមូល ជាទីអាស្រ័យ ជាទីតាំង ។ សិក្ខាបទ គឺចេតនាវៀរចាក ឈ្មោះថា **វេរមណី សិក្ខាបទ** ឬ **វិរមណី សិក្ខាបទ** តាម

ន័យទាំងពីរ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន ដោយប្រពៃ ឈ្មោះថា **សមាទិយាមិ** លោកអធិប្បាយថា ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន ដោយប្រាថ្នា មិនប្រព្រឹត្តកន្លង ព្រោះជាអ្នកធ្វើសិក្ខាបទ មិនឲ្យធ្លុះ មិនឲ្យដាច់ មិនឲ្យពព្រុស មិនឲ្យពពាល ។

តែកាលពោលដោយអត្ថបទថា វេរមណី បានដល់វិរតិ ចេតនាវៀរចាក ប្រកបដោយចិត្តជាកាមាវចរកុសល ។ វិរតិរបស់បុគ្គលអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត លោកពោលទុក ក្នុងវិភង្គដោយន័យជាដើមយ៉ាងនេះថា ចេតនាលះ ចេតនាវៀរចាក វៀរលែង លះវៀរ មិនធ្វើ មិនប្រព្រឹត្ត មិនកន្លង មិនល្មើសខេត្តដែន ។

បទថា **សិក្ខា** បានដល់សិក្ខា ៣ គឺ **អធិសីលសិក្ខា អធិ–ចិត្តសិក្ខា អធិបញ្ញាសិក្ខា** ។ តែក្នុងទីនេះ សីលគឺសម្បត្តិវិរតិវិបស្សនា ចំណែកលោកិយ រូបជ្ឈាន និងអរូបជ្ឈាន និងអរិយមគ្គ លោកប្រាថ្នាថាសិក្ខា ក្នុងបទថាសិក្ខានេះ ។

នៅក្នុងសម្មោហវិនោទនីសម្ដែងថា៖

ឥទានិ ឯតេសុ សិក្ខាបទេសុ ញាណសមុត្តេជនត្ថំ ឥមេសំ បាណាតិបាតាទីនំ ធម្មតោ កោដ្ឋាសតោ អារម្មណតោ វេទនាតោ មូលតោ កម្មតោ សាវជ្ជតោ បយោគតោ ច វិនិច្ឆយោ វេទិតព្វោ ។

ឥឡូវនេះ ដើម្បីសេចក្ដីជំរុញញាណក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយនេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប វិនិច្ឆ័យនូវសិក្ខាបទទាំងឡាយ មានបាណាតិបាតជាដើមនេះ ដោយធម្មៈ ដោយកោដ្ឋាសៈ ដោយអារម្មណ៍ ដោយវេទនា ដោយមូល ដោយកម្ម ដោយសាវជ្ជៈ ដោយបយោគៈ ។

ពាក្យថា **កោដ្ឋាស** បានដល់ ជាកម្មបថសូម្បីទាំង ៧

ពាក្យថា **អារម្មណ៍** បានដល់ បាណាតិបាតមានជីវិតិន្ទ្រិយជាអារម្មណ៍ ។

អភិជ្ឈាទាន មានសត្វជាអារម្មណ៍ ឬមានសង្ខារជាអារម្មណ៍ ។

មិច្ឆាចារៈ ការប្រព្រឹត្តខុស មានស្រីប្រុសជាអារម្មណ៍ ។

មុសាវាទ មានសត្វជាអារម្មណ៍ ឬមានសង្ខារជាអារម្មណ៍ ។

ការផឹកទឹកស្រវឹង មានសង្ខារជាអារម្មណ៍ ពោលដោយវេទនា **បាណាតិបាត** ជាទុក្ខវេទនា ។ **អភិជ្ឈាទាន** មានវេទនា ៣ មែនពិត អទិន្នាទាននោះ ជាសុខវេទនា ដល់អ្នកត្រេកអរ កាន់យកវត្ថុដែលម្ចាស់គេមិនបានឲ្យ ទុក្ខវេទនា ព្រោះបុគ្គលអ្នកកាន់យកវត្ថុនោះមានសេចក្តីខ្លាច ជាអទុក្ខមសុខវេទនា ដល់បុគ្គលអ្នកព្រងើយកាន់យក។ **មិច្ឆាចារៈ** ជាសុខវេទនា ឬអទុក្ខមសុខវេទនា ។ **មុសាវាទ** មានវេទនា ៣ ដូច **អភិជ្ឈាទាន** ។ ការផឹកសុរា ជាសុខវេទនាកណ្តាល (សុខមជ្ឈត្តវេទនា) ។ ពោលដោយ **មូល** បាណាតិបាត មានទោសៈ និងមោហៈ ជាមូល ។ អទិន្នាទានគ្រាខ្លះ មានលោភៈ

មោហៈ ជាមូល គ្រាខ្វះមានទោសៈ មោហៈ ជាមូល ។ **មិច្ឆាចារៈ** មានលោភៈ មោហៈ ជាមូល ។ **មុសាវាទ** គ្រាខ្វះមាន លោភៈ មោហៈ ជាមូល គ្រាខ្វះមាន ទោសៈ មោហៈ ជាមូល ។ ការផឹកទឹកស្រវឹង មានលោភៈ មោហៈ ជាមូល ។ ពោលដោយ**កម្ម** មុសាវាទ ជាវចីកម្ម សិក្ខាបទដ៏សេស ជាកាយកម្មប៉ុណ្ណោះ ។ ពោលដោយ**ឧណ្ណៈ** (ដាច់) លោកពោលទុក នៅក្នុងអដ្ឋកថា សម្មោហវិនោទនីដែលថា **ឧណ្ណតោតិ គហដ្ឋា យំ យំ វិតក្កមន្តិ ។ តំ តទេវ ឧណ្ណំ ហោតិ ភិជ្ជតិ អវសេសំ ន ភិជ្ជតិ ។ កស្មា ? គហដ្ឋា ហិ អនិពទ្ធសីលា ហោន្តិ យំ យំ សក្កោន្តិ តំ តទេវ គោបេន្តិ ។**

ពួកគ្រហស្ថទាំងឡាយ បានប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសិក្ខាបទណាៗ ក៏រមែងដាច់ខូច បែកធ្លាយ នូវសិក្ខាបទនោះៗប៉ុណ្ណោះ ឯសិក្ខាបទ

ដ៏សេសអំពីនោះ មិនដាច់ខូចបែកធ្លាយទេ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ? ព្រោះថា គ្រហស្ថទាំងឡាយ ជាអនិពទ្ធសីល គឺជាសីលមិនជាប់គ្នាដោយភេទខ្លួនជាគ្រហស្ថ ឬកម្មពន្ធជាប់ដោយកម្មណាមួយឡើយ បើគ្រហស្ថអាចរក្សាគ្រប់គ្រងនូវសិក្ខាបទណាៗប៉ុន្មាន ក៏ថែរក្សានូវសិក្ខាបទនោះៗប៉ុណ្ណោះទៅ ។

សាមណេរានំ បន ឯកស្មិម្បិ វិតក្កមន្តេ សព្វានិបិ ភិជ្ជន្តិយេវ ។ ន កេវលញ្ច ឯតានិ សេសសីលានិបិ ភិជ្ជន្តិយេវ ។ តេសំ បន វិតក្កមោ ទណ្ឌកម្មវត្ថុកោ "បុន ឯវរូបំ ន ករិស្សាមី " តិ ទណ្ឌកម្មេ កតេ សីលំ បរិបុណ្ណំ ហោតិ ។

តែចំណែកសិក្ខាបទ របស់សាមណេរទាំងឡាយវិញ ការប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសិក្ខាបទ សូម្បីតែមួយសិក្ខាបទ សិក្ខាបទទាំងឡាយឯទៀតទាំងអស់ក៏រមែងដាច់ខូច បែកធ្លាយទាំងអស់ ។ ក៏ការប្រព្រឹត្តកន្លង

នូវសីលរបស់សាមណេរទាំងឡាយនោះ មានវត្ថុជាទណ្ឌកម្ម ហើយ កាលសាមណេរទាំងឡាយនោះ ធ្វើទណ្ឌកម្មហើយសង្រួមថា អាត្មាអញមិនធ្វើនូវកម្ម មានសភាព យ៉ាងនេះទៀតទេ សីលក៏កើតឡើងវិញពេញបរិបូណ៌ ដូចខាងដើម ។

នៅក្នុង **បរមត្ថជោតិកា** លោកពន្យល់ត្រង់ខណ្ឌៈដាច់នេះថា **សាមណេរានញ្ហិ ឯកស្មឹ ភិន្នេ សព្វានិបិ ភិន្នានិ ហោន្តិ។ បារាជិកដ្ឋានិយានិ ហិ តានិ តេសំ, យន្តំ វីតក្កន្តិ ហោតិ, តេនេវ កម្មពន្ធោ** ។ សម្រាប់សាមណេរទាំងឡាយ កាលសិក្ខាបទណាមួយដាច់ គ្រប់សិក្ខាបទទាំងអស់ រមែងបែកធ្លាយដែរ ព្រោះថាសិក្ខាបទ របស់សាមណេរទាំងឡាយនោះ ជាឋាន ជាទីតាំងនៃបារាជិកសាមណេរទាំងឡាយ ដោយសិក្ខាបទ ដែលសាមណេរប្រព្រឹត្តកន្លងល្មើសនោះ ជាកម្មពន្ធគឺកម្មជាប់ទាក់ទងគ្នា ។

តែសម្រាប់គ្រហស្ថទាំងឡាយ ការប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសិក្ខាបទណាៗ ក៏រមែងខូច បែកធ្លាយតែសិក្ខាបទនោះៗប៉ុណ្ណោះ ព្រោះសីលរបស់

គ្រហស្ថទាំងឡាយនោះ មានអង្គ ៥ រមែងនឹងសម្បូរទៀត ដោយសមាទានសីលនោះប៉ុណ្ណោះ ។ តែអាចារ្យ មួយពួកពោលថា បណ្ដាសីលគ្រហស្ថទាំងឡាយ ដែលសមាទានមួយៗ សីលមួយដាច់ ដាច់ត្រឹមតែសីលនោះប៉ុណ្ណោះ តែបណ្ដាសីលគ្រហស្ថទាំងឡាយ សមាទានរួមគ្នាយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំសូមសមាទាន នូវសីលទាំងឡាយ ៥ ដូច្នេះ សូម្បីសិក្ខាបទមួយដាច់ សិក្ខាបទទាំងឡាយដ៏សេស រមែងខូចបែកធ្លាយផងដែរ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ? ព្រោះសីលដែលសមាទានមិនដាច់គ្នា កាលគ្រហស្ថទាំងឡាយប្រព្រឹត្តកន្លងល្មើសនោះឯង ក៏ជាកម្មពន្ធ គឺកម្មជាប់ទាក់ទងគ្នា ។ នៅក្នុងគម្ពីរសុមង្គលវិលាសិនី អដ្ឋកថាកូដទន្តសូត្រ ពោលថា៖

យោ បញ្ច សិក្ខាបទានិ ឯកតោ គណ្ហាតិ, តស្ស ឯកស្មឹ ភិន្នេ សព្វានិបិ ភិន្នានិ ហោន្តិ ។ យោ ឯកេកំ គណ្ហាតិ, សោ យំ វីតិក្កមតិ, តទេវ ភិជ្ជតិ ។ បុគ្គលណាសមាទាននូវសិក្ខាបទទាំងឡាយ៥ (ជាឯកជ្ឈសមាទាន) ជាមួយគ្នា សីល

របស់បុគ្គលនោះ បែកធ្លាយមួយសិក្ខាបទ សូម្បីសិក្ខាបទទាំងឡាយទាំងពួង ក៏រមែងបែកធ្លាយទាំងអស់ ។ បុគ្គលណា សមាទានម្ដងមួយៗ បុគ្គលនោះប្រព្រឹត្តនូវសិក្ខាបទណាៗ រមែងបែកធ្លាយ តែសិក្ខាបទនោះប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងខនេះ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យ សូម្បីដោយការដាច់ ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។

សរណគមន៍ដាច់
មិនដាច់ និងផលចប់

បញ្ហាកម្មរបស់សីល

<u>បញ្ហាកម្មថា</u> អ្វីឈ្មោះថា សីល ?

<u>ឆ្លើយថា</u> ធម៌ទាំងឡាយ មានចេតនាជាដើម របស់បុគ្គលដែលវៀរចាកបាបកម្ម មានបាណាតិបាតជាដើមក្តី របស់អ្នកបំពេញវត្តប្រតិបត្តិក្តី ឈ្មោះថា សីល ។

ពាក្យនេះ សមដូចព្រះសារីបុត្តត្ថេរ ពោលទុកក្នុងគម្ពីរបដិសម្ភិទាមគ្គថា៖

“<u>សួរថា</u> អ្វីឈ្មោះថា សីល?

<u>ឆ្លើយថា</u> **ចេតនា** *ឈ្មោះថា សីល,* **ចេតសិក** *ឈ្មោះថា សីល,* **សំវរៈ** *(សេចក្តីសង្រួម) ឈ្មោះថា សីល,* **អវិតិក្កម** *(ការមិនប្រព្រឹត្តិកន្លង) ឈ្មោះថា សីល” ។*

ក្នុងសីលទាំងនោះ ចេតនា របស់បុគ្គលអ្នកវៀរចាក អកុសលកម្ម មានបាណាតិបាតជាដើមក្តី របស់បុគ្គលអ្នកបំពេញវត្តប្រតិបត្តិក្តី ឈ្មោះថា **ចេតនាសីល**។

ចេតនាជាហេតុវៀរ របស់បុគ្គលអ្នកដែលវៀរចាក អកុសលកម្ម មានបាណាតិបាត ជាដើម ឈ្មោះថា **ចេតសិកសីល**។

មួយវិញទៀត ចេតនាប្រព្រឹត្តទៅក្នុង កម្មបថ ៧ របស់បុគ្គលអ្នកលះបង់អកុសលកម្ម មានបាណាតិបាតជាដើម ឈ្មោះថា **ចេតនា-សីល**។

ធម៌គឺអនភិជ្ឈា, អព្យាបាទ និងសម្មាទិដ្ឋិ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដោយន័យជាអាទិ៍ ថា "ភិក្ខុលះបង់អភិជ្ឈា មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា" ដូច្នេះ ឈ្មោះថា **ចេតសិកសីល**។

សំវរៈ ៥ យ៉ាង

ក្នុងពាក្យថា "សំវរៈ ឈ្មោះថា សីល" នេះបណ្ឌិតគប្បីជ្រាប សំវរៈ ៥ ប្រការគឺ **បាតិមោក្ខសំវរៈ១ សតិសំវរៈ១ ញាណ-សំវរៈ១ ខន្តិសំវរៈ១ វីរិយសំវរៈ១ ។** *បណ្ដាសំវរៈទាំង ៥ នោះ ។ សំវរៈនេះថា "ភិក្ខុជាអ្នកចូលដល់ហើយ ជាអ្នកប្រកបព្រមហើយ ដោយបាតិមោក្ខសំវរៈ នេះ" ឈ្មោះថា* **បាតិមោក្ខសំវរៈ ។**

សំវរៈនេះ "ភិក្ខុរក្សាចក្ខុន្ទ្រីយ៍ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងចក្ខុន្ទ្រីយ៍" ឈ្មោះថា **សតិសំវរៈ ។**

សំវរៈនេះ (ដោយពាក្យ) ថា៖ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តបថា ម្នាលអជិតៈ ក្រសែនៃ (តណ្ហា) ទាំងឡាយណា មានក្នុងលោក, សតិជាគ្រឿងឃាត់នូវក្រសែទាំងឡាយនោះ, តថាគតហៅសតិ ថា ជាគ្រឿងបិទបាំងនូវក្រសែទាំងឡាយ តែក្រសែទាំងនោះអ្នកប្រតិបត្តិ ត្រូវបិទ

ដោយបញ្ញា ដូច្នេះ ឈ្មោះថា **ញាណសំវរៈ** ។ សូម្បីការសេពនូវ បច្ច័យ រមែងដល់នូវការប្រជុំចុះ ក្នុងញាណសំវរៈនេះដែរ ។

ចំណែកសំវរៈ ដែលមកដោយន័យថា "ភិក្ខុជាអ្នកអត់ត្រាំចំពោះ ត្រជាក់ក្តៅ" ដូច្នេះ ជាដើមនេះ ឈ្មោះថា **ខន្តិសំវរៈ**។

ឯសំវរៈ ដែលមកដោយន័យថា "ភិក្ខុតែងអត់សង្កត់នូវកាមវិតក្កៈ ដែលកើតឡើងហើយ" ដូច្នេះជាដើម ឈ្មោះថា **វិរិយសំវរៈ**។ សូម្បី អាជីវបារិសុទ្ធិសីល រមែងដល់នូវការប្រជុំចុះ ក្នុងវិរិយសំវរៈនេះដែរ ។

សំវរៈ ៥ ប្រការនេះក្តី ការវៀរចាកវត្ថុដែលដល់ព្រមរបស់ពួក កុលបុត្រ ដែលភ័យខ្លាចបាបក្តី, កិរិយាសង្រួម និងការវៀរទាំងអស់ នោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា សំវរៈ យ៉ាងដូច្នេះ ។

ពាក្យថា "**អវិតិក្កម** (ការមិនប្រព្រឹត្តិកន្លង) ឈ្មោះថា សីល" បានដល់ការមិនប្រព្រឹត្តិកន្លង ដែលប្រព្រឹត្តទៅខាងផ្លូវ កាយវាចា និងផ្លូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកដែលបានសមាទានសីលហើយ ។ នេះគឺជា សេចក្តីដោះស្រាយនូវបញ្ហាកម្មថា "អ្វីឈ្មោះថា សីល ។

អត្ថរបស់សីល

ពាក្យថា "ដែលឈ្មោះថា សីល ព្រោះអត្ថថាដូចម្តេច?" ។

ឆ្លើយថា ដែលឈ្មោះថា សីល ព្រោះអត្ថថា ជា**សីលនៈ** គឺប្រក្រតី ។

ឈ្មោះ **សីលនៈ** នេះ គឺជាអ្វី? ។

ដែលឈ្មោះថា **សីលនៈ** នេះ គឺការតម្កល់នៅស៊ប់ មានសេចក្តីថា ភាពនៃកម្មទាំងឡាយ មានកាយកម្មជាដើម ជាធម្មជាតិមិនរាត់រាយ ដោយអំណាចភាវៈនៃបុគ្គល ជាអ្នកមានសីលល្អប្រពៃ១ ។ គឺការចូលទៅទ្រទ្រង់ទុក អធិប្បាយថា: ភាវៈនៃការទ្រទ្រង់ទុក ដោយអំណាចនៃការទ្រទ្រង់នូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ ១ ។ មែនពិត ពួកអ្នកប្រាជ្ញដែលដឹងនូវលក្ខណៈនៃសព្ទ យល់ព្រមតាមអត្ថទាំង ២ យ៉ាងនេះប៉ុណ្ណោះ ក្នុងបទថា "សីល" នេះ ។ ចំណែកពួកអ្នកប្រាជ្ញដទៃទៀតពណ៌នាសេចក្តីក្នុងបទថា សីលនេះ ដោយន័យថា "សីលសព្ទនេះ

មានសេចក្តីថា **សិរៈ**(ខ្ពង់ខ្ពស់), មានសេចក្តីថា**សីសៈ** (កំពូល), មានសេចក្តីថា **សីតលៈ** (ត្រជាក់), មានសេចក្តីថា **សិវៈ** (ក្សេមក្សាន្ត)" ដូច្នេះ ជាដើមខ្លះក៏មាន ។

(លក្ខណៈ, រស, បច្ចុប្បដ្ឋាន, បទដ្ឋាននៃសីល)

អ្វីជាលក្ខណៈ, ជារស, ជាបច្ចុប្បដ្ឋាន, ជាបទដ្ឋាននៃសីលនោះ ។

សីលនៈ (ភាពជាប្រក្រតី) ជាលក្ខណៈ របស់សីលនោះ សូម្បីផ្សេងគ្នា ដោយប្រការដ៏ច្រើន ប្រៀបដូចជារបស់មានវិស័យ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកិរិយាឃើញច្បាស់ ជាលក្ខណៈ របស់រូបដែលមានប្រការផ្សេងគ្នា ដ៏ច្រើនក៏យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

មែនពិត ភាវៈនៃកិច្ចប្រព្រឹត្តទៅក្នុងការឃើញ ឈ្មោះថាជាលក្ខណៈ របស់រូបាយតនៈ សូម្បីផ្សេងគ្នាដោយប្រការដ៏ច្រើនដែលមានពណ៌ខៀវ និងពណ៌លឿងជាដើម ព្រោះរូបាយតនៈ សូម្បីដែលផ្សេងគ្នាច្រើនប្រការ ដោយប្រភេទនៃពណ៌ មានពណ៌ខៀវជាដើម ក៏មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវភាពជារបស់មានវិស័យ ដែលគប្បីមើលឃើញទៅបានដែរ យ៉ាង

ណាមិញ, សីលនសទ្ធ ដែលបានពោលហើយ ដោយអំណាចនៃការតម្កល់នៅស៊ប់ នៃកម្មទាំងឡាយ មានកាយកម្មជាដើម និងដោយអំណាចនៃការតម្កល់ទុកនូវកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះឯង ជាលក្ខណៈរបស់សីល សូម្បីផ្សេងគ្នាច្រើនជាអនេក ដោយប្រភេទនៃធម៌ មានចេតនាជាដើម ព្រោះភាវៈនៃសីល សូម្បីផ្សេងគ្នា ដោយប្រការមិនមែនតែមួយ ដោយប្រភេទនៃធម៌មានចេតនាជាដើម មិនកន្លងផុតនូវភាវៈជាទីតម្កល់នៅស៊ប់ និងភាវៈជាទីតម្កល់ទុកបានដែរ ក៏យ៉ាងដូច្នោះ។

រស របស់សីល

ចំណែកភាវៈនៃការកម្ចាត់បង់នូវភាពនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល ឬគុណគឺកម្មដែលមិនមានទោស លោកហៅឈ្មោះថា ជារស ដោយអត្ថថាជាកិច្ច និងជាសម្បត្តិរបស់សីលនោះ ដែលមានលក្ខណៈដូចពោលមកហើយ ។ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថា សីលនេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា “មានកិរិយាកម្ចាត់បង់នូវភាពនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល ជារស ដោយរសដែលមានកិច្ចជាអត្ថ មានកម្មដែលមិនមានទោស ជារស ដោយរសដែលមានសម្បត្តិជាអត្ថ” ។ មែនពិត កិច្ចនុ៎ះឯងក្តី សម្បត្តិក្តី លោកហៅថា រស ក្នុងជំនុំបញ្ហាទាំង ៤ មានលក្ខណៈជាដើម ។

បច្ចុប្បដ្ឋាន និងបទដ្ឋាន

សីលនេះនោះ ពួកវិញ្ញូជនពណ៌នាថា "មានសេចក្ដីស្អាតជាបច្ចុប្បដ្ឋាន (ជាផល) ឱត្តប្បៈ និងហិរិនុ៎ះឯងជាបទដ្ឋាន (ជាហេតុជាទីតាំង) នៃសីលនោះ ។

មែនពិត សីលនេះនោះ មានសេចក្ដីស្អាត ជាបច្ចុប្បដ្ឋាន ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះថា "សីល មានសេចក្ដីស្អាតខាងផ្លូវកាយ, ស្អាតខាងផ្លូវវាចា ស្អាតខាងផ្លូវចិត្ត" ដូច្នេះរមែងប្រាកដ គឺរមែងដល់នូវភាពនៃការប្រកាន់យក ដោយជាធម្មជាតស្អាត ។ ចំណែកហិរិ និងឱតប្បៈ អ្នកប្រាជ្ញពណ៌នាថា ជាបទដ្ឋាននៃសីលនោះ ។ អធិប្បាយថា: ជាហេតុជិត ។ ព្រោះថា ការបើមានហិរិ និងឱតប្បៈ, សីលរមែងកើតឡើងផង រមែងឋិតនៅផង ។ ការបើហិរិ និងឱតប្បៈមិនមានទេ, សីលក៏មិនកើតឡើង មិនឋិតនៅបានឡើយ ។ លក្ខណៈ, រសៈ, បច្ចុប្បដ្ឋាន, និងបទដ្ឋានរបស់សីល បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបយ៉ាងនេះឯង ។

ពោលដោយសមាទាន

នៅក្នុងព្រះអដ្ឋកថា បរមត្ថជោតិកា លោកសម្ដែងថា ៖

អាទានតោតិ បាណាតិបាតាទិតោ វេរមណី សិក្ខាបទានិ ចេតានិ សាមណេរេន ភិក្ខុស្ស សន្តិកេ សមាទិន្នានេវ សមាទិន្នានិ ហោន្តិ។ *សិក្ខាបទទាំងឡាយនេះមាន បាណាតិបាតា វេរមណី សិក្ខាបទជាដើម សាមណេរទាំងឡាយ សមាទាន ក្នុងសំណាក់ភិក្ខុប៉ុណ្ណោះ ទើបជាការសមាទាន ចំណែកឧបាសក ឧបាសិកាទាំងឡាយ សមាទានខ្លួនឯងក៏បាន សមាទានក្នុងសំណាក់ អ្នកដទៃក៏បាន ក៏ជាការសមាទានហើយៗ សមាទានរួមគ្នាក្ដី សមាទាន បែកគ្នាក្ដី ឈ្មោះថាបានសមាទានហើយ តើផ្សេងគ្នាយ៉ាងណា បុគ្គល សមាទានរួមគ្នា មានវិរតិមួយ មានចេតនាមួយប៉ុណ្ណោះ តែប្រាកដជាវិរតិ និងចេតនានោះ មានដល់ ៥ ដោយអំណាចកិច្ចគឺមុខ ៗ ចំណែក បុគ្គលដែលសមាទានបែកគ្នា គប្បីជ្រាបថា មានវិរតិ ៥ ចេតនា នោះមានដល់ ៥ ក្នុងសេចក្ដីនេះគប្បីជ្រាប វិនិច្ឆ័យក្នុងការសមាទាន*

ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ នៅក្នុង សម្មោហវិនោទនី អដ្ឋកថា ព្រះអភិធម្មបិដក វិភង្គបញ្ជាក់ថា៖

សមាទានតោតិ សយមេវ "បញ្ច សិលានិ អធិដ្ឋាន-មីតិ អធិដ្ឋហន្តេនបិ ឯកេកំ ឯកេកំ សមាទិយន្តេនបិ សមាទិន្នានិ ហោន្តិ អញ្ញស្ស សន្តិកេ និសីទិត្វា "បញ្ច សីលានិ សមាទិយាមី "តិ សមាទិយន្តេនបិ ឯកេកំ ឯកេកំ សមាទិយន្តេនបិ សមាទិន្នានេវ ហោន្តិ។

ពោលដោយសមាទាន កាលគ្រហស្ថទាំងឡាយតាំងអធិដ្ឋានថា បញ្ច សីលានិ អធិដ្ឋាមិ អាត្មាអញអធិដ្ឋាននូវសីលទាំងឡាយ ប្រកបដោយអង្គ ៥ ។ ដោយខ្លួនឯងតែម្តង ដូច្នេះក្តី កាលបើតាំងវាចាសមាទានកាន់យកនូវសិក្ខាបទទាំងឡាយមួយៗ ជាលំដាប់ ដោយ

ខ្លួនឯងតែម្តងក្តី រមែងឈ្មោះថា សមាទានដោយខ្លួនឯងស្រេចហើយដូចគ្នា ។

កាលសមាទានកាន់យកដោយការចូលទៅអង្គុយក្នុងសំណាក់អ្នកដទៃ ហើយតាំងវាចាសមាទានថា **បញ្ច សីលានិ សមាទិយាមិ** អាត្មាអញសមាទាននូវសីលប្រកបដោយអង្គ ៥ ដូច្នេះក៏បាន កាលបើតាំងសមាទានកាន់យកនូវសិក្ខាបទទាំងឡាយមួយៗ ជាលំដាប់ក៏បាន (យ៉ាងនេះ បានឈ្មោះថាសមាទានកាន់យកអំពីសំណាក់អ្នកដទៃ) ។

នៅក្នុង **បរមត្ថទីបនី** អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈពោលថា៖

សមាទានតោ អញ្ញស្ស គរុដ្ឋានិយស្ស សន្តិកេ តំ អលភន្តេន សយមេវ បញ្ច សីលានិ ឯកជ្ឈំ ចាដិយេក្កំ វា សមាទយន្តេន សមាទិន្នានិ យោន្តិ ។ ត្រង់ពាក្យបាលីថា“ សមាទានតោ ”នេះ លោបសេចក្តីថា គ្រហស្ថកាលបើរកបុគ្គលជាទីគោរពមិនបាន គឺថាមិនបានចូលទៅកាន់ទីជិតក្នុងសំណាក់បុគ្គលដទៃ ដែលគួរជាទីគោរពនោះមិនបានទេ នឹងតាំងសមាទាននូវ

បញ្ចសីល ជា **ឯកជ្ឈៈ** ឬជា **បច្ចេកៈ** ដោយខ្លួនឯងក៏បាន សិក្ខាបទទាំងឡាយបាន ឈ្មោះថា សមាទានហើយ ។

ពោលដោយវិរតិ

មាននៅក្នុង **បរមត្ថទីបនី** អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ ពោលថា វិរតិរបស់ បុគ្គលអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាតជាដើម ដែលប្រកបដោយកុសលចិត្ត ដែលលោកពោលទុកយ៉ាងនេះថា (ក្នុងសម័យនោះ វិរតិនោះ) បានដល់ការលះ វៀរចាកបាណាតិបាត ដូច្នេះពោលដោយប្រភេទមាន ៣ យ៉ាងគឺ **សម្បត្តិវិរតិ ១ សមាទានវិរតិ ១ សមុច្ឆេទវិរតិ ១**[៨] បណ្ដាវិរតិទាំង ៣ យ៉ាងនោះ វិរតិដែលកើតឡើងដល់អ្នកមិនបាន សមាទានសិក្ខាបទមកពីមុន តែពិចារណាឃើញ ជាតិ វ័យ និងភាពជាពហូស្សូតជាដើម របស់ខ្លួន ហើយមិន

---

៨ **បបញ្ចសូទនី** អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសក ត្រង់មូលបរិយាយវគ្គ សម្មាទិដ្ឋិសូត្រ **សារត្ថប្បកាសិនី** អដ្ឋកថា សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ ទសកម្មបថវគ្គទី៣ ត្រង់ ទសកម្មបថសូត្រទី ៥ ។

ប្រព្រឹត្តកន្លង ដោយគិតថា រឿងនេះមិនសមគួរដល់យើង ធ្វើដូច្នេះ ឈ្មោះថា **សម្បត្តិវិរតិ** ។ ចំណែកវិរតិ ដែលកើតឡើងដល់អ្នកសមាទាននូវសិក្ខាបទមកពីមុន ហើយសូម្បីលះបង់ជីវិតរបស់ខ្លួន ដែលមានគុណតម្លៃក្រៃលែងជាងសិក្ខាបទនោះ ក៏មិនប្រព្រឹត្តកន្លង ល្មើសវត្ថុ ព្រោះសមាទាននូវសិក្ខាបទទុក ឈ្មោះថា **សមាទានវិរតិ** ។ តែវិរតិ ដែលសម្បយុត្តដោយអរិយមគ្គ ឈ្មោះថា **សមុច្ឆេទវិរតិ** សូម្បីផ្តើមនូវសេចក្តីគិតឡើងថា អញនឹងសម្លាប់សត្វ ក៏មិនកើតឡើងដល់ព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយឡើយ ។

អដ្ឋកថា ទីឃនិកាយ បានពោលថា ការវៀរចាកនោះមាន៣យ៉ាង គឺ **សម្បត្តិវិរតិ១ សមាទានវិរតិ១ សេតុឃាតវិរតិ១** បណ្តាវិរតិទាំង ៣ នោះ បុគ្គលណាសូម្បីមិនបានទទួលសិក្ខាបទឡើយ តែរលឹកដល់ជាតិ គោត្រ ត្រកូល និងប្រទេសជាដើមរបស់ខ្លួនយ៉ាងថា ការធ្វើនេះ មិនសមគួរដល់យើង ដូច្នេះហើយ មិនធ្វើបាណាតិបាតជាដើម ជៀសវាងវត្ថុដែលមកដល់សូម្បីចំពោះមុខ វៀរចាកវត្ថុនោះ

ការវិរតិនោះ របស់បុគ្គលនោះ គប្បីជ្រាបថាជា **សម្បត្តវិរតិ** ។ ចំណែក វិរតិរបស់បុគ្គលអ្នកទទួលសិក្ខាបទយ៉ាងនេះថា រាប់ចាប់តាំងពីពេលនេះជាដើមទៅ យើងនឹងមិនសម្លាប់សត្វ សូម្បីព្រោះហេតុនៃជីវិតក្តី យើងនឹងវៀរចាកបាណាតិបាតក្តី យើងសូមសមាទានការវៀរចាកក្តី គប្បីជ្រាបថាជា **សមាទានវិរតិ** ។ ចំណែកការវៀរដែលសម្បយុត្តដោយមគ្គ របស់ព្រះអរិយសាវក ឈ្មោះថា **សេតុ-ឃាតវិរតិ** ។ ក្នុងវិរតិបីយ៉ាងនោះ ២វិរតិដំបូង ធ្វើវត្ថុមានជីវិតិន្ទ្រិយជាដើម ដែលនឹងគប្បីល្មើស ដោយអំណាចការដាក់ចុះនូវអាជ្ញាជាដើមឲ្យជាអារម្មណ៍ វិរតិ១ ក្រោយនេះ មានព្រះនិព្វានជាអារម្មណ៍ ។

ក៏ក្នុងវិរតិទាំងនេះ អ្នកបានទទួលសិក្ខាបទទាំង ៥ រួមគ្នា កាលសិក្ខាបទមួយបែកធ្លាយ សិក្ខាបទរបស់បុគ្គលនោះ រមែងបែកធ្លាយទៅទាំងអស់ ។ បុគ្គលណាទទួលសិក្ខាបទម្តងមួយៗ បុគ្គលនោះកន្លងល្មើសសិក្ខាបទណាមួយបែកធ្លាយ តែសិក្ខាបទនោះប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណែកសម្រាប់សេតុឃាតវិរតិនេះ ឈ្មោះថាការបែកធ្លាយមិនមានឡើយ ។

ព្រោះ អរិយសាវករមែងមិនសម្លាប់សត្វ សូម្បីព្រោះហេតុនៃជីវិត ទាំងមិនផឹកទឹកស្រវឹងផង ។ សូម្បីបើជនទាំងឡាយ ផ្សំសុរា និងទឹកដោះលាយគ្នាហើយ យកទៅចាក់ចូលក្នុងមាត់ របស់ព្រះអរិយសាវក នោះ ទឹកដោះប៉ុណ្ណោះចូលទៅ សុរាមិនចូលទៅទេ ។

គប្បីជ្រាបថា **សម្បត្តវិរតិ**[៩] ដូចវិរតិដែលកើតឡើងដល់ចក្កន ឧបាសកនៅកោះសីហឡៈដូច្នេះ ៖

បានឮថា ក្នុងវេលាចក្កនឧបាសកនៅកំលោះ រោគបានកើតឡើង ដល់មាតា ។ ឯពេទ្យប្រាប់ថា គួរបានសាច់ទន្សាយស្រស់ទើបគួរ ។ លំដាប់នោះ បងប្រុសរបស់គេ ប្រើនាយចក្កនៈ ទៅដោយបញ្ជាថា ប្អូនប្រុសចូលទៅកាន់ស្រែចុះ ។ គេទៅកាន់ស្រែនោះហើយ ក្នុងសម័យនោះ មានសត្វទន្សាយមួយ មកដើម្បីស៊ីដង្ហើមស្រូវ ។ ទន្សាយនោះឃើញនាយចក្កនៈនោះដើរចូលទៅ ទើបបោលទៅដោយរហ័ស ត្រូវវល្លិព្រៃជាប់ខ្លួន ហើយក៏ស្រែកឮសំឡេងក្រិៗ ។ នាយចក្កនៈ ទៅតាម

---

៩ ចាកគម្ពីរសារត្ថបកាសិនី អដ្ឋកថា សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ ត្រង់ទសកម្មបទវគ្គទី៣

សំឡេងនោះ ក៏ចាប់សត្វទន្សាយនោះបាន ហើយទើបគិតថា យើងនឹងផ្សំថ្នាំឲ្យមាតា ។ តែគេគិតតទៅទៀតថា ខដែលយើង សម្លាប់សត្វមានជីវិត ព្រោះហេតុនៃជីវិតរបស់មាតា មិនគួរដល់យើងទេ ។ ពេលនោះ គេទើបដោះលែងសត្វទន្សាយនោះ ដោយពោលពាក្យថា ឯងចូរទៅ ចូរស៊ីស្មៅ និងផឹកទឹកជាមួយពួកសត្វទន្សាយ ដទៃក្នុងព្រៃចុះ គេត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ ត្រូវបងប្រុសសួរថា ប្អូនប្រុស បានសត្វទន្សាយហើយឬ? គេទើបប្រាប់សេចក្ដីដែលប្រព្រឹត្តទៅនោះ ដូច្នេះទើបបងប្រុសជេរនាយចក្កនៈនោះ គេទៅរកមាតាឈរពោល ពាក្យសច្ចៈថា តាំងតែវេលាដែលខ្ញុំកើតមកហើយ ដឹងក្ដីពេលណា ខ្ញុំមិនដែលសម្លាប់សត្វឡើយ ។ ទាន់ពេលនោះឯង មាតារបស់គេ ក៏បានជាប្រាស់ចាករោគភ្លាម ។ អ្នកសមាទានបែបនេះ ឈ្មោះថា **សម្បត្តវិរតិ**។

គប្បីជ្រាបថា **សមាទានវិរតិ** ដូចវិរតិដែលកើតឡើងដល់ឧបាសកពួកអ្នកនៅជិតភ្នំ ឈ្មោះ ឧត្តរវឌ្ឍមានៈ ដូច្នោះ ៖

បានឮថា ឧបាសកនោះ ទទួលសិក្ខាបទក្នុងសំណាក់របស់បិង្គលពុទ្ធរក្ខិតត្ថេរៈ ដែលនៅក្នុងអម្ពរិយវិហារ ហើយទៅភ្ជួរស្រែ គ្រានោះ

គោរបស់គាត់បានបាត់ទៅ ឧបាសកកាលស្វែងរកគោនោះ បានឡើងទៅកាន់ភ្នំឈ្មោះ ឧត្តរវឌ្ឍមានៈ ពស់ធំមួយ បានចឹកឧបាសកនោះ ឧបាសកនោះគិតថា នឹងកាត់ក្បាលដោយកាំបិតនេះ គិតតទៀតថា ខដែលយើងទទួលសិក្ខាបទ ក្នុងសំណាក់គ្រូដែលគួរសរសើរហើយ គប្បីទម្លាយចេញ មិនសមគួរដល់យើងទេ ។ ពេលដែលគិត យ៉ាងនេះហើយ រហូតដល់ទៅ ៣ ដង ទើបដាច់ចិត្តថា យើងសុខចិត្តដាច់ជីវិត តែយើងមិនព្រមលះបង់សិក្ខាបទឡើយ ហើយបោះកាំបិតចោលទៅក្នុងព្រៃ ពស់ធំនោះស្រាប់តែវាលូនចេញបាត់ទៅ ទាន់ពេលនោះដូចគ្នា ។ ការសមាទានបែបនេះ ឈ្មោះថា **សមាទានវិរតិ**។

ពោលដោយវិរតិចប់

ពណ៌នាសេចក្ដីនៃសិក្ខាបទដោយសង្ខេបសិន

នៅក្នុង សម្មោហវិនោទនី ត្រង់សិក្ខាបទវិភង្គពន្យល់ថា៖

បាណាតិបាតាតិ បាណស្ស អតិបាតា ឃាតនា មរណាតិ អត្ថោ ។ វេរមណីតិ វិរតិ ។

ពាក្យថា **បាណាតិបាតា** *បានដល់ការញុំាងជីវិតសត្វឲ្យធ្លាក់ចុះកន្លងគឺ សម្លាប់សត្វ ។ ពាក្យថា* **វេរមណី** *បានដល់ការវៀរចាក ។*

អទិន្នាទានាតិ អទិន្នស្ស អាទានា បរបរិគ្គហិតស្ស ហរណាតិ អត្ថោ ។ *ពាក្យថា* **អទិន្នាទានា** *បានដល់ការកាន់យករបស់អ្នកដទៃដែលគេមិនបានឲ្យ អធិប្បាយថា បានដល់ការនាំយកវត្ថុដោយបុគ្គលដទៃហួងហែងរក្សា ។*

កាមេសូតិ វត្ថុកាមេសុ ។ មិច្ឆាចារាតិ កិលេស-កាមវសេន លាមកាចារា ។ *ពាក្យថា* **កាមេសុ** *បានដល់វត្ថុកាមទាំងឡាយ។ ពាក្យថា* **មិច្ឆាចារា** *បានដល់ការប្រព្រឹត្តលាមកដោយអំណាចកិលេសកាម ។*

មុសាវាទាតិ អភូតវាទតោ ។ *ពាក្យថា* **មុសាវាទ** *បានដល់ វៀរចាក ពាក្យពិត ។*

សុរាតិ បិដ្ឋសុរា បូវសុរា ឱទនសុរា កិណ្ណបក្ខិត្តា សម្ភារសំយុត្តាតិ បញ្ច សុរា ។ *ដែលហៅថា សុរា បានដល់សុរា ៥ ប្រភេទគឺ :*

១-បិដ្ឋសុរា*សុរាធ្វើដោយម្សៅ*

២-បូវសុរា*សុរាធ្វើដោយនំ*

៣-ឱទនសុរា *សុរាធ្វើ ដោយបាយ*

៤-កិណ្ណបក្ខិត្តាសុរា *ដែលគេដាក់ពូជសុរា*

៥-សម្ភារសំយុត្តា *សុរាដែលប្រកបព្រម ដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ។*

មេរយន្តិ បុប្ផាសវោ ផលាសវោ គុឡាសវោ មធ្វាសវោ សម្ភារសំយុត្តោតិ បញ្ច អាសវា។ *ដែលហៅថា មេរ័យ បានដល់មេរ័យ ៥ ប្រភេទគឺ :*

១-បុប្ផាសវោ *ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយផ្កាឈើ*

២-ផលាសវោ*ទឹកត្រាំ ដែលគេធ្វើដោយផ្លែឈើ*

៣-គុឡាសវោ *ទឹកត្រាំ ដែលគេធ្វើដោយទឹកអំពៅ*

៤-មធ្វាសវោ *ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយផ្លែចន្ទន៍ ឬគេធ្វើដោយទឹកឃ្មុំ*

៥-សម្ភារសំយុត្តោ *ទឹកត្រាំដែលគេប្រកបព្រម ដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ។*

តទុភយម្បិ មទនីយដ្ឋេន មជ្ជំ។ យាយ ចេតនាយ តំ បិវន្តិ សា បមាទការណត្តា បមាទដ្ឋានំ តស្មា សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា ។ *សុរានិងមេរ័យសូម្បីទាំងពីរនោះឈ្មោះថា* **មជ្ជៈ** *ព្រោះអត្ថថា ជាទីតាំងនៃសេចក្តីស្រវឹង ។ បុគ្គលទាំងឡាយរមែងផឹកសុរាឬមេរ័យនោះ ដោយចេតនាណា ចេតនានោះឈ្មោះថា ជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះជាហេតុនាំឲ្យវង្វេងកាន់ ព្រោះហេតុនោះទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទនោះ ទើបឈ្មោះថា រមែងមាន ព្រោះការផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ។*

អ្នកទ្រុស្តសីល និងអលង្ការសម្រាប់គ្រហស្ថសីល ៥

អ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វជាដើម រហូតដល់ការវៀចាកការផឹកសុរាមេរ័យ ជាទីបំផុតទាំងអស់នេះ ជាសីលប្រចាំសម្រាប់គ្រហស្ថទូទៅ មិនរើសជាតិ វណ្ណៈ ជាន់ថ្នាក់ និងសាសនាណាឡើយ ដូច្នោះ បើអ្នកណាមានការវៀរ មិនប្រព្រឹត្តកន្លង ក៏បានឈ្មោះថា អ្នកនោះតាំងខ្លួននៅក្នុងគហដ្ឋសីល ។ បើអ្នកណាមិនមានការវៀរចាក ហើយបានប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទណាមួយ ឬទាំង ៥ សិក្ខាបទ អ្នកនោះ ឈ្មោះថាជាអ្នកទ្រុស្តសីល ។

សីល ៥ នេះជានិច្ចសីលរបស់យាវាសទាំងឡាយ ដូច្នេះ អ្នកសមាទានក្តី មិនបានសមាទានក្តី ត្រូវតែរក្សាឲ្យជាប់ជាប្រក្រតី ដើម្បីធ្វើឲ្យជាអ្នកមានសីល ទោះបីមានអ្នកណាអះអាងថា ខ្ញុំមិនសមាទានសីល ៥ ទេ ដូច្នេះអ្នកនោះមិនរក្សា ក៏មិនមានទោស ក្នុងពាក្យនិយាយដូច្នេះ គ្រាន់តែជាពាក្យបញ្ជាក់ឲ្យអ្នកដទៃដឹងថា ខ្ញុំមិនចូលចិត្តសីល ៥ ប៉ុណ្ណោះ ថាជានិច្ចសីលរបស់យាវាសទាំងឡាយប៉ុណ្ណោះ អ្នកនោះ មិនខុសពីអ្នកទ្រុស្តសីលទេ ចំណែកអ្នកសមាទានសីល ៥

ហើយរក្សានោះ បានប្រយោជន៍ច្រើនមួយជាន់ទៀត ពោលគឺក្រោយពីមានបញ្ចសីលកុសលហើយ នៅមានសមាទានកុសល កើតឡើងថែមទៀត ដោយហេតុនេះ ពុទ្ធសាសនិកជនទាំងឡាយ ទើបមានការនិយមការសមាទានសីល ៥ ជាប់មករហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ។

អ្នកទ្រុស្តសីល និងអលជ្ជី
សម្រាប់គ្រហស្ថសីល ៥ ចប់

ចែកសីលដោយនិច្ចសីល និងអនិច្ចសីល

និច្ចសីល មានន័យថា សីលឯណា កាលធ្វើពិធីកម្មនោះចប់សម្រេចចុះ ក៏ដល់ព្រមដោយសីលនោះផង ដោយមិនបាច់មានការសមាទានថែមទៀតទេ អ្នកនោះត្រូវរក្សាសីលនោះ ឲ្យជាប់ជានិច្ចចាប់ពីត្រឹមនោះទៅ បើមិនរក្សា ត្រូវមានទោស សីលនោះឯង ឈ្មោះថានិច្ចសីល ។

អនិច្ចសីល មានន័យថា សីលឯណា បើមិនរក្សា ក៏មិនមានទោស តែបើមានបំណងចង់រក្សា ត្រូវតែសមាទានសីលនោះ ជាមុនសិន ដូច្នេះសីលនោះ ឈ្មោះថាអនិច្ចសីល ។

និច្ចសីល គឺសិក្ខាបទ ២២៧ និង ៣៣១ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្ដែងទុកក្នុង ភិក្ខុបាតិមោក្ខ និងភិក្ខុនីបាតិមោក្ខ ជានិច្ចសីលរបស់ភិក្ខុ ភិក្ខុនី ទសង្គសីល និងសេខិយសិក្ខាបទ ៧៥ នោះ ជានិច្ចសីលរបស់សាមណេរ ឧបោសថសីល ជានិច្ចសីលរបស់ បណ្ឌរង្គឧបាសក ឧបាសិកា (ឧបាសក និងឧបាសិកា ស្លៀកពាក់ស ហៅម្យ៉ាងទៀតថា

តាជី ដូនជី) និងរបស់តាបសទាំងឡាយ សីល ៥ ជានិច្ចសីលរបស់គ្រហស្ថទាំងឡាយ ។

អនិច្ចសីល គឺ ការប្រព្រឹត្តធុតង្គ ក្នុងធុតង្គទាំង ១៣ នេះជាអនិច្ចសីល របស់ភិក្ខុ ភិក្ខុនី សាមណេរ ការប្រព្រឹត្តធុតង្គយ៉ាងណាមួយ និងទសង្គសីលនោះ ជាអនិច្ចសីល របស់បណ្ឌរង្គបព្វជិត និងតាបសទាំងឡាយ ។

ចែកសីលដោយនិច្ចសីល និងអនិច្ចសីល ចប់

ចែកសីលដោយចារិត្តសីល និងវារិត្តសីល

ចារិត្តសីល មានន័យថា មិនប្រព្រឹត្តក៏មិនមានទោស តែបើបានប្រព្រឹត្តល្អ មានប្រយោជន៍ច្រើន បានដល់អនិច្ចសីល ដូចដែលបានពោលមកហើយនោះឯង ។

វារិត្តសីល មានន័យថា បើសីលនេះត្រូវមានការប្រព្រឹត្តជាប់ជានិច្ច បើមិនប្រព្រឹត្តត្រូវមានទោស បានដល់និច្ចសីលនោះឯង ។

លក្ខណៈ រស និងបដិក្ខេបធម៌

១- បតិដ្ឋានលក្ខណំ ជាទីតាំង នៃកុសលធម៌ទាំងពួងជាលក្ខណៈ ។

២- ទុស្សីល្យវិទ្ធំសនរសំ មានការកម្ចាត់បង់អ្នកទ្រុស្តសីលជាកិច្ច ។

៣- សោចេយ្យបច្ចុបដ្ឋានំ *មានសេចក្តីបរិសុទ្ធកាយ និង វាចា ជាអាការប្រាកដ ។*

៤-ហិរោត្តប្បបទដ្ឋានំ *មានហិរិ ឱត្តប្បៈ ជាហេតុជិត ។*

១- បដិបក្ខេបធម្ម *ធម៌ដែលត្រូវប្រហារដោយសីលកុសល បានដល់ទោសៈ ដែលទាក់ទងដោយការប្រទូស្តរ៉ាយ ។*

២-អនុញ្ញាតធម្ម *ធម៌ដែលបានអនុញ្ញាតពីសីលឲ្យកើតឡើង នោះបានដល់ អទោសៈ គឺសេចក្តីមិនប្រទូស្តរ៉ាយ ។*

៣-ឧប្បាទេតព្វធម្ម *ធម៌ដែលសីលធ្វើឲ្យកើតឡើង បានដល់ មគ្គ ៣ ផល ៣ ខាងក្រោម (សំដៅយកអំណាចរបស់សីល ដែលជា ឧបត្ថម្ភកសត្តិ) ។*

សមដូចព្រះពុទ្ធឃោសាចារ្យ បានសម្តែងទុកក្នុងខន្ធវគ្គសំយុត្ត អដ្ឋកថា ថា **ធានសីលូបនិស្សយា ហិ តយោ មគ្គេ ច**

ផលានិ ចាបេត្តិ ភាវនូបនិស្សយោ អរហត្តំ ចាបេត្តិ"

<u>ប្រែថា</u> "មហាកុសលដែលមានទាន សីល ជាឧបនិស្ស័យឲ្យកើត មគ្គថ្នាក់ទាប ៣ ផលថ្នាក់ទាប ៣ មហាកុសលដែលមានភាវនាជាឧបនិស្ស័យ រមែងឲ្យសម្រេចព្រះអរហត្តមគ្គ អរហត្តផល ។

ពោលជំនួញ ៥ យ៉ាង

គម្ពីរអង្គុត្តរនិកាយ បញ្ចកនិបាត ត្រង់ឧបាសកវគ្គ វណិជ្ជសូត្រទី៧ បិដក៤៥ ទំព័រ១៦០ ព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយជំនួញ ៥ យ៉ាងនេះ ឧបាសក មិនគួរធ្វើឡើយ ។

១ -សត្ថវណិជ្ជា គឺការជួញគ្រឿងសស្ត្រាវុធ

២ -សត្តវណិជ្ជា ការជួញមនុស្ស

៣ -មំសវណិជ្ជា ការជួញ (សត្វដែលគេសម្លាប់យក)សាច់

៤ -មជ្ជវណិជ្ជា ការជួញគ្រឿងស្រវឹង

៥-វិសវណិជ្ជា ការជួញថ្នាំពិស ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជំនួញ ៥ យ៉ាងនេះឯង ឧបាសក មិនគួរធ្វើឡើយ ។ **មនោរថបូរណី** អដ្ឋកថា អំ. បញ្ចកនិបាត ត្រង់ឧបាសកវគ្គ វណិជ្ជសូត្រទី៧ បានពោលថា៖ ពាក្យថា: **វណិជ្ជា**បានដល់ធ្វើជំនួញ ។ ពាក្យថា **ឧបាសកេន** បានដល់អ្នកដល់សរណៈ៣ ។ ពាក្យថា **សត្ថវណិជ្ជា** បានដល់ឲ្យគេធ្វើអាវុធ ហើយក៏លក់អាវុធ ។ ពាក្យថា **សត្តវណិជ្ជា** បានដល់លក់មនុស្ស ។ ពាក្យថា **មំសវណិជ្ជា** បានដល់ចិញ្ចឹមជ្រូក និងម្រឹគជាដើមលក់។ ពាក្យថា **មជ្ជវណិជ្ជា**បានដល់ឲ្យគេធ្វើរបស់ស្រវឹងយ៉ាងណានីមួយ ហើយក៏លក់របស់ស្រវឹង ។ ពាក្យថា **វិសវណិជ្ជា** បានដល់ឲ្យគេធ្វើថ្នាំពិស ហើយក៏លក់ថ្នាំពិសនោះ ។ ការធ្វើដោយខ្លួនឯង ការបបួលអ្នកដទៃឲ្យធ្វើ ការជំនួញនេះទាំងអស់ ក៏មិនគួរដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពណ៌នាសេចក្ដីនៃសិក្ខាបទ

នៅក្នុង **សម្មោហវិនោទនី** *ត្រង់សិក្ខាបទវិភង្គ ពន្យល់ថា ៖*

បាណាតិបាតាតិ បាណស្ស អតិបាតា ឃាតនា មារណាតិ អត្ថោ ។ វេរមណីតិ វិរតិ ។

ពាក្យថា **បាណាតិបាតា** *បានដល់ការញុំាងជីវិតសត្វឲ្យធ្លាក់ចុះកន្លង គឺសម្លាប់សត្វ ។ ពាក្យថា* **វេរមណី** *បានដល់ការវៀរចាក ។* **អទិន្នាទានាតិ អទិន្នស្ស អាទានា បរបរិគ្គហិតស្ស ហរណាតិ អត្ថោ ។** *ពាក្យថា* **អទិន្នាទានា** *បានដល់ការកាន់យករបស់អ្នកដទៃដែលគេមិនបានឲ្យ អធិប្បាយថា បានដល់ការនាំយកវត្ថុ ដែលបុគ្គលដទៃហួងហែងរក្សា ។* **កាមេសូតិ វត្ថុកាមេសុ ។ មិច្ឆាចារាតិ កិលេសកាមវសេន**

លាមកាចារា ។ *ពាក្យថា* **កាមេសុ** *បានដល់វត្ថុកាមទាំងឡាយ ។* *ពាក្យថា* **មិច្ឆាចារា** *បានដល់ការប្រព្រឹត្តលាមក ដោយអំណាចកិលេសកាម ។* **មុសាវាទាតិ អភូតវាទតោ** ។ *ពាក្យថា* **មុសាវាទ** *បានដល់វៀរចាកពាក្យពិត ។*

សុរាតិ បិដ្ឋសុរា បូវសុរា ឱទនសុរា កិណ្ណបក្ខិត្តា សម្ភារសំយុត្តាតិ បញ្ច សុរា ។ *ដែលហៅថាសុរា បានដល់សុរា ៥ ប្រភេទគឺ ៖*

១-បិដ្ឋសុរា *សុរាធ្វើដោយម្សៅ*

២-បូវសុរា *សុរាធ្វើដោយនំ*

៣-ឱទនសុរា *សុរាធ្វើដោយបាយ*

៤-កិណ្ណបក្ខិត្តាសុរា *ដែលគេដាក់ពូជសុរា*

៥-សម្ភារសំយុត្តា *សុរាដែលប្រកបព្រម ដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ។*

មេរយន្តិ បុប្ផាសវោ ផលាសវោ គុឡាសវោ មធ្វាសវោ សម្ភារសំយុត្តោតិ បញ្ច អាសវា។ *ដែលហៅថាមេរ័យ បានដល់មេរ័យ ៥ ប្រភេទគឺ :*

១-បុប្ផាសវោ *ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយផ្កាឈើ*

២-ផលាសវោ *ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយផ្លែឈើ*

៣-គុឡាសវោ *ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយទឹកអំពៅ*

៤-មធ្វាសវោ *ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយផ្លែចន្ទន៍ ឬគេធ្វើដោយទឹកឃ្មុំ*

៥-សម្ភារសំយុត្តោ *ទឹកត្រាំ ដែលគេប្រកបព្រមដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ។*

តទុភយម្បិ មទនីយដ្ឋេន មជ្ជំ ។ យាយ ចេតនាយ តំ បិវន្តិ សាបមាទការណត្តា បមាទដ្ឋានំ តស្មា សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា ។ *សុរានិងមេរ័យសូម្បីទាំងពីរនោះ ឈ្មោះថា* **មជ្ជៈ** *ព្រោះអត្ថថា ជាទីតាំងនៃសេចក្ដីស្រវឹង ។ មនុស្សទាំងឡាយរមែងផឹកសុរាឬមេរ័យនោះ ដោយចេតនាណា ចេតនានោះ ឈ្មោះថា ជាទីតាំងនៃសេចក្ដីប្រមាទ ព្រោះជាហេតុនាំឲ្យវង្វេងកាន់ ព្រោះហេតុនោះទីតាំងនៃសេចក្ដីប្រមាទនោះ ទើបឈ្មោះថា រមែងមាន ព្រោះការផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ។*

ពណ៌នាសេចក្ដីនៃសិក្ខាបទចប់

អធិប្បាយសិក្ខាបទទី១

១–បាណាតិបាតា *វេរមណី* បានដល់ចេតនាដែលក្លែងសម្លាប់សត្វមាន

ជីវិតឲ្យស្លាប់នោះ ប្រមាណសំណុំរូបសត្វតិរច្ឆានយ៉ាងតូច មានស្រមោច ជាទីបំផុត យ៉ាងធំប៉ុនដំរី សម្លាប់មនុស្ស និងអមនុស្ស មានព្រះឥន្ទ្រ ព្រះព្រហ្មជាដើម សុទ្ធតែដាច់ខូចបែកធ្លាយនូវបាណាតិបាត សិក្ខាបទទាំងអស់ ។

បើសម្លាប់មាតា បិតា និងព្រះអរហន្តដែលហៅថា មាតុឃាត បិតុឃាត អរហន្តឃាត នោះមានទោស ២ ជាន់ គឺជាន់ទី ១ ដាច់ខូចសិក្ខាបទបាណាតិបាត ជាន់ទី ២ ត្រូវទោស អនន្តរិយកម្ម ។ ដោយទោសច្រើន បណ្តាសត្វមានជីវិត ដែលវៀរចាកគុណធម៌ មានសត្វតិរច្ឆានជាដើម បាណាតិបាតឈ្មោះថា មានទោសតិច ព្រោះសត្វតូចៗ ឈ្មោះថាមាន ទោសច្រើន ព្រោះសត្វធំៗ ព្រោះហេតុអ្វី? ព្រោះថាប្រយោគធំ (សេចក្តីព្យាយាមច្រើន) សូម្បីកាលមានប្រយោគស្មើគ្នា ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ព្រោះវត្ថុធំ ។

ចំណែកបណ្តាសត្វមានជីវិត ដែលមានគុណធម៌មានមនុស្ស ជាដើម បាណាតិបាត ឈ្មោះថា មានទោសតិច ក៏ព្រោះមនុស្សមានគុណធម៌តិច ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ព្រោះមនុស្សមានគុណធម៌ច្រើន តែកាលមានខ្លួន និងគុណធម៌ស្មើគ្នា គប្បីជ្រាបថា មានទោសតិច ព្រោះកិលេស និងសេចក្តីព្យាយាមដ៏ទន់ខ្សោយ នឹងមានទោសច្រើន ព្រោះកិលេស និងសេចក្តីព្យាយាមដ៏ខ្លាំងក្លា សូម្បីក្នុងសិក្ខាបទដ៏សេស ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។

បាណាតិបាតនេះបើពោលទៅតាមប្រយោគ
នៃព្យាយាមសម្លាប់នោះមាន ៦ គឺ ៖

សាហត្ថិកបយោគ អាណត្តិកបយោគ និស្សគ្គិយបយោគ ថាវរបយោគ វិជ្ជាមយបយោគ ឥទ្ធិមយបយោគ ។

បណ្តាប្រយោគទាំងឡាយនោះ ការប្រហារដោយកាយ ឬរបស់ជាប់ទាក់ទងដោយកាយ ឈ្មោះថា **សាហត្ថិកបយោគ** សាហត្ថិក

ប្រយោគនោះ ចែកចេញជាពីរ គឺសាហត្ថិកប្រយោគចំពោះ និង សាហត្ថិកប្រយោគមិនចំពោះ ។ ក្នុង **សាហត្ថិកបយោគ** ទាំងពីរ នោះ ចំពោះសាហត្ថិកប្រយោគ ចំពោះបុគ្គលរមែងជាកម្មពន្ធ គឺកម្ម ជាប់គ្នា ព្រោះសេចក្តីស្លាប់របស់មនុស្ស ដែលចំពោះប្រហារ ប៉ុណ្ណោះ។ ក្នុងសាហត្ថិកប្រយោគមិនចំពោះ យ៉ាងនេះថា អ្នកណាមួយ ចូរស្លាប់ ចុះដូច្នេះក្តី បុគ្គលរមែងជាកម្មពន្ធ ព្រោះសេចក្តីស្លាប់ របស់បុគ្គល ណាមួយ ដោយការប្រហារជាបច្ច័យ ។ម្យ៉ាងទៀត សូម្បីដោយ សាហត្ថិកប្រយោគទាំងពីរ គេល្មមត្រូវប្រហារក៏ស្លាប់ ឬស្លាប់ដោយ រោគនោះ ជាខាងក្រោយ បុគ្គលក៏រមែងជាកម្មពន្ធ គឺកម្មមានចំណង តគ្នា ខណៈដែលត្រូវគេប្រហារប៉ុណ្ណោះ តែកាលបុគ្គលប្រហារ ដោយ ប្រាថ្នានឹងឲ្យស្លាប់ តែគេមិនស្លាប់ដោយប្រហារនោះ ត្រឡប់គិតប្រហារ គេទៀត ប្រសិនបើសូម្បីខាងក្រោយ គេស្លាប់ដោយគ្រា ប្រហារ ជាដំបូង បុគ្គលក៏រមែង កម្មពន្ធក្នុងវេលានោះប៉ុណ្ណោះ បើថាគេស្លាប់ ដោយការប្រហារគ្រាទីពីរ ក៏មិនជាបាណាតិបាត សូម្បីកាល គេស្លាប់ ដោយសាហត្ថិកប្រយោគទាំងពីរ បុគ្គលក៏រមែងជាកម្មពន្ធ ដោយការ

ប្រហារគ្រាដំបូងប៉ុណ្ណោះ កាលគេមិនស្លាប់ដោយសាហត្ថិក ប្រយោគ ទាំងពីរក៏មិនជាបាណាតិបាតឡើយ ។ សូម្បីមនុស្សច្រើន ប្រហារ មនុស្សមួយនាក់ ក៏មានកម្មពន្ធ ន័យយ៉ាងនេះ សូម្បីក្នុងកម្មពន្ធ រមែង មានដល់មនុស្សដែលប្រហារគេស្លាប់ប៉ុណ្ណោះ ។

ការបញ្ជាឲ្យគេធ្វើ ឈ្មោះថា **អាណត្តិកបយោគ** ក្នុង អាណត្តិកប្រយោគនេះ គប្បីជ្រាបថា ជាកម្មពន្ធ ដោយន័យដូចពោល ទុកក្នុងសាហត្ថិកប្រយោគនោះឯង ក្នុងអាណត្តិកប្រយោគនោះ គប្បី ជ្រាបថា មានកំណត់ទុក ៦ យ៉ាងគឺ **វត្ថុ ១ កាល ១ ឱកាស ១ អាវុធ ១ ឥរិយាបថ ១ កិរិយាវិសេស ១** ការកំណត់ ៦ យ៉ាងនោះ សត្វមានជីវិត គប្បីចាំទុកថា **វត្ថុ** ។ វេលាព្រឹក វេលាល្ងាចជាដើម នឹងវេលារសៀល វេលាធំជាដើម គប្បីចាំទុកថា **កាល** ។ ស្រុក និគម ព្រៃ ប្រកផ្លូវបែក ដូច្នេះជាដើម គប្បីចាំទុកថា **ឱកាស** ។ **អាវុធ** ជាដើមយ៉ាងនេះ គឺដាវ ធ្នូ ឬលំពែង។ ការឈរ ឬការអង្គុយរបស់

មនុស្សអ្នកត្រូវសម្លាប់ នឹងមនុស្សស្លាប់ដូចពោលមកនេះជាដើម គប្បីចាំទុកថា **សរីយាបថ** ។ ការចាក់ ការកាត់ ការធ្វើឲ្យដាច់ ឬក្រងសក់ គប្បីចាំទុកថា **កិរិយាវិសេស** ។ ប្រសិនបើ មនុស្សត្រូវគេបញ្ជាឲ្យសម្លាប់អ្នកណា ធ្វើវត្តុឲ្យឃៀងឃ្លាត (សម្លាប់ខុសមនុស្ស អ្នកបញ្ជា) ទៅសម្លាប់មនុស្សដទៃក្រៅចាកអ្នកនោះសោត អ្នកបញ្ជាក៏មិនត្រូវចំណងដោយកម្ម បើគេមិនធ្វើវត្តុឃៀងឃ្លាត សម្លាប់មិនខុសមនុស្ស អ្នកទាំងពីរក៏ត្រូវចំណងដោយកម្ម គឺអ្នកបញ្ជាឲ្យទៅសម្លាប់អ្នកទទួលក៏សម្លាប់អ្នកនោះ ។

នៅក្នុងព្រះអដ្ឋកថា សមន្តប្បាសាទិកាត្រង់ តតិយបារាជិកត្រង់ **អាណត្តិកបយោគ** កំណត់៦ យ៉ាង មាន **វត្ថុ កាល ឱកាស អាវុធ សរីយាបថ និងកិរិយាវិសេស** ។

ប្រសិនបើ ភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជាធ្វើឲ្យវត្ថុភ្លាត់ទៅបែរទៅសម្លាប់មនុស្សដទៃផ្សេង ពីបុគ្គលអ្នកបញ្ជាឲ្យសម្លាប់ ឬត្រូវបញ្ជាថា លោកត្រូវប្រហារខាងមុខសម្លាប់ឲ្យស្លាប់ បែរទៅប្រហារខាងក្រោយឬខាងៗ

ឬត្រង់អវយវៈណាមួយឲ្យស្លាប់ទៅ ចំណាងផ្លូវកម្មរមែងមិនមានដល់អ្នកបញ្ជា ចំណាងផ្លូវកម្មរមែងមានដល់ភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជាប៉ុណ្ណោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជា មិនធ្វើវត្ថុឲ្យក្លាត់ទៅសម្រាប់អ្នកនោះតាមបញ្ជាទុក ចំណាងផ្លូវកម្ម រមែងមានដល់លោកទាំងពីររូប គឺអ្នកបញ្ជាក្នុងខណៈដែលបញ្ជា អ្នកទទួលក្នុងខណៈ ដែលប្រហារ ។

ចំណែក **កាល** មានវិនិច្ឆ័យដូច្នេះ ភិក្ខុរូបណាបានទទួលពាក្យបញ្ជាថា លោកចូរ សម្លាប់ឲ្យស្លាប់ក្នុងវេលាព្រឹក មិនកំណត់ថ្ងៃណាថាថ្ងៃនេះ ឬព្រឹកនេះ ភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជានោះ សម្លាប់គេស្លាប់វេលាព្រឹក ក្នុងកាលណាមួយ ការខុសសង្កេត រមែងមិនមាន ។ ចំណែកភិក្ខុរូបណាបានបញ្ជាទុកថា លោកចូរសម្លាប់ឲ្យស្លាប់ព្រឹកថ្ងៃនេះ ភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជា សម្លាប់គេស្លាប់ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ឬវេលាល្ងាច ឬវេលាព្រឹកថ្ងៃស្អែក រមែងខុសសង្កេត សម្រាប់ភិក្ខុអ្នកបញ្ជាមិនមានកម្មពន្ធគឺចំណាងផ្លូវកម្ម ។ សូម្បីក្នុងកាលភិក្ខុព្យាយាមនឹងសម្លាប់ក្នុងវេលាព្រឹក តែក្លាយទៅជាថ្ងៃត្រង់ទៅវិញ ក៏មានន័យដូចគ្នា បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបត្រូវសង្កេត ខុសសង្កេតក្នុងប្រភេទកាលទាំងពួង ដោយន័យនេះ ។

អធិប្បាយឱកាសដែលបញ្ជាឱ្យធ្វើការសម្លាប់

ពោលដោយ **ឱកាស** *មានវិនិច្ឆ័យដូច្នេះ ភិក្ខុរូបណាត្រូវបញ្ជាថា លោកចូរសម្លាប់ បុគ្គលនោះ អ្នកឈរនៅក្នុងស្រុកឲ្យស្លាប់ តែភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជានោះ សម្លាប់បុគ្គលនោះ ស្លាប់ក្នុងទីណាមួយ រមែងមិនខុសសង្កេត ។ ចំណែកភិក្ខុរូបណាបញ្ជាទុកថា ចូរសម្លាប់ឲ្យស្លាប់ក្នុងស្រុកប៉ុណ្ណោះ តែភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជានោះ សម្លាប់គេស្លាប់ក្នុងព្រៃមួយទៀត ភិក្ខុបញ្ជាថា ចូរសម្លាប់ឲ្យស្លាប់ក្នុងព្រៃ តែលោកសម្លាប់គេស្លាប់ក្នុងស្រុក ភិក្ខុបញ្ជាថា ចូរសម្លាប់ក្នុងព្រៃ តែលោកសម្លាប់គេស្លាប់ត្រង់ទ្វារក្នុងស្រុក សម្លាប់គេស្លាប់ត្រង់កណ្តាលផ្ទះ រមែងខុសសង្កេតទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបការត្រូវសង្កេត និងការខុសសង្កេតនៃសេចក្តីផ្សេងគ្នា ក្នុងឱកាសទាំងពួង ដោយន័យយ៉ាងនេះឯង ។*

អធិប្បាយអាវុធជាគ្រឿងដែលប្រើឱ្យសម្លាប់

ពោលដោយ **អាវុធ** មានវិនិច្ឆ័យដូច្នេះ ភិក្ខុរូបណាបញ្ជាថា លោកចូរយក អាវុធសម្លាប់ឲ្យស្លាប់ មិនបានកំណត់ទុកថា ដាវ ឬកូនសរ ភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជានោះ យកអាវុធប្រភេទណាមួយឲ្យស្លាប់ រមែងមិនខុសសង្កេត ចំណែកភិក្ខុរូបណាបញ្ជាថា ចូរប្រើដាវសម្លាប់ តែភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជានោះ ប្រើកូនសរសម្លាប់ ឬបញ្ជាថា ចូរយកដាវពុះក្បាលនេះ ឲ្យសម្លាប់ អ្នកទទួលបញ្ជាប្រើដាវពុះក្បាលដទៃសម្លាប់ ឬបញ្ជាថា ចូរយកមុខដាវមួយនេះប៉ុណ្ណោះសម្លាប់ តែភិក្ខុអ្នក ទទួលបញ្ជា ប្រើមុខដាវក្រៅពីនោះសម្លាប់ ឬប្រើបាតដៃ ឬប្រើទឹង ចំពុះមាត់ ឬប្រើដងដាវសម្លាប់ រមែងខុសសង្កេត បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ការត្រូវសង្កេត និងការខុសសង្កេត ក្នុងសេចក្តីផ្សេងគ្នានៃអាវុធទាំងពួង ដោយន័យនេះ ។

អធិប្បាយឥរិយាបថដែលបញ្ជាឱ្យធ្វើការសម្លាប់

ពោលដោយ **ឥរិយាបថ** មានវិនិច្ឆ័យដូច្នេះ ភិក្ខុរូបណាបញ្ជាថា លោកចូរ សម្លាប់បុគ្គលនោះ ដែលកំពុងដើរឲ្យស្លាប់ តែភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជានោះ សម្លាប់បុគ្គលអ្នកកំពុងដើរទៅស្លាប់ រមែងមិនខុសសង្កេត ។ កាលបើភិក្ខុបញ្ជាថា លោកចូរសម្លាប់បុគ្គល អ្នកកំពុងដើរទៅប៉ុណ្ណោះឲ្យស្លាប់ តែភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជា សម្លាប់បុគ្គលអ្នកអង្គុយឲ្យស្លាប់ ឬភិក្ខុអ្នកបញ្ជាបញ្ជាក់ថា លោកចូរសម្លាប់បុគ្គលអ្នកអង្គុយប៉ុណ្ណោះឲ្យស្លាប់ តែភិក្ខុអ្នកទទួលសម្លាប់បុគ្គលអ្នកកំពុងដើរឲ្យស្លាប់ រមែងខុសសង្កេត បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្តីត្រូវសង្កេត និងខុសសង្កេតក្នុងសេចក្តីផ្សេងគ្នា នៃឥរិយាបថទាំងពួង ដោយន័យនេះ ។

អធិប្បាយកិរិយាវិសេស

ពោលដោយ **កិរិយាវិសេស** មានវិនិច្ឆ័យដូច្នេះ ភិក្ខុរូបណា បញ្ជាថា លោកចូរចាក់ឲ្យស្លាប់ ភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជានោះចាក់ឲ្យស្លាប់ រមែងមិនខុសសង្កេត ។ ចំណែកភិក្ខុរូបណា បញ្ជាថា លោកចូរចាក់ឲ្យស្លាប់ តែភិក្ខុអ្នកទទួលបញ្ជានោះ កាត់ឲ្យស្លាប់តែម្តង រមែងខុសសង្កេត ។ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្តីត្រូវសង្កេត ខុសសង្កេតក្នុងសេចក្តីផ្សេងគ្នា នៃកិរិយាវិសេសទាំងពួង ដោយន័យយ៉ាងនេះ ។

នេះជាសេចក្តីពន្យល់ក្នុងអដ្ឋកថាព្រះវិន័យឈ្មោះសមន្តប្បាសាទិកា ។

អធិប្បាយកិរិយាវិសេសចប់

និស្សគ្គិយប្រយោគ

ការបោលដោយគ្រឿងប្រហារកាយ ឬរបស់ជាប់ដោយកាយ បំណងសម្លាប់សត្វ ដែលនៅក្នុងទីឆ្ងាយ ហើយបាញ់ពួយគ្រវែងបោល ទៅនូវបហរណវត្ថុទាំងឡាយមាន ធ្នូ ស្នា លំពែង យន្ត និងដុំថ្មជាដើម ឈ្មោះថា និស្សគ្គិយប្រយោគ ។ សូម្បីនិស្សគ្គិយប្រយោគនោះ ក៏ចែកចេញជាពីរយ៉ាងដូចគ្នា គឺនិស្សគ្គិយប្រយោគចំពោះ និងមិនចំពោះ ។

ថាវរប្រយោគ

ការជីកអណ្ដូង អន្លង់ និងកិរិយាបង្កប់សស្ត្រាវុធ និងលាយថ្នាំពិសដាក់ក្នុងបឹងឬស្រះ ជាដើមឲ្យអ្នកដទៃដើរមកធ្លាក់ ពុលស្លាប់ក្ដី និងគន្លឹះយន្តជាដើម ដើម្បីធ្វើឲ្យគេស្លាប់ឈ្មោះថា **ថាវរបយោគ ។**

សូម្បីថាវរប្រយោគនោះ ក៏ចែកចេញជាពីរ គឺថាវរប្រយោគចំពោះ និងមិនចំពោះ ។ ក៏ក្នុងសេចក្ដីនេះជាកម្មពន្ធគឺចំណងដោយកម្ម គប្បីជ្រាបតាមន័យពោលហើយនោះឯង តែសេចក្ដីប្លែកគ្នាមានយ៉ាងដូច្នេះ កាលមនុស្សរកដំឡូង ធ្វើរណ្ដៅ ជាដើមជិតៗ ឬធ្វើរណ្ដៅទទេក្ដី

ប្រសិនបើគេស្លាប់ ព្រោះរណ្តៅជាដើមនោះជាបច្ច័យ ជាកម្មពន្ធ គឺចំណងដោយកម្ម (រមែងជាប់បាណាតិបាត) ដល់អ្នករកជំឡួង ។ ម្យ៉ាងទៀត កាលមនុស្សនោះ ឬមនុស្សដទៃលុបរណ្តៅនោះចេញ ហើយធ្វើផ្ទៃដីឲ្យស្មើ ឬមនុស្សបោសសំរាមកើបសំរាម (យកទៅចាក់ក្នុងរណ្តៅនោះ) ឬមនុស្សជីកជំឡួងធ្វើរណ្តៅទុក កាលភ្លៀងធ្លាក់កក់ (ទៅក្នុងរណ្តៅនោះ) មនុស្សចុះទៅស្លាប់ក្នុងកក់នោះ ក៏ជាកម្មពន្ធ ចំណងដោយកម្ម គឺរមែងជាប់បាណាតិបាត ដល់មនុស្សរកជំឡួងនោះ ក៏ប្រសិនបើថា មនុស្សដែលបានជំឡួង ឬមនុស្សដទៃធ្វើរណ្តៅនោះឲ្យទទឹង ឬជ្រៅជាងដើម មនុស្សធ្លាក់ស្លាប់ ព្រោះរណ្តៅទទឹង ឬជម្រៅនោះ ជាកម្មពន្ធ ចំណងដោយកម្មជាប់តគ្នា គឺរមែងជាប់បាណាតិបាត មានដល់មនុស្សពីរនាក់ ។

សេចក្តីនេះលោកពន្យល់នៅក្នុងព្រះអដ្ឋកថា បរមត្ថជោតិកា ។

ដើម្បីសេចក្តីជាក់ច្បាស់ត្រង់ថាវប្រយោគនេះ ខ្ញុំបាទនឹងបញ្ជាក់សេចក្តីនេះ ដែលមាននៅក្នុងព្រះគម្ពីរព្រះវិន័យ ឈ្មោះសមន្តប្បាសាទិកា តតិយបារាជិក ដូចតទៅនេះ ៖

ភិក្ខុជីករណ្ដៅចំពោះមនុស្សណាខ្លះ ដោយតាំងចិត្តថា អ្នកមានឈ្មោះនេះនឹងធ្លាក់ទៅស្លាប់ក្នុងទីដែលអ្នកនោះត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ។ មុនដំបូង បើជីកជាតបឋវី ជាទុក្កដគ្រប់ៗ ប្រយោគដល់ភិក្ខុអ្នកជីក ព្រោះជាប្រយោគនៃបាណាតិបាត។ ជាថុល្លច្ច័យ ព្រោះបន្ដឲ្យកើតទុក្ខដល់មនុស្សដែលខ្លួនជីក ចំពោះទុក្ខនោះ ជាបារាជិក ព្រោះគេស្លាប់ ។ កាលអ្នកដទៃសូម្បីធ្លាក់ស្លាប់ មិនជាអាបត្តិ ។ បើជីកមិនចំពោះដោយគិតថា អ្នកណាមួយនឹងស្លាប់ ជាបាណាតិបាត តាមចំនួនសត្វដែលធ្លាក់ស្លាប់ ជាអនន្តរិយកម្ម ព្រោះវត្ថុនៃអនន្តរិយកម្ម ជាថុល្លច្ច័យនិងបាចិត្តិយ ព្រោះវត្ថុនៃថុល្លច្ច័យ និងបាចិត្តិយ ។ <u>សួរថា</u> ចេតនាក្នុងការជីករណ្ដៅនោះមានច្រើន ជាបារាជិកចេតនាណា ? <u>ឆ្លើយថា</u> លោកពោលទុកក្នុងមហាអដ្ឋកថាមុនថា កាលភិក្ខុជីករណ្ដៅដោយចំណែកជ្រៅ ដោយចំណែកវែង និងទទឹងបានប្រមាណ(ខ្នាត) ហើយប្រមូលផ្ដុំទុក ប្រើបន្ទឹសម្រាប់ដាក់អាចម៍ដីកើបឡើង ចេតនាដែលញ៉ាំងអត្ថឲ្យសម្រេច ជាហេតុឲ្យតាំងឡើងមានដូចគ្នាជាមួយផលក្នុងលំដាប់នៃមគ្គ បើសូម្បីកន្លងទៅរហូតដល់មួយរយឆ្នាំ និងមានសត្វធ្លាក់ស្លាប់ប្រាកដ ជាបារាជិកដោយចេតនាជាហេតុឲ្យតាំងឡើងនោះឯង ។

ចំណែកក្នុងមហាបច្ចរីនិងសង្ខេបអដ្ឋកថា លោកពោលទុកថា កាល ភិក្ខុប្រើចបប្រហារសូម្បីតែម្តង បុគ្គលនឹងធ្លាក់ត្រង់រណ្តៅនោះស្លាប់ បើមានអ្នកណាភ្លាត់ធ្លាក់ចុះត្រង់រណ្តៅនោះស្លាប់ ជាបារាជិកដូចគ្នា ។ ចំណែកពួកព្រះថេរៈ អ្នកជំនាញក្នុងព្រះសូត្រ នៅកាន់យកចេតនា ជាហេតុឲ្យតាំងឡើង (ជាគោល) ។

ភិក្ខុមួយរូបជីករណ្តៅ ហើយបញ្ជាភិក្ខុមួយរូបដទៃថា លោកចូរ នាំមនុស្ស ឈ្មោះនោះមក ហើយប្រាប់ឲ្យធ្លាក់ស្លាប់ក្នុងរណ្តៅនេះ ។ ភិក្ខុដទៃនោះ ញុំាងអ្នកនោះឲ្យធ្លាក់ស្លាប់ ជាបារាជិកទាំងពីររូប ។ ញុំាងអ្នកដទៃឲ្យធ្លាក់ស្លាប់ ខ្លួនឯងធ្លាក់ទៅស្លាប់ មនុស្សដទៃធ្លាក់ស្លាប់ តាមធម្មតារបស់ខ្លួន ក្នុងគ្រប់ករណីខុសសង្កេត ភិក្ខុអ្នកបញ្ជាខាងដើម នោះរួចខ្លួនទៅ ។ សូម្បីក្នុងរណ្តៅដែលភិក្ខុជីកទុកដោយគិតថា ភិក្ខុ ឈ្មោះនោះ ចូរនាំមនុស្សឈ្មោះនោះមកឲ្យ (ធ្លាក់) ស្លាប់ក្នុងរណ្តៅនេះ មានន័យនេះដូចគ្នា ។ ភិក្ខុជីកទុកដោយគិតថា មនុស្សទាំងឡាយ ចង់នឹងស្លាប់ និងស្លាប់ក្នុងរណ្តៅនេះចុះ ជាបារាជិក ព្រោះមនុស្សម្នាក់ ស្លាប់ជាកងអកុសល ព្រោះមនុស្សច្រើននាក់ស្លាប់ ។ ជាថុល្លច្ច័យ និងបាចិត្តិយ ព្រោះវត្ថុនៃថុល្លច្ច័យ និងបាចិត្តិយ ។ ភិក្ខុជីកទុក

ដោយគិតថា ជនណាមួយមានសេចក្តីប្រាថ្នានឹងសម្លាប់គេឲ្យស្លាប់ និង ប្រានជនទាំងឡាយនោះ ឲ្យធ្លាក់ស្លាប់ក្នុងរណ្តៅនេះចុះដូច្នេះ ។ ពួក គេប្រានឲ្យធ្លាក់ ស្លាប់ក្នុងរណ្តៅនោះ ។ កាលស្លាប់មនុស្សម្នាក់ ជាបារាជិក ។ កាលស្លាប់មនុស្សច្រើននាក់ ជាកងអកុសល ។ ជាអនន្តរិយកម្មជាដើម ព្រោះវត្ថុនៃអនន្តរិយកម្មជាដើម ។ ព្រះអរហន្ត ទាំងឡាយក៏សង្គ្រោះចូលក្នុងន័យនេះផង ។ តែន័យដំបូង កិរិយាដែល ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ នឹងធ្លាក់ទៅ ព្រោះជាអ្នកប្រាថ្នានឹងស្លាប់រមែង មិនមាន ព្រោះហេតុនោះ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ លោកទើបមិន សង្គ្រោះចូលផង ។ សូម្បីក្នុងន័យទីពីរ កាលបុគ្គលធ្លាក់ទៅស្លាប់តាម ធម្មតារបស់ខ្លួន រមែងមានការខុសសង្កេត ។ ភិក្ខុគិតថា ជនណាមួយ នឹងប្រាន មនុស្សមានពៀររបស់ខ្លួនឲ្យធ្លាក់ស្លាប់ក្នុងរណ្តៅនេះ ហើយ ជីកទុក ។ នឹងពួកជនមានពៀរ នឹងគ្នាក៏ប្រានមនុស្សមានពៀរឲ្យធ្លាក់ ស្លាប់ក្នុងរណ្តៅនោះ កាលត្រូវសម្លាប់ស្លាប់មួយនាក់ ជាបារាជិក កាលត្រូវសម្លាប់ស្លាប់មនុស្សច្រើននាក់ ជាកងអកុសល កាល មាតាបិតា ឬព្រះអរហន្តត្រូវជនអ្នកមានពៀរនាំមកសម្លាប់ឲ្យស្លាប់ក្នុង

រណ្តៅនេះ ជាអនន្តរិយកម្ម កាលមាតាជាដើមនោះស្លាប់តាមធម្មតារបស់ខ្លួន រមែងខុសសង្កេត ។

ចំណែកភិក្ខុរូបណាជីកទុក មិនចំពោះដោយប្រការទាំងពួងយ៉ាងនេះថា ជនណាមួយ អ្នកចង់នឹងស្លាប់ក្តី មិនចង់នឹងស្លាប់ក្តី អ្នកប្រាថ្នានឹងសម្លាប់គេក្តី មិនប្រាថ្នា នឹងសម្លាប់គេក្តី នឹងធ្លាក់ទៅស្លាប់ ឬត្រូវប្រានឲ្យធ្លាក់ស្លាប់ក្នុរណ្តៅនេះ ភិក្ខុនោះរមែងត្រូវកម្ម ត្រូវអាបត្តិតាមសមគួរ ព្រោះសេចក្តីស្លាប់របស់បុគ្គលអ្នកត្រូវស្លាប់នោះៗ ។ បើស្ត្រីមានគភ៌ធ្លាក់ទៅស្លាប់ទាំងកូនក្នុងផ្ទៃ ជាបាណាតិបាត២ បន្ថែមទៀត ។ ចំពោះសត្វអ្នកនៅក្នុងគភ៌ប៉ុណ្ណោះ វិនាសទៅ ជាបាណាតិបាតមួយសត្វកើតក្នុងគភ៌មិនវិនាស តែមាតាស្លាប់ ជាបាណាតិបាត ដូចគ្នា ។ មនុស្សត្រូវពួកចោរដេញតាមធ្លាក់ទៅស្លាប់ ជាបារាជិកដល់ភិក្ខុអ្នកជីករណ្តៅដូចគ្នា។ ពួកចោរនាំអ្នកធ្លាក់ក្នុងរណ្តៅនោះ នាំចេញទៅក្រៅហើយសម្លាប់ឲ្យស្លាប់ ជាបារាជិក ដូចគ្នា ។ សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ឆ្លើយថា គេត្រូវពួកចោរចាប់បាន ព្រោះប្រយោគដែលធ្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅនោះ ។ អ្នកដែលធ្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅនោះ ។ ចេញចាករណ្តៅបានហើយ ស្លាប់ទៅដោយការឈឺចាប់នោះឯង ជាបារាជិកដូចគ្នា ។

គ្រាកន្ទងហួសច្រើនឆ្នាំហើយ ទើបស្លាប់ ព្រោះសេចក្ដីឈឺចាប់នោះឯង កម្រើកឡើងទៀត ជាបាចិត្តិយដូចគ្នា ។ រោគប្រភេទដទៃកើតច្រៀតឡើងដល់បុគ្គលអ្នកឈឺនោះ ដោយរោគដែលកើតឡើង ព្រោះមានការធ្លាក់ទៅក្នុងរណ្ដៅនោះ ជាបច្ច័យនោះឯង តែរោគកើតឡើងព្រោះរណ្ដៅជារបស់មានកម្លាំងខ្លាំងជាង សូម្បីកាលបុគ្គលនោះស្លាប់ព្រោះរោគដែលកើតឡើងនោះ ភិក្ខុអ្នកជីករណ្ដៅ រមែងមិនផុតពីអាបត្តិ។ បើរោគកើតឡើងខាងក្រោយ ជារបស់មានកម្លាំងខ្លាំងសោត កាលអ្នកនោះស្លាប់ ព្រោះរោគដែលកើតឡើងខាងក្រោយ លោករមែងរួចខ្លួន ។ កាលអ្នកនោះស្លាប់ ដោយរោគទាំងពីរប្រភេទ រមែងមិនផុតពីអាបត្តិ។ មនុស្សអ្នកកើតក្នុងរណ្ដៅ គ្រាកាលកើតហើយ មិនអាចនឹងឡើងបាន ក៏ស្លាប់ទៅ ជាបារាជិកដូចគ្នា ។

មតិរបស់ព្រះថេរៈពីរូបក្នុងការជីករណ្តៅ

ព្រះឧបតិស្សថេរៈ ពោលថាកាលយក្ខជាដើមធ្លាក់ទៅស្លាប់ក្នុងរណ្តៅ ដែលភិក្ខុជីកទុកចំពោះមនុស្ស មិនជាអាបត្តិ ។ មនុស្សជាដើមសូម្បីស្លាប់ក្នុងរណ្តៅដែលភិក្ខុជីកទុក ចំពោះយក្ខជាដើម ក៏ន័យនេះ ។ តែជាទុក្កដតែម្តង ដល់ភិក្ខុអ្នកជីករណ្តៅ ចំពោះយក្សជាដើម ព្រោះការជីកខ្វះ ព្រោះបង្កទុក្ខឲ្យកើតឡើងដល់យក្សជាដើមនោះខ្វះ ព្រោះ(យក្សជាដើម)ស្លាប់ ជាថុល្លច្ច័យ ឬបាចិត្តិយ តាមអំណាចវត្ថុតែម្តង ។ សត្វធ្លាក់ក្នុងរណ្តៅ ដែលភិក្ខុជីកទុកមិនបានចំពោះ ដោយរូបយក្សឬរូបប្រេតស្លាប់ទៅ ដោយរូបសត្វតិរច្ឆាន ក៏រូបដែលធ្លាក់ទៅរមែង ជាប្រមាណ ព្រោះហេតុនោះ ទើបជាថុល្លច្ច័យ ។

ព្រះបុស្សទេវថេរៈ ពោលថារូបដែលស្លាប់ជាប្រមាណ ព្រោះហេតុនោះ ទើបជា បាចិត្តិយៈ សូម្បីក្នុងសត្វធ្លាក់ទៅដោយរូបសត្វតិរច្ឆាន ហើយស្លាប់ដោយរូបយក្ស និងរូបប្រេត មានន័យនេះដូចគ្នា ។ ភិក្ខុជីករណ្តៅលក់ ឬឲ្យទទេនូវរណ្តៅដល់ភិក្ខុដទៃ ភិក្ខុនោះនៅតែត្រូវអាបត្តិ ព្រោះជាកម្មពន្ធ គឺចំណងផ្លូវកម្ម ព្រោះមានអ្នកស្លាប់ជាបច្ច័យ

អ្នកដែលបានរណ្តៅទៅមិនមានទោស ។ ភិក្ខុអ្នកបានរណ្តៅគិតថា រណ្តៅយ៉ាងនេះ សត្វអ្នកធ្លាក់ទៅនៅអាចឡើងបាន នឹងមិនវិនាស នឹងឡើងបានងាយ ទើបធ្វើរណ្តៅនោះឲ្យជ្រៅចុះទៅ ឬឲ្យរាក់ឡើង ឲ្យវែងចេញទៅ ឬឲ្យខ្ញីវែងចេញទៅ ឬឲ្យខ្ញីចូលមក ឲ្យទទឹងចេញទៅ ឬឲ្យបង្អៀតចូលទៅ ត្រូវអាបត្តិ ជាកម្មពន្ធ គឺចំណងផ្លូវកម្ម សូម្បីទាំងពីររូប ។ កាលកើតវិប្បដិសារីឡើងថា មនុស្ស សត្វនឹងធ្លាក់ស្លាប់ច្រើន ទើបលុបរណ្តៅឲ្យពេញដោយដី ។ បើសត្វណាៗ នៅធ្លាក់ទៅក្នុងដីស្លាប់បាន សូម្បីលុបឲ្យពេញហើយក៏មិនផុត (ពីអាបត្តិ) ។ កាលភ្លៀងធ្លាក់ មានភក់ សូម្បីកាលសត្វណាៗ ជាប់ស្លាប់ក្នុងរណ្តៅភក់នោះ ដើមឈើរលំក្តី ខ្យល់ផាត់ក្តី ទឹកភ្លៀងធ្លាក់ក្តី បាក់ដីចូលទៅ ឬពួកជីកផែនដីដើម្បីដំឡូង ជីកជារណ្តៅ គ្រលុកទុកក្នុងទីនោះ បើសត្វណាៗ ជាប់ ឬធ្លាក់ទៅស្លាប់ក្នុងរណ្តៅនោះ ភិក្ខុអ្នកជាខាងដើម នៅមិនផុត (ពីអាបត្តិ) ។ តែក្នុងឱកាសនោះ ភិក្ខុអ្នកធ្វើបឹង ឬស្រះឈូក អធិដ្ឋានឲ្យប្រតិស្ឋានចេតិយ ដាំដើមពោធិ៍ ឬឲ្យសាងវត្ត ឬឲ្យធ្វើផ្លូវរទេះ ហើយទើបផុតពីអាបត្តិបាន ។ សូម្បីក្នុងកាលណា ដើមឈើជាដើម ក្នុងរណ្តៅដែលត្រូវលុបពេញធ្វើឲ្យណែនហើយ ឬសចាក់ជាប់គ្នា កើត

ជាជាតបឋវី សូម្បីក្នុងកាលនោះ ក៏ផុតពីអាបត្តិបាន ។ បើសូម្បីស្មឹង ហូរមកលុបគ្របរណ្ដៅចេញអស់ហើយ សូម្បីយ៉ាងនោះ ទើបផុតពីអាបត្តិបាន ។

មតិរបស់ព្រះថេរៈពីររូប

ក្នុងការជីករណ្ដៅចប់

ពោលដោយការដាក់អន្ទាក់របស់ភិក្ខុ

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យ សូម្បីក្នុងអន្ទាក់ជាដើម ដែលអនុលោមដល់រណ្ដៅនោះឯង ដូចតទៅនេះ ភិក្ខុរូបណាដាក់អន្ទាក់ទុកមុន ដោយគិតថា សត្វទាំងឡាយនឹងជាប់ក្នុងអន្ទាក់នេះស្លាប់ កាលអន្ទាក់នោះ ផុតពីដៃ គប្បីជ្រាបថា ជាបារាជិក អនន្តរិយកម្ម ថុល្លច្ច័យ និង បាចិត្តិយ ដល់ភិក្ខុរូបនោះប្រាកដ ដោយអំណាចសត្វដែលជាប់ (អន្ទាក់)។

ក្នុងអន្ទាក់ដែលភិក្ខុធ្វើចំពោះទុកមានវិនិច្ឆ័យដូច្នេះ៖

អន្ទាក់ដែលភិក្ខុដាក់ទុក ចំពោះសត្វទាំងឡាយដទៃអំពីសត្វនោះមកជាប់ មិនជាអាបត្តិ ។ កាលភិក្ខុចំណាយអន្ទាក់ទៅដោយតម្លៃ ឬឲ្យទទេក៏ដោយ កម្មពន្ធគឺចំណងកម្ម រមែងមានដល់ភិក្ខុខាងដើមដូចគ្នា ។ បើភិក្ខុបានអន្ទាក់ទៅដាក់អន្ទាក់ ខុសទីដែលបានដាក់ ឬឃើញសត្វដើរទៅខាងៗ ទើបធ្វើរបងឃាំង ត្រូវសត្វចូលទៅត្រង់មុខ ឬដោតដងអន្ទាក់ឲ្យរឹងឬចងខ្សែអន្ទាក់ទុកឲ្យមាំឡើង ឬដុំដែកទុកឲ្យមាំ ។ លោកទាំងពីររូប មិនផុត(ពីអាបត្តិ) ។ បើកាលកើតសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយឡើង លោករុះអន្ទាក់ឲ្យរបូតចេញហើយ ចៀសចេញទៅ ។ មនុស្សដទៃជួបឃើញអន្ទាក់ដែលរូសចេញហើយនោះ យកទៅដាក់ទុកទៀត សត្វ

ទាំងឡាយ ដែលជាប់(អន្ទាក់) ហើយស្លាប់ទៅ ភិក្ខុអ្នកជាខាងដើម មិនផុតពីអាបត្តិ ។ តែបើជងអន្ទាក់ ដែលអ្នកខាងដើមមិនបានធ្វើទុកខ្លួនឯង តែដាក់ទុកក្នុងទីដែលខ្លួនទទួលមក រមែងផុតពីអាបត្តិ លោកកាច់ជងអន្ទាក់ដែលកើតក្នុងស្ថាននោះចេញ រមែងផុតពីអាបត្តិ ។ តែសូម្បី កាលលោករក្សាទុក ឈើជងអន្ទាក់ដែលខ្លួនធ្វើខ្លួនឯងទុក រមែងមិនផុតពីអាបត្តិ ។ មែនពិត បើភិក្ខុរូបដទៃ កាន់យកឈើជងអន្ទាក់នោះទៅ ដាក់អន្ទាក់ទុកទៀតសោត កាលសត្វទាំងឡាយស្លាប់ទៅ ព្រោះមានការដាក់អន្ទាក់នោះជាបច្ច័យ ភិក្ខុអ្នកខាងដើម រមែងមិនផុតពីអាបត្តិ បើលោកដុតជងអន្ទាក់នោះ ធ្វើឲ្យជាដុតភ្លើងហើយបោះបង់ទៅ សូម្បីកាលសត្វទាំងឡាយ បានការប្រហារដោយដុតភ្លើងនោះស្លាប់ទៅ រមែងមិនផុតពីអាបត្តិ ។ តែដុតធ្វើឲ្យវិនាសហើយដោយប្រការទាំងពួង រមែងផុតពីអាបត្តិ ។ លោកដាក់សូម្បីខ្សែអន្ទាក់ដែលមនុស្សដទៃវិញរួចហើយ ទុកក្នុងទីដែលខ្លួនទទួលមក រមែងផុត (ពីអាបត្តិ) លោកបានខ្សែមកហើយ ត្រដាងធ្លុងដែលគេវិញទុកចេញហើយ (ឬ) ធ្វើខ្សែដែលខ្លួនបានថ្មីមកហើយ វិញទុកឲ្យជាចំណិតតូច ចំណិតធំ រមែងផុតពីអាបត្តិ ។ តែកាលលោកថែរក្សាខ្សែដែល

ខ្លួនឯងនាំមកអំពីព្រៃ វិញទុករមែងរួចផុត ។ តែដុត ឬវិនាស ដោយប្រការទាំងពួង រមែងផុតពីអាបត្តិ ។

សេចក្តីពណ៌នាទាំងអស់មកនេះ ជាប់ទាក់ទងនឹងព្រះភិក្ខុ និងសាមណេរព្រមទាំងឧបាសក និងឧបាសិកា ទើបខ្ញុំបាទ យកមកដាក់ក្នុងសៀវភៅនេះ តាមសេចក្តីនៃព្រះអដ្ឋកថា ឈ្មោះ សមន្តប្បាសាទិកា តតិយបារាជិក ។

វិជ្ជាមយប្រយោគ

ព្យាយាមសម្លាប់អ្នកដទៃ សត្វដទៃដោយកិរិយារាយមន្តអាគមផ្សេងៗ នឹងគុណវិសេសទាំងឡាយ មានអាបធ្មប់ជាដើម ដើម្បីឲ្យអ្នកដទៃស្លាប់ បើគេស្លាប់ដោយប្រយោគនោះៗ ជាប់ខុចបាណាតិបាត ។

ឥទ្ធិមយប្រយោគ

បើខ្លួនមានឥទ្ធិ ឫទ្ធិ ដូចជាឫទ្ធិនាគ ឫទ្ធិគ្រុឌ ឬ ឫទ្ធិយក្ស ទេវតា ឬឫទ្ធិ មហាក្សត្រជាដើម បើចង់ឲ្យអ្នកណាស្លាប់ អ្នកនោះក៏ស្លាប់ដោយនូវឫទ្ធិនោះដូចបំណង រមែងជាប់ខុចបាណាតិបាត ។ ប្រយោគទាំងឡាយ ៦ នេះ បើចង់ជាក់ច្បាស់ ចូរមើលនៅក្នុង ព្រះអដ្ឋកថា

ព្រះវិន័យឈ្មោះសមន្តប្បសាទិកា ត្រង់តតិយបារាជិកចុះ នឹងមានពិស្តារ ។

បាណាតិបាត មានអង្គ ៥

១-បាណោ *សត្វមានជីវិត ។*

២-បាណសញ្ញិតា *សេចក្តីដឹងថាសត្វមានជីវិត ។*

៣-វធកចិត្តំ *គិតនឹងសម្លាប់ ។*

៤-ឧបក្កមោ *ព្យាយាមនឹងសម្លាប់ ។*

៥-តេន មរណំ *សត្វស្លាប់ដោយព្យាយាមនោះ ។*

បាណាតិបាតនេះ ជាសភាវៈ ជាសាណត្តិកៈ មានសមុដ្ឋាន៣ គឺ៖

កាយចិត្តតោ *ទោសកើតឡើងអំពីកាយ និងចិត្ត*

កាយវាចាចិត្តតោ *ទោសកើតឡើងអំពីកាយវាចា និងចិត្ត*

វាចាចិត្តតោ *ទោសកើតឡើងអំពីវាចា និងចិត្ត ។*

ជាកិរិយា ជាសញ្ញាវិមោក្ខ ជាសចិត្តកៈ ជាលោកវជ្ជៈ ជាកាយកម្ម វចីកម្ម ជាអកុសលចិត្ត ជាធម្មៈ ជាកោដ្ឋាសៈ មានជីវិតិន្ទ្រិយរបស់សត្វដែលត្រូវសម្លាប់នោះ ជាអារម្មណ៍ មានទុក្ខវេទនាមួយ មានមូលពីរ គឺទោសមូល១ មោហមូល១ ជាអនិពន្ធសីល ជាសមាទាន មានវិរតិ ៣ ណាមួយ ជាវត្ថុកាម និង កិលេសកាម

អនាបជ្ជនៈ ហេតុដែលមិនត្រូវទោសមាន ៦ យ៉ាងគឺ ៖

មិនក្លែង ១ មិនដឹង ១ មិនប្រាថ្នានឹងសម្លាប់ ១ មនុស្សឆ្កួត ១ មនុស្សមានចិត្តរវើរវាយ ១ ជាមនុស្សមានទុក្ខវេទនាគ្របសង្កត់ ១ ។ មានគុណបំណាច់ ឲ្យលះនូវ ទោសៈ មានផល២ គឺផលចំពោះសិក្ខាបទ ១ ផលចំពោះសីល ១ ។

បាណាតិបាតមានទោស

នៅក្នុងសម្មោហវិនោទនី អដ្ឋកថា ព្រះអភិធម្មបិដកវិភង្គ លោកបានសម្ដែងទោស បាណាតិបាតជាភាសាបាលីថា: **សាវជ្ជតោ បាណាតិបាតា អត្ថិ អប្បសាវជ្ជោ អត្ថិ មហាសាវជ្ជោ ។ តថា អទិន្នាទានាទីនិ ។ តេសំ នានាករណំ ហេដ្ឋា ទស្សិតមេវ ។**

ពោលដោយទោស បាណាតិបាតមានទោសតិចក៏មាន មានទោសច្រើនក៏មាន ។ សិក្ខាបទទាំងឡាយ មានអទិន្នាទានជាដើម ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ហេតុផ្សេងគ្នានៃសិក្ខាបទទាំងឡាយ លោកសម្ដែងទុកខាងក្រោយនោះឯង ។

បាណាតិបាតមានទោស

១- កុន្ថកិបិល្លិកស្ស ហិ វធោ អប្បសាវជ្ជោ *ការសម្លាប់សត្វល្អិត តូចៗ ដូចស្រមោចខ្មៅឈ្មោះថា មានទោសតិច*

តតោ មហត្តរស្ស មហាសាវជ្ជោ *សម្លាប់ សត្វដូច្នោះតែធំជាង មានទោសច្រើនជាង*

សោបិ អប្បសាវជ្ជោ តតោ មហន្តតរាយ សកុណិកាយ មហាសាវជ្ជោ *សម្លាប់សត្វប្រភេទជាប់ទាក់ទងដោយបក្សីធំជាងនោះ មានទោសច្រើនជាងនោះ សម្លាប់ប្រភេទសត្វសកុណាធំជាងនោះ មានទោសច្រើនជាងនោះ ។*

តតោ គោធាយ *សម្លាប់សត្វទន្សងមានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ សសកស្ស *សម្លាប់សត្វទន្សាយមានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ មិគស្ស *សម្ងាប់សត្វម្រឹគមានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ គវយស្ស *សម្ងាប់គោមានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ អស្សស្ស *សម្ងាប់សត្វសេះមានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ ហត្ថិស្ស វធោ មហាសាវជ្ជោ *សម្ងាប់ដំរីមានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ ទុស្សីលមនុស្សស្ស *សម្ងាប់មនុស្សទ្រុស្តសីល មានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ គោរូបសីលកមនុស្សស្ស *សម្ងាប់មនុស្សអ្នកមានប្រក្រតី ប្រព្រឹត្តដូចគោ មានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ សរណាគតស្ស *សម្ងាប់មនុស្សអ្នកដល់ត្រៃសរណគមន៍ មានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ បញ្ចសិក្ខាបទិស្ស *សម្រាប់មនុស្សអ្នកតាំងនៅក្នុងសីល ៥ មានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ សាមណេរស្ស

សម្រាប់សាមណេរមានទោសច្រើនជាងនោះ

តតោ បុថុជ្ជនភិក្ខុនោ

សម្រាប់ភិក្ខុជាបុថុជ្ជនមានទោសច្រើនជាងនោះ

តតោ សោតាបន្នស្ស

សម្រាប់សោតាបន្នមានទោសច្រើនជាងនោះ

តតោ សកទាគាមិស្ស

សម្រាប់សកទាគាមីមានទោសច្រើនជាងនោះ

តតោ អនាគាមិស្ស

សម្រាប់អនាគាមីមានទោសច្រើនជាងនោះ

តតោ ឧីណាសវស្ស វតោ អតិមហាសាវជ្ជោយេវ

សម្រាប់ព្រះឧីណាស្រព មានទោសច្រើនមហាក្រៃលែង ។

នៅក្នុង**បរមត្ថទីបនី** អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈត្រង់បុត្តសូត្រ ពន្យល់ថា ៖

បាណាតិបាតនេះ ឈ្មោះថា មានទោសតិច ព្រោះសត្វតិរច្ឆានជាដើម ដែលប្រាសចាកគុណ ជាសត្វដែលមានជីវិតតូចៗ ។ ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ព្រោះសត្វមានជីវិតធំ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ? ព្រោះមានប្រយោគធំ សូម្បីកាលមានប្រយោគប៉ុណ្ណោះ បាណាតិបាតឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ព្រោះមានវត្ថុធំជាច្រើន ។ បណ្តាមនុស្សជាដើម ជាអ្នកមានគុណធម៌ ព្រោះអ្នកមានគុណធម៌តិច បាណាតិបាតមានទោសតិច ព្រោះអ្នកមានគុណធម៌ច្រើនក៏មានទោសច្រើន តែកាលរាងកាយនិងគុណធម៌ស្មើគ្នា បាណាតិបាត ឈ្មោះថា មានទោសតិច ព្រោះកិលេស និងសេចក្តីទន់ខ្សោយ មានទោសច្រើន ព្រោះកិលេស និងសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំងក្លា ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងរឿងនៃបាណាតិបាតនេះ ការដែលបាណាតិបាត មានទោសច្រើន ព្រោះមានប្រយោគ និងវត្ថុធំ

ជាដើម គប្បីជ្រាបដោយមានចេតនាកើតឡើង ព្រោះបច្ច័យទាំងនោះមានកម្លាំង ។ ប្រយោគធំដែលបានព្រោះចេតនាដែលជាតួឲ្យសម្រេច ក៏ញ៉ាំងកិច្ចរបស់ខ្លួនឲ្យសម្រេច ដោយអំណាចប្រយោគតាមដែលខ្លួនប្រាថ្នាឲ្យសម្រេច ដោយឆាប់រហ័ស នឹងបានសេវនៈ ដោយជវនៈទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅច្រើនដង គ្រាខ្លះកាលប្រយោគស្មើគ្នាទាំងក្នុង សត្វដែលមានជីវិតតូច និងធំសូម្បីមានចេតនារបស់អ្នកសម្លាប់សត្វធំមានកម្លាំងខ្លាំងជាង នឹងកើតឡើងព្រោះដូច្នោះ សូម្បីវត្ថុជារបស់ធំទើបជាហេតុនៃចេតនាមានកម្លាំងជាង ដូច្នេះទាំងពីរយ៉ាងនេះ ទើបជាបាណាតិបាតមានទោសច្រើន ដោយការៈដែលចេតនាមានកម្លាំងខ្លាំងនោះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត កាលសត្វនឹងត្រូវស្លាប់ មានគុណធម៌ច្រើន បាណាតិបាតនោះមានទោសច្រើន គប្បីឃើញថា សូម្បីចេតនាមិនជាឧបការៈដល់ការញ៉ាំងខេត្តពិសេសឲ្យសម្រេច ជាចេតនាមានកម្លាំងនិងខ្លាំងក្លាជាង នឹងកើតឡើងដូចចេតនាជាឧបការៈដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយ ក្នុងសត្វដែលនឹងសម្លាប់នោះ ព្រោះហេតុនោះ កាលបច្ច័យទាំងឡាយ មានប្រយោគនិងវត្ថុជាដើមមិនធំ គប្បីជ្រាបសេចក្តីដែលបាណាតិបាតមានទោសច្រើន ដោយអំណាចចេតនាមានកម្លាំង ព្រោះ

បច្ច័យទាំងឡាយ មានភាព ជាអ្នកមានគុណធម៌ច្រើនជាដើមនោះឯង ។

នៅក្នុង **បរមត្ថជោតិកា** អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋៈ និងមាន

នៅក្នុង **បរមត្ថទីបនី** អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ ត្រង់បុត្តសូត្រ

បានសម្តែងផលការមិនធ្វើបាណាតិបាតមាន ២៣ យ៉ាងគឺ ៖

១–អង្គបច្ចង្គសម្បន្នតា បូរបូណ៌ដោយអវយវៈ តូច ធំ (មានរាងកាយល្អ សមទ្រង់មិនវិកលវិការ) ។

២–អារោហបរិណាហសម្បត្តិ ប្រកបដោយរាងកាយខ្ពស់ ហើយសមទ្រង់ ។

៣–ជវនសម្បត្តិ ជាមនុស្សស្រស់បំព្រាណ៌ដោយការរាងវៃល្អ ។

៤–សុប្បតិដ្ឋិតបាទតា ភាពជាមនុស្សមានជើងតាំងនៅ ស៊ប់ល្អ ។

៥–ចារុតា ភាពជាមនុស្សមានសេចក្តីជ្រះថ្លារុងរឿងផង ។

៦-មុទុតា ភាពជាមនុស្សទន់ភ្លន់គួរសមផង ។

៧-សុចិតា ភាពជាមនុស្សស្អាតល្អផង ។

៨-សុខិតា ភាពជាមនុស្សជួបប្រទះនឹងសុខច្រើន ។

៩-សូរតា ភាពជាមនុស្សក្លៀវក្លា (ក្នុងបរិស័ទ) ផង ។

១០-ពាហុលតា ភាពជាមនុស្សមានកម្លាំងច្រើនណាស់ផង ។

១១-វិសដ្ឋវចនតា (វិស្សដ្ឋវចនតា) ភាពជាមនុស្សមានវាចាពីរោះ ក្បោះក្បាយផង ។

១២-សត្តានំ បិយមនាបតា ភាពជាមនុស្ស ដែលគេស្រលាញ់ពេញចិត្ត របស់សត្វទាំងឡាយ ។

១៣-អភិជ្ជបរិសតា (អភេជ្ជបរិសតា) ភាពជាមនុស្សមានបរិស័ទ មិនបែកបាក់ពីខ្លួនផង ។

១៤-អជម្ភិតា កាពជាមនុស្សមិនតក់ស្លុតភ័យខ្លាចអ្វីផង។

១៥-ទុប្បធំសិតា ពួកសឹកសត្រូវប្រទូស្តមិនបានផង ។

១៦-បរូបក្កាមេន អមរណតា ជាមនុស្សមិនស្លាប់ ដោយសេចក្តីព្យាយាម នៃអ្នកដទៃឡើយ ។

១៧-មហាបរិវារតា (អនន្តបរិវារតា) ជាមនុស្សមានបរិវារច្រើនគ្មានទីបំផុត ។

១៨-សុវណ្ណតា កាពជាមនុស្សមានសម្បុរដូចមាស(សុរូបតា) កាពជាមនុស្ស មានរូបល្អស្រស់ផង ។

១៩-សុសណ្ឋានតា កាពជាមនុស្សមានទ្រង់ទ្រាយល្អផង ។

២០-អប្បាពាធតា កាពជាមនុស្សមានជំងឺតិចផង ។

២១-អសោកតា (អសោកិតា) កាពជាមនុស្សមិនខូចចិត្តដោយសោកឡើយ ។

២២-បិយមនាបេហិ អវិប្បយោគតា បិយេហិ មនាបេហិ សទ្ធិំអវិប្បយោគតា *មិនបានព្រាត់ប្រាសនិរាសចោលសត្វ ព្រមទាំងសង្ខារដែលជាទីស្រលាញ់ និងជាទីគាប់ចិត្តផង ។*

២៣-ទីឃាយុកតា (ទីឃាការយុតា) *កាពជាមនុស្សមានអាយុវែងទៅតាមកាល។*

ធាណាតិធាតសិក្ខាបទទី ១ ចប់

អទិន្នាទានសិក្ខាបទទី២

២- អទិន្នាទានា : នៅក្នុងសទ្ធម្មប្បកាសិនី អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ភិទាមគ្គ ពន្យល់ពាក្យអទិន្នាទានថា ពាក្យថា អទិន្នា បានដល់ របស់ដែលគេមិនបានឲ្យ គឺរបស់ដែលមនុស្សដទៃហួងហែងរក្សា ។ មនុស្សដទៃបានទទួលរបស់ដែលខ្លួនធ្វើតាមសេចក្ដី ប្រាថ្នាជាអ្នកមិនគួរបានទទួលអាជ្ញា នឹងមិនគួរតិះដៀលក្នុងវត្ថុណា កាលវត្ថុនោះ មានមនុស្សដទៃហួងហែង ខ្លួនក៏ដឹងថាមនុស្សដទៃហួងហែង ថេយ្យចេតនា ដែលក្លែងលួច ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទ្វារណាមួយ មានកាយទ្វារ វចីទ្វារ ដែលតាំងឡើង ដោយសេចក្ដីព្យាយាម ដែលនឹងកាន់យករបស់នោះ ឈ្មោះថា **អទិន្នាទាន**។

នៅក្នុង បរមត្ថទីបនី អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ ពន្យល់ថា៖ ការកាន់យករបស់ដែលគេមិនបានឲ្យ ឈ្មោះថា **អទិន្នាទាន** ។ លោកពោលអធិប្បាយទុកថា ការនាំយករបស់អ្នកដទៃទៅ គឺការលួច

បានដល់ភាពជាចោរ ។ បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា អទិន្នំ បាន ដល់របស់ដែលអ្នកដទៃហួងហែងថែរក្សា ។ មនុស្សដទៃ ដល់ភាពជាអ្នកធ្វើតាមពេញចិត្ត ក្នុងរបស់អ្នកដទៃហួងហែងយ៉ាងណា (សូម្បី) មិនគួរបានទទួលទោសទណ្ឌ និងមិនត្រូវតិះដៀល **ថេយ្យចេតនា** *របស់អ្នកដែលមានសេចក្ដីសម្គាល់ក្នុងវត្ថុ របស់អ្នកដទៃហួងហែង នោះថា ជារបស់អ្នកដទៃហួងហែង ញុំាងសេចក្ដីព្យាយាមកាន់យករបស់នោះឲ្យតាំងឡើង ឈ្មោះថា* **អទិន្នាទាន។**

លោកបានសម្ដែងទុកអំពីអវហារការលួចនេះនៅក្នុង សមន្តប្បាសាទិកាភាគ ២ ទំព័រ ២១៦ ត្រង់ទុតិយបារាជិកវណ្ណនាថា **បញ្ចបញ្ចកាតិ នាម នានាភណ្ឌបញ្ចកំ ឯកភណ្ឌបញ្ចកំ សាហត្ថិកបញ្ចកំ បុព្វប្បយោគបញ្ចកំ ថេយ្យវហារបញ្ចកំ ។**

ឈ្មោះថា បញ្ចកៈ៥ គឺនានាភណ្ឌបញ្ចកៈពួក១ ឯកភណ្ឌបញ្ចកៈពួក១ សាហត្ថិកបញ្ចកៈពួក១ បុព្វប្បយោគបញ្ចកៈពួក១ ថេយ្យាវហារ-បញ្ចកៈពួក១ ។ ប្រភេទនៃការលួចទាំងអស់មាន ២៥ ចាត់ជា ៥ ពួកយ៉ាងនេះឯង ។

នានាបញ្ចកៈពួកទី ១ មាន ៥ គឺ

១- អាទិយេយ្យ អ្នកលួច បានចោទប្រកាន់យកទ្រព្យគេមានស្រែ ចម្ការ ជាដើម តែម្ចាស់ទ្រព្យគេ កាត់អាល័យ ខ្លួនឯងអ្នកលួចក៏ដាក់ធុរៈ ថាអញមិនឲ្យវិញទេ ដាច់ខ្លួចអទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

២- ហរេយ្យ អ្នកលួច បាននាំទៅនូវភណ្ឌៈរបស់អ្នកដទៃដោយមានថេយ្យចិត្ត ញ៉ាំងវត្ថុដែលនៅលើក្បាល លើ-ក លើស្មា លើចង្កេះ ឲ្យឃ្លាតផុតចាកទីឋាន ប៉ុនចម្រៀកសក់ ក៏ដាច់ខ្លួចអទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៣- អវហារេយ្យ អ្នកលួច បានយកទ្រព្យគេ ដែលគេផ្ញើទុក នឹងខ្លួន ពេលម្ចាស់គេមកទារ មិនឲ្យទៅគេ តែម្ចាស់គេដាច់អាល័យ ក៏ដាច់ខួប អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៤- ឥរិយាបថំ វិកោបេយ្យ អ្នកលួច យកបានទ្រព្យគេ យកទាំងម្ចាស់ទ្រព្យទៅផង តែនាំទៅឲ្យផុតជំហានជាគម្រប់ពីរក៏ដាច់ខួប អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៥- ឋានាចាវេយ្យ អ្នកលួច បានយកទ្រព្យគេដែលនៅលើគោក នាំយកទៅ ឲ្យឃ្លាតចាកទីប៉ុនចម្រៀកសក់ក៏ដាច់ អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

ឯកភណ្ឌបញ្ចកពួកទី ២ នោះមាន ៥ យ៉ាងគឺ

១-អតិយេយ្យ អ្នកលួច បានបោទខ្ញុំកំដរ និងសត្វចិញ្ចឹមរបស់គេ ដាច់ខួប អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

២- ហារយ្យ អ្នកលួច បានជួយនាំទៅនូវខ្ញុំកំដរនិងសត្វចិញ្ចឹមរបស់គេ ហើយមានថេយ្យចិត្ត ក៏លួចយកទៅតែម្តង ដាច់ខួចអទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៣- អវហារយ្យ អ្នកលួចបានប្រវញ្ចយកខ្ញុំកំដរនិងសត្វចិញ្ចឹមរបស់គេ ដែលគេផ្ញើទុកនឹងខ្លួន ដាច់ខួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៤- ឥរិយាបថំ វិកោបេយ្យ អ្នកលួច មានថេយ្យចិត្តធ្វើឥរិយាបថនៃខ្ញុំកំដរ និងសត្វចិញ្ចឹមរបស់គេ ឲ្យកម្រើក ដាច់ខួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៥- ឋានា ចាវេយ្យ អ្នកលួច មានថេយ្យចិត្តធ្វើខ្ញុំកំដរ និងសត្វចិញ្ចឹមរបស់គេ ឲ្យឃ្លាតចាកទី ដាច់ខួច អទិន្នានទានសិក្ខាបទ ។

នានាភណ្ឌបញ្ចកៈពួកទី ១ នោះ លោកសំដៅយកវត្ថុដែលមានវិញ្ញាណ និងវត្ថុដែលឥតវិញ្ញាណ ចំណែកខាង ឯកភណ្ឌបញ្ចកៈពួកទីពីរ សំដៅយកវត្ថុដែលមានវិញ្ញាណប៉ុណ្ណោះ ។

សាហត្ថិកបញ្ចកៈពួកទី ៣ មានអវហារ ៥ គឺ

១- សាហត្ថិកៈ អ្នកលួច កាន់យកដោយដៃខ្លួនឯង ដាច់ខ្លួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

២- អាណត្តិកៈ អ្នកលួច បានប្រើបង្គាប់អ្នកដទៃឲ្យលួចទ្រព្យគេ បើអ្នកដទៃលួចបានមកតាមបង្គាប់ ដាច់ខ្លួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៣- និស្សគ្គិយ អ្នកលួច បានទ្រព្យគេ ដោយបោះរំលងទីមានរបង និងទ្វារជាដើម ឬរត់រំលងគយព្រះរាជធានី ដាច់ខ្លួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៤- អត្ថិសាធកៈ អ្នកលួច ញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេចជាមុនអំពីកិរិយាលួច គឺបង្គាប់អ្នកដទៃថា អ្នកណាលួចរបស់នៃជនឯណោះបាន ក្នុងកាលណា ចូរលួចក្នុងកាលនោះចុះ ប្រសិនបើអ្នកដទៃលួចបានមែន ខ្លួនអ្នកបង្គាប់ ដាច់ខ្លួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៥- ធុរនិក្ខេប: អ្នកលួច បានលួចទ្រព្យគេ សម្រេចដោយការដាក់ធុរៈ ដូចលួចចោទប្រកាន់យកដីជាដើម ឬរបស់ផ្ញើទុកនឹងខ្លួន ពុំនោះសោត របស់ដែលខ្លួនបានខ្ចីគេមក បើខ្លួនដាក់ធុរៈថា អញមិនឲ្យឯម្ចាស់ទ្រព្យក៏គេដាច់អាល័យ ដាច់ខ្លួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

បុព្វបយោគបញ្ចកៈពួកទី ៤ មាន ៥ គឺ :

១-បុព្វបយោគ: ប្រកបក្នុងខាងដើម ។

២- សហប្បយោគ: អ្នកលួច បានលួចទ្រព្យគេ ដោយព្យាយាមខ្លួនឯង មានបង្អិតបង្គោលព្រំឲ្យចូលទៅក្នុងទីស្រែចម្ការជាដើម ចំនួនទីប៉ុនចុងសក់ ដាច់ខ្លួចអទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៣-សំវិធាវហារ អ្នកលួច បបួលគ្នាទៅលួចទ្រព្យគេ បើអ្នកណាមួយ លួចបានមក ក៏ដាច់ខ្លួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៨- សង្កេតកម្ម អ្នកលួច ប្រើអ្នកដទៃឲ្យទៅលួចទ្រព្យគេ ដោយកំណត់កាល មានវេលាព្រឹកជាដើម បើអ្នកដទៃលួចបានមែនត្រូវតាមកំណត់ កាលដែលប្រើបង្គាប់នោះ ដាច់ខ្លួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៩-និមិត្តកម្ម ការធ្វើនិមិត្តអ្នកលួចគិតនឹងលួចទ្រព្យគេ ដោយធ្វើនិមិត្តកម្ម មានកិរិយាប៉ព្រិចភ្នែក និងកិរិយាញាក់មុខជាដើម ដើម្បីឲ្យសញ្ញាដល់អ្នកដែលខ្លួនប្រើឲ្យទៅលួច បើអ្នកនោះ លួចបានមកតាមសញ្ញានោះមែន ដាច់ខ្លួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

ថេយ្យាវហារបញ្ចកៈពួកទី ៥ មាន ៥ គឺ

១- ថេយ្យាវហារៈ អ្នកលួច បានលបកាត់ជញ្ជាំងជាដើម ហើយលបចូលលួចរបស់គេក្តី បោកប្រាស់យករបស់គេក្តី ដោយវង្វាស់វង្វាល់ខុះ ឬលើស និងកហាបណៈក្លែងក្លាយជាដើម ដាច់ខ្លួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

២- បសយ្ហាវហារ: អ្នកលួច កំហែងសង្កត់សង្កិន ប្លន់ ឬ ឆក់ដណ្តើមយកទ្រព្យ របស់អ្នកដទៃ ដាច់ខូច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៣- បរិកប្បាវហារ: អ្នកលួចទ្រព្យគេ ដោយកិរិយាកំណត់ទុក កិរិយាកំណត់ ក្នុងទីនេះមាន ២ យ៉ាងគឺ ភណ្ឌបរិកប្ប: កំណត់ដោយទ្រព្យ ១ ឱកាសបរិកប្ប: កំណត់ ដោយឱកាស ១

ខ្ញុំបាទនឹងពន្យល់អំពីភណ្ឌបរិកប្ប: ឱកាសបរិកប្ប: កំណត់ដោយទ្រព្យតាមសេចក្តី ដែលមានមកក្នុងសមន្តបា្បសាទិកា ដូចតទៅ៖ ឯកំណត់ទ្រព្យនោះ ដូចជាខ្លួនអ្នកលួច មានសេចក្តីត្រូវការដោយសំពត់សាដក ទើបចូលទៅខាងក្នុងបន្ទប់ ដោយតាំងចិត្តថា បើនឹងជាសំពត់សាដក យើងនឹងកាន់យក បើនឹងជាអំបោះ យើងនឹងមិនកាន់យក ហើយកាន់យកការុងក្នុងទីងងឹត ។ បើការុងនោះមានសំពត់សាដក ដាច់ខូច អទិន្នាទានក្នុងខណៈលើកឡើងនោះឯង ។ បើមានអំបោះនៅរក្សា ។ លោកនាំយកទៅខាងក្រៅ ទើបដឹងខ្លួនថា ជាអំបោះ ទើបនាំមកដាក់ទុកកន្លែងដើមវិញ នៅរក្សាដូចគ្នា គឺមិនដាច់ខូច អទិន្នាទាន ។ សូម្បីដឹងថា ជាអំបោះហើយ ដើរទៅដោយគិតថាបាន

វត្ថុណា ក៏កាន់យកវត្ថុនោះ គប្បីដាច់ អធិដ្ឋាទាន ដោយជំហានជើង ។ ដាក់ទុកលើផែនដីហើយកាន់យក ដាច់អធិដ្ឋាទានក្នុងខណៈលើកឡើង។ លោកត្រូវម្ចាស់របស់ដេញតាមស្រែកថាចោរៗ ទើបលះបង់ហើយទើបចៀសចេញទៅ នៅរក្សា គឺអត់ទាន់ត្រូវទោសអ្វីឡើយ ។ ពួកម្ចាស់របស់ជួបហើយកាន់យក ការកាន់យកយ៉ាងនោះជាការល្អ បើមនុស្សដទៃកាន់យកជាភណ្ឌទេយ្យ គឺខ្លួនត្រូវសងគេ ។ តែបើម្ចាស់របស់ត្រឡប់ទៅហើយ លោកឃើញរបស់នោះខ្លួនឯង ដោយគិតថា របស់នេះ យើងនាំមកឥឡូវនេះ ជារបស់យើង ដូច្នេះនៅរក្សា គឺមិនទាន់ត្រូវទោស តែជាភណ្ឌទេយ្យ គឺខ្លួនត្រូវសងគេ ។ សូម្បីកាលកំណត់សម្គាល់ទុកហើយកាន់យក ដោយន័យជាដើមថា បើនឹងជាអំបោះ យើងនឹងកាន់យក បើនឹងជាសំពត់សាដក យើងនឹងមិនកាន់យក បើជាទឹកដោះថ្លា យើងនឹងកាន់យក បើជាប្រេងយើងនឹងកាន់យក ដូច្នេះក៏មានន័យដូចគ្នា ។

ចំណែកនៅក្នុងអដ្ឋកថា មហាបច្ចរីជាដើម លោកពោលទុកថា សូម្បីមានសេចក្ដីត្រូវការដោយសាដក កាន់យកការុងសំពត់សាដកនោះឯងចេញទៅដាក់ទុកខាងក្រៅ បើកចេញ ហើយឃើញថា នេះជា

សំពត់សាដកហើយទៅ គប្បីពិន័យដោយការលើកដើងឡើងនោះឯង ។ នៅក្នុងអដ្ឋកថាមហាបច្ចរីជាដើមនេះ ការកំណត់រមែងប្រាកដ ព្រោះអ្នកលួច បានសម្គាល់កំណត់វត្ថុទុកថា បើនឹងជាសំពត់សាដក យើងនឹងកាន់យក **បរិកប្បាវហារ** *មិនប្រាកដព្រោះឃើញ ទើបលួច តែក្នុង មហាអដ្ឋកថា លោកពិន័យអវហារដល់អ្នកលួច លើកឡើងនូវកណ្ឌៈដែលកំណត់ទុក ខ្លួននៅមិនបានឃើញក៏ដោយចុះ តែក៏គង់តាំងនៅក្នុងភាពជារបស់ខ្លួនកំណត់ទុកនោះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ* **បរិកប្បាវហារ** *ទើបប្រាកដក្នុងមហាអដ្ឋកថានោះ ។ អវហារដែលពោលទុកក្នុងមហាអដ្ឋកថានោះ សមដូចព្រះបាលីថា* **តំ មញ្ញមានោ តំ អវហរិ** *សម្គាល់ថា ជាវត្ថុនោះ លួចវត្ថុនោះ ដូច្នេះឯង ។ បណ្ដាបរិកប្បៈទាំងពីរ ការកំណត់ណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយន័យជាដើមថា បើនឹងជាសំពត់ យើងនឹងកាន់យក ដូច្នេះការកំណត់នេះឈ្មោះថា* **ភណ្ឌបរិកប្បៈ** ។

អធិប្បាយឱកាសបរិកប្ប

កំណត់ឱកាសនោះ ដូចជាអ្នកលួច ចូលទៅកាន់បរិវេណរបស់អ្នកដទៃ ឬផ្ទះរបស់ត្រកូល ឬរោងដែលគេធ្វើការងារក្នុងព្រៃក្តី ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីនោះ ដោយការសន្ទនា ប្រាស្រ័យគ្នា សម្លឹងមើលបរិក្ខារដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីលោភខ្វះ ក៏ឯកាលសម្លឹងមើល ជួបឃើញហើយទើបធ្វើការកំណត់ដោយស្ពានមានទ្វារយ៉មុខ ខាងក្នុងប្រាសាទបរិវេណស៊ុមទ្វារ និងគល់ឈើជាដើម ហើយកំណត់ទុកថា បើពួកម្ចាស់ទ្រព្យឃើញអញត្រង់ទីឱកាសនេះ អញនឹងធ្វើហាក់ដូចជាចាប់កាន់មើលនឹងសងឲ្យដល់គេទាំងនោះវិញ បើពួកគេមិនឃើញសោត យើងនឹងលួចយកដូច្នេះ ។ ល្មមកាន់យកទ្រព្យនោះកន្លងហួសដែនកំណត់ទុកនោះឯង ដាច់ខូប អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។ បើអ្នកលួចកំណត់ដែនឧបចារៈទុក ដើរតម្រង់មុខទៅផ្ទះនោះឯង មនសិការៈព្រះកម្មដ្ឋានជាដើមក្តី បញ្ជូនចិត្តទៅផ្លូវដទៃក្តី ឈានកន្លងដែនឧបចារៈទៅដោយទាំងមិនមានសតិ ជាភណ្ឌទេយ្យជាសំណង ។ សូម្បីអ្នកលួចនោះទៅទីនោះហើយ ចោរ ដំរី សត្វសាហាវ ឬមហាមេឃតាំងឡើង

និងអ្នកនោះ ឈានកន្ទងស្ពាននោះ ដោយរហ័ស ព្រោះប្រាថ្នាឲ្យរួចផុតពីឧបទ្រវៈនោះ ជាកណ្ឌទេយ្យដូចគ្នា ។ ក្នុងពាក្យនេះ អាចារ្យពួកខ្លះពោលថា ព្រោះក្នុងខាងដើមនោះឯង អ្នកលួច កាន់យកដោយថេយ្យចិត្ត ព្រោះហេតុនោះទើបរក្សា មិនបានគឺមិនរួចផុតពីទោស ។ នេះជាន័យ មានមកក្នុងមហាអដ្ឋកថាសិន ។ ចំណែកក្នុងមហាបច្ចរី លោកពោលទុកថា សូម្បីបើអ្នកលួចនោះឡើងជិះដំរី ឬសេះខាងក្នុងដែនកំណត់នោះហើយនៅមិនបរដំរី ឬសេះទៅដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនប្រើអ្នកដទៃបរទៅ សូម្បីកាលហួសកំណត់ដែនទៅ រមែងកណ្ឌទេយ្យគឺត្រូវសងគេប៉ុណ្ណោះ ។

ក្នុងបរិកប្បទាំង ២ យ៉ាងនេះ ការកំណត់ដែលប្រព្រឹត្តទៅថា បើម្ចាស់ទ្រព្យឃើញអញក្នុងឱកាសនេះ អញនឹងធ្វើហាក់ដូចជាចាប់កាន់មើល នឹងសងឲ្យដល់ម្ចាស់គេទាំងនោះវិញ នេះឈ្មោះថា **ឱកាសបរិកប្បៈ** ។ អវហារដែលកំណត់ទុក ហើយកាន់យកដោយអំណាចនៃកំណត់សូម្បីទាំង ២ នោះ ដូចពណ៌នាមកយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា

បរិកប្បាវហារ ។ អវហារដែលកំណត់ទុកហើយកាន់យកដោយអំណាចនៃកំណត់ សូម្បីទាំង ២ នោះ ដូចពណ៌នាមកយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា **បរិកប្បាវហារ** ។

៤- បដិច្ឆន្នាវហារ ចំណែកការបិទបាំងទុកហើយលួច ឈ្មោះថា **បដិច្ឆន្នាវហារ** ។ បដិច្ឆន្នាវហារនោះ គប្បីជ្រាបយ៉ាងនេះ ក៏បុគ្គលណា កាលពួកមនុស្សកំពុងលេង ឬកំពុងចូលទៅក្នុងសួនជាដើម ឃើញគ្រឿងអលង្ការដែលគេដោះទុក គិតថាបើយើងនឹងឱនចុះកាន់យក ពួកមនុស្សនឹងដឹងថាអ្នកនេះកាន់យកអ្វី ? ហើយបៀតបៀនយើង ទើបយកដី ឬស្លឹកឈើបិទបាំងទុកដោយធ្វើក្នុងចិត្តថា ខាងក្រោយនឹងកាន់យកដូច្នេះ ត្រឹមប៉ុណ្ណោះ ការលើកឡើងនូវរបស់នោះនៅមិនមានដល់អ្នកលួចនោះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបនៅមិនជាអវហារ ។ តែកាលណា ពួកមនុស្សទាំងឡាយនោះ ប្រាថ្នាចូលទៅខាងក្នុង ស្រុក សូម្បីស្វែងរករបស់នោះមិនឃើញ គិតថា ឥឡូវនេះ យប់ងងឹតហើយ ព្រឹកស្អែកទើបយើងនឹងដឹង ហើយក៏ទៅទាំងអាល័យនោះឯង ។

កាលអ្នកបិទបាំងទុកលើកវត្ថុរបស់នោះឡើង ដាច់ខួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ក្នុងខណៈលើកឡើង តែកាលអ្នកបិទបាំងទុកកាន់យក ក្នុងវេលាដែលបិទបាំងទុកហើយនោះឯង ដោយសកសញ្ញាថា ជារបស់យើង ឬដោយបង្រកូលសញ្ញាថា ឥឡូវនេះ មនុស្សទាំងឡាយនោះទៅហើយ ពួកគេបានបោះបង់ចោល របស់នេះហើយ ជាភណ្ឌទេយ្យ ។ កាលមនុស្សទាំងឡាយនោះសូម្បីមកក្នុងថ្ងៃទីពីរ ពិនិត្យរកមើល ហើយក៏មិនឃើញ ទើបធ្វើការដាក់ធុរៈត្រឡប់ទៅ វត្ថុរបស់ដែលគេកាន់យកហើយក៏ជាភណ្ឌទេយ្យដូចគ្នា ។ ព្រោះហេតុអ្វី ? ព្រោះថា ពួកគេមិនឃើញវត្ថុរបស់ ដោយសេចក្តីព្យាយាមរបស់អ្នកនោះ ។ម្យ៉ាងទៀតបុគ្គលណាជួបឃើញវត្ថុរបស់ដូច្នោះ ដែលតាំងនៅក្នុងទីដើមនោះឯង មិនបានបិទបាំងទុក តែមានថេយ្យចិត្ត យកជើងជាន់ឲ្យចូលទៅក្នុងភក់ ឬក្នុងខ្សាច់ ល្មមកណ្ឌៈនោះ ដែលអ្នកជាន់ចូលទៅហើយប៉ុណ្ណោះ ក៏ដាច់ខួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ។

៥- កុសាវហារ ការផ្លាស់ប្តូរស្លាកហើយកាន់យកទៅ លោកហៅថា **កុសាវហារ** សូម្បីកុសាវហារនោះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះ បុគ្គល

ណាកាលមនុស្សទាំងឡាយ ចាត់ចែង ឆ្នោតស្លាក ដែលគេធ្វើដោយបន្ទះឫស្សី ឬស្លឹកត្នោត គេសរសេរឈ្មោះអ្នកនេះ អ្នកនោះទុកហើយគេដាក់សំពត់នៅពីក្រោម ស្លាកនៅពីលើឲ្យជាចំណែកៗចែកគ្នា ខ្លួនមានប្រាថ្នានឹងលើកយកចំណែករបស់អ្នកដទៃ ដែលមានតម្លៃតិចនិងតម្លៃច្រើន និងតម្លៃស្មើគ្នា ដែលទុកនៅជិតចំណែករបស់ខ្លួន ចំណែកខ្លួនចង់ទម្លាក់ស្លាកដែលគេដាក់លើចំណែករបស់ខ្លួន ទៅលើចំណែកអ្នកដទៃ ហើយរើហូតលើកឡើងប៉ុណ្ណោះ មិនទាន់ទៅជាអ្វីនៅឡើយទេ ដល់ទម្លាក់ទៅលើចំណែកអ្នកដទៃ ក៏មិនទាន់ជាអ្វីដែរ ។ ត្រាតែស្លាកខ្លួនធ្លាក់ទៅលើស្លាកគេ ហើយខ្លួនរើហូតយកស្លាកគេអំពីចំណែករបស់គេឲ្យខិត ឬឃ្លាតចាកទីតែបន្តិចប៉ុណ្ណោះ ដាច់ខ្លួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទ ក្នុងខណៈដែលរើហូតឡើង ។ ន័យមួយទៀត បើខ្លួនចង់ទាញយកស្លាកគេទម្លាក់មកក្នុងស្លាកខ្លួន ហើយរើហូតយកស្លាកអំពីចំណែកគេមុនដំបូង ក្នុងខណៈដែលរើលើមិនទាន់ជាអ្វីទេ ដល់រើសយកស្លាកខ្លួនអំពីចំណែកខ្លួនទៅវិញ ក៏នៅមិនទាន់ជាអ្វីដែរ ត្រាតែដាក់ស្លាកខ្លួននោះ ទៅក្នុងចំណែកអ្នកដទៃ គ្រាន់តែដាច់ផុតអំពីដៃភ្លាមដាច់ខ្លួច អទិន្នាទានសិក្ខាបទភ្លាម ក្នុងកាលនោះឯង ។

អទិន្នាទានមានទោសច្រើន

នៅក្នុងសម្មោហវិនោទនី អដ្ឋកថា ព្រះអភិធម្មត្រង់សិក្ខាបទវិភង្គ បានសម្តែងទោស អទិន្នាទានថា ៖

ទុស្សីលស្ស សន្តកេ អប្បសាវជ្ជំ *ការកាន់យកទ្រព្យរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ឈ្មោះថា មានទោសតិច*

តតោ គោរូបសីលកស្ស សន្តកេ មហាសាវជ្ជំ *ការកាន់យកទ្រព្យរបស់ បុគ្គលប្រព្រឹត្តដូចជាគោ ឈ្មោះថា មានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ សរណាគតស្ស *ការកាន់យកទ្រព្យរបស់បុគ្គលអ្នកដល់ត្រៃសរណាគមន៍ ឈ្មោះថា មានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ បញ្ចសិក្ខាបទិកស្ស *ការកាន់យកទ្រព្យរបស់បុគ្គលអ្នកមានសីល ៥ មានទោសច្រើនជាងនោះ ។*

សាមណេរស្ស ការកាន់យកទ្រព្យរបស់សាមណេរ ឈ្មោះថា មានទោសច្រើនជាង

បុថុជ្ជនភិក្ខុនោ ការកាន់យកទ្រព្យរបស់ភិក្ខុជាបុថុជ្ជន ឈ្មោះថាមានទោសច្រើនជាង

សោតាបន្នស្ស ការកាន់យកទ្រព្យរបស់ព្រះសោតាបន្ន ឈ្មោះថាមានទោសច្រើនជាង

សកទាគាមិស្ស ការកាន់យកទ្រព្យរបស់ព្រះសកទាគាមី ឈ្មោះថា មានទោសច្រើនជាង

តតោ អនាគាមិស្ស សន្តកេ មហាសាវជ្ជំ ការកាន់យកទ្រព្យរបស់ ព្រះអនាគាមី ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន

តតោ ខីណាសវស្សសន្តកេ អតិមហាសាវជ្ជំយេវ ការកាន់យកទ្រព្យរបស់ ព្រះខីណាស្រព ឈ្មោះថា មានទោសក្រៃលែងបំផុត ។

នៅក្នុង **បរមត្ថទីបនី** អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ បាន សម្តែងទោសអទិន្នាទាន ថា ៖ អទិន្នាទាន ឈ្មោះថា មានទោសតិច ព្រោះរបស់អ្នកដទៃអាក្រក់ (តម្លៃតិច) ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ព្រោះរបស់អ្នកដទៃប្រណីត (តម្លៃច្រើន) ព្រោះហេតុអ្វី ? ព្រោះវត្ថុប្រណីត ឈ្មោះថា មានទោសតិច ព្រោះរបស់អ្នកដទៃតិច ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ព្រោះរបស់អ្នកដទៃច្រើន ក៏ដូចគ្នាយ៉ាងនេះ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ? ព្រោះវត្ថុធំ និងព្រោះប្រយោគធំ តែកាលមានវត្ថុស្មើគ្នា អទិន្នាទាន ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ព្រោះវត្ថុរបស់អ្នកមានគុណធម៌ខ្ពស់ ឈ្មោះថា មានទោសតិច ព្រោះវត្ថុរបស់អ្នកមានគុណធម៌ទាបជាង អ្នកមានគុណធម៌ខ្ពស់នោះៗ ដោយសំដៅយកគុណធម៌ដ៏ខ្ពស់នោះៗជាកេណ្ឌ តែកាលវត្ថុ នឹងគុណធម៌មិនប៉ុនគ្នា អទិន្នាទាន ឈ្មោះថា មានទោសតិច ព្រោះកិលេស និងប្រយោគទន់ខ្សោយ ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ព្រោះកិលេសនិងប្រយោគជារបស់ខ្លាំងក្លា។

ផលចំពោះសិក្ខាបទនេះ ក្នុងអទិន្នាទានសិក្ខាបទ មានសម្តែងនៅក្នុង **បរមត្ថទីបនី** អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ និងបរមត្ថជោតិកា អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋៈ មាន ១១ យ៉ាងគឺ ៖

១-មហទ្ធនតា *ភាពជាមនុស្សមានទ្រព្យច្រើនផង ។*

២-បហូតធនធញ្ញតា (មហាធនធញ្ញតា) *ជាមនុស្សមានរបស់របរ និងធញ្ញាហារដ៏សម្បូណ៌កុះករ ។*

៣- អនន្តភោគតា *ជាមនុស្សរកទ្រព្យបានដោយមិនទើសទាល់ដល់ទីបំផុត ។*

៤-អនុប្បន្នភោគុប្បត្តិតា *ភោគទ្រព្យមិនទាន់កើត ក៏កើតឡើងបាន ។*

៥- ឧប្បន្នភោគថាវរតា (ចិរភោគតា) *ភោគទ្រព្យកើតឡើងហើយ ក៏តាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនមិនខូចខាត ។*

៦-ឥច្ឆិតានំ ភោគានំ ខិប្បំ បដិលាភោ (ឥច្ឆិតានំលាភានំ ខិប្បដិលាភិតា) *រកទ្រព្យរបស់ដែលប្រាថ្នាបានឆាប់រហ័ស (មិនលំបាក) ។*

៧- អសាធារណភោគតា *មានទ្រព្យសម្បត្តិមិនខ្ចាត់ខ្ចាយ អន្តរាយ ដោយរាជភ័យ ចោរភ័យ ឧទកភ័យ អគ្គិភ័យ ឬញាតិធបោក ឡើយ ។*

៨- អសាធារណធនបដិលាភតា *រកទ្រព្យបានមកហើយ មិនបានខ្ជះខ្ជាយ សាយកាយទៅផ្តេសផ្តាសឡើយ ។*

៩- លោកុត្តរធនបដិលាភតា *សមរម្យជាអ្នកបានទូវ លោកកុត្តរទ្រព្យទៀតផង ។*

១០-នត្ថិភាវស្ស អជានតា អសវនតា (នត្ថិភាវស្ស អជានតា) *ភាពជាអ្នកមិនធ្លាប់ដឹង មិនធ្លាប់ឮ ដោយគ្រាន់តែពាក្យ ថាគ្មាន (នោះឡើយ) ។*

១១-សុខវិហារិតា *ទៅនៅកន្លែងណាក៏ជួបប្រទះតែនឹងសុខ ។*

អទិន្នាទាននេះមានអង្គ ៥ គឺ

១-បរបរិគ្គហិតំ *ទ្រព្យដែលមានម្ចាស់គេហួងហែងរក្សា*

២-បរបរិគ្គហិតសញ្ញិតា *សេចក្តីដឹងថាទ្រព្យដែលម្ចាស់គេហួងហែងរក្សា*

៣-ថេយ្យចិត្តំ *ចិត្តគិតនឹងលួច*

៤-ឧបក្កមោ*ព្យាយាមនឹងលួចដោយអាការៈយ៉ាងណាមួយ*

៥-តេន ហរណំ *លួចបានមកដោយព្យាយាមនោះ ។*

អទិន្នាទាននេះ ជាសភាវៈ ជាសាណត្តិកៈ មានសមុដ្ឋាន ៣ គឺ **កាយចិត្តតោ** *ទោសកើតឡើងអំពីកាយនិងចិត្ត ១* **វាចាចិត្តតោ** *ទោសកើតឡើងអំពីវាចា និងចិត្ត ១* **កាយវាចាចិត្តតោ** *ទោសកើតឡើងអំពីកាយវាចាចិត្ត១ៗ ជាកិរិយា ជាសញ្ញាវិមោក្ខ ជាសចិត្តកៈ ជាលោកវជ្ជៈ ជាកាយកម្ម ជាវចីកម្ម ជាអកុសលចិត្ត ជាធម្មៈ ជា*

កោដ្ឋសៈ មានសង្ខារជាអារម្មណ៍ មានវេទនាបីណាមួយ មានមូលពីរ លោភមោហមូល១ ទោស មោហមូល១ ជាអនិពទ្ធសីល ជាសមាទាន មានវិរតី៣ ណាមួយ ជាវត្ថុកាម និងកិលេសកាម ។ អនាបជនៈ ហេតុមិនត្រូវទោសមាន៧ យ៉ាងគឺ :

១-កាន់យកដោយប្រឡំ សម្គាល់ថាជារបស់ខ្លួន

២-កាន់យកដោយសេចក្ដីស្និទ្ធស្នាលនឹងគ្នា

៣-កាន់យកដោយរបស់ខ្ចី

៤-កាន់យករបស់ពួកប្រេតហួងហែងរក្សា

៥-កាន់យករបស់សត្វតិរច្ឆានហួងហែងរក្សា

៦-កាន់យកដោយសម្គាល់ថា ជារបស់រើសបាន

៧-ជាមនុស្សឆ្កួត ។

អធិដ្ឋានទានសិក្ខាបទទី ២ ចប់

កាមេសុ មិច្ឆាចារសិក្ខាបទទី៣

នៅក្នុង សទ្ធម្មបកាសិនី អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ភិទាមគ្គ លោកពន្យល់ ពាក្យកាមេសុ មិច្ឆាចារៈថា បទថា **កាមេសុ** បាន ដល់ការប្រព្រឹត្តក្នុងមេថុន ។ បទថា **មិច្ឆាចារោ** បានដល់ប្រព្រឹត្ត លាមក ដែលគួរត្រូវតិះដៀល តែដោយលក្ខណៈចេតនា ដែលប្រព្រឹត្ត កន្លងឋានៈស្ត្រីដែលមិនគួរប្រព្រឹត្ត ដោយកាយទ្វារ ជាអ្នកប្រាថ្នាប្រព្រឹត្ត អាក្រក់ អសទ្ធម្ម ឈ្មោះថា **កាមេសុ មិច្ឆាចារ** ។ សូម្បីនៅក្នុង បរមត្ថទីបនី និងអដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ មានសេចក្ដីពន្យល់ ដូចគ្នា ។

កាមេសុ មិច្ឆាចារៈ កិរិយាប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ បានដល់ មេថុនសមាចារ ២ យ៉ាងគឺ **សទារសន្តោសៈ** សេចក្ដី សន្ដោសត្រេកអរនឹងកិរិយារបស់ខ្លួន ដែលមានច្បាប់អនុញ្ញាតតាម

បវេណី ១ **បរទារគមនៈ** *កិរិយាគប់រកនូវភរិយានៃបុគ្គលដទៃ ដែលច្បាប់ហាមឃាត់ទាំងពីរនេះ ហៅថា កាម ព្រោះសត្វតែងប្រាថ្នា ។*

នៅក្នុងគម្ពីរ **មហាវគ្គដីកា** *ឈ្មោះលីនត្ថប្បកាសិនីត្រង់សង្គីតិសូត្រ បានសម្តែងថា៖* **មេថុនសមាចារេសូតិ សទារសន្តោសបរទារគមនវសេន ទ្វិសុ មេថុនសមាចារេសុ។តេបិ ហិ កាមេតព្វតោ កាមា នាម ។ មេថុនស្ស វត្ថុភូតេសុ សត្តេសុ ។ មិច្ឆាចារោតិ គារយ្ហាចារោ ។ គារយ្ហតា ចស្ស ឯកន្តនិហីនតាយ ឯវាតិ អាហ ឯកន្តនិន្ទិតោ លាមកាចារោតិ ។ អសទ្ធម្មាធិប្បាយេនាតិ អសទ្ធម្មសេវនាធិប្បាយេនាតិ ។** *បទថា* **មេថុនសមាចារេសុ** *បានដល់ក្នុងមេថុនសមាចារ ២ យ៉ាងគឺ* **សទារសន្តោសៈ** *សេចក្តីសន្តោស*

ត្រេកអរ ដោយកិរិយារបស់ខ្លួន ១ **បរទារគមនៈ** សេចក្តីត្រេកអរ ដោយកិរិយាបុគ្គលដទៃ១ ។ ក៏ក្នុងមេថុនសមាចារ២ យ៉ាងនោះ ឈ្មោះថា **កាមៈ** ព្រោះជាធម៌ ដែលបុគ្គលគប្បីប្រាថ្នា ។ ក្នុងជំពូកសត្វដែលជាវត្ថុនៃមេថុន ។ អាចារៈ ដែលបណ្ឌិតគប្បីតិះដៀល ឈ្មោះថា **មិច្ឆាចារៈ** ។ មិច្ឆាចារៈនោះ ឈ្មោះថាគួរតិះដៀល ព្រោះធម៌អាក្រក់ ដោយចំណែកមួយប៉ុណ្ណោះ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យទើបពោលថា អាចារៈដ៏អាក្រក់ ដែលបណ្ឌិតតិះដៀលដោយចំណែកមួយដូច្នេះ ។ បទថា **អសទ្ធម្មាធិប្បាយេន** គឺដោយអធិប្បាយក្នុងកាលដែលសេពមេថុនធម្ម ។ នៅក្នុង ***សទ្ធម្មប្បកាសិនី*** អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ភិទាមគ្គ បានពន្យល់អំពីស្ត្រីដែលជាអគមនីយដ្ឋាន របស់បុរស គឺស្ត្រីដែលបុរសមិនគួរគប់រក ដោយអសទ្ធម្មនោះមាន ២០ គឺ ៖

១–មាតុរក្ខិតា ស្ត្រីដែលមានមាតា គេគ្រប់គ្រងរក្សា

២-បិតុរក្ខិតា ស្ត្រីដែលមានបិតា គេគ្រប់គ្រងរក្សា

៣-មាតាបិតុរក្ខិតា ស្ត្រីដែលមានមាតាបិតា គេគ្រប់គ្រងរក្សា

៤-ភាតុរក្ខិតា ស្ត្រីដែលមានបងប្រុសឬប្អូនប្រុស គេគ្រប់គ្រងរក្សា

៥-ភគិនីរក្ខិតា ស្ត្រីដែលមានបងស្រី ឬប្អូនស្រី គេគ្រប់គ្រងរក្សា

៦-ញាតិរក្ខិតា ស្ត្រីដែលមានញាតិ គេគ្រប់គ្រងរក្សា

៧-គោត្តរក្ខិតា ស្ត្រីដែលមានបុគ្គលមានគោត្រជាមួយគ្នា ឬមានជាតិវង្សជាមួយគ្នា គេគ្រប់គ្រងរក្សា

៨-ធម្មរក្ខិតា ស្ត្រីដែលបព្វជិតពួកណាមួយអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ត្រឹមត្រូវ គេគ្រប់គ្រងរក្សា

៩-សារក្ខា ស្ត្រីដែលប្រកបដោយកិរិយារក្សា គឺស្ត្រីដែលមានស្វាមីហើយ ឬមានគេប្រកាន់ទុកហើយ

១០–សបរិទណ្ឌា ស្ត្រីដែលប្រកបដោយអាជ្ញា គឺស្ត្រីដែលព្រះរាជាដាក់រាជអាជ្ញា មិនឲ្យនរណាប្រព្រឹត្តកន្លងតាមអំពើចិត្ត ឬមិនឲ្យបុរសណាមួយទៅប្រព្រឹត្តកន្លង

១១–ធនក្កីតា ស្ត្រីដែលគេទិញ ឬលោះដោយទ្រព្យទោះតិចក្តី ច្រើនក្តី យកមកធ្វើជាភរិយា ឬត្រឹមតែលោះមកប៉ុណ្ណោះ គេមិនបានដល់ទៅធ្វើជាភរិយាក៏ដោយ

១២–ឆន្ទវាសិនី ស្ត្រីដែលរត់តាមទៅនៅធ្វើជាភរិយា របស់បុរសដោយសេចក្តីពេញចិត្តរបស់ខ្លួន ហើយបុរសគេទទួលព្រមផង

១៣–ភោគវាសិនី ស្ត្រីដែលទៅនៅធ្វើជាភរិយារបស់បុរស ព្រោះតែភោគៈ គឺស្ត្រីដែលបានភោគយ៉ាងច្រើន ដោយហោចត្រឹមតែអង្រែ ឬត្បាល់ជាដើម អំពីបុរសណា ក៏ទៅនៅធ្វើជាភរិយារបស់បុរសនោះ

១៤-បដវាសិនី ស្ត្រីដែលទៅនៅធ្វើជាកិរិយារបស់បុរស ព្រោះតែសំពត់គឺស្ត្រីក្រខ្សត់ ដែលគ្រាន់តែសំពត់ស្មៀក ឬសំពត់ដណ្តប់ក៏ក្រដែរ ទើបសុខចិត្តចូលទៅធ្វើជាភរិយាគេ

១៥-ឧទបត្តកិនី ស្ត្រីដែលគេផ្គោបដៃជាមួយបុរស ជ្រលក់ទៅក្នុងពាងទឹក ឬផ្តិលទឹកមួយ ហើយគេពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរព្រមព្រៀងគ្នា ចូរកុំបែកបាក់គ្នា ឲ្យដូចជាទឹកនេះ គឺស្ត្រីដែលគេផ្សំផ្គុំឲ្យជាភរិយារបស់បុរស ដោយវិធីបែបនេះ

១៦-ឱភតចុម្ពដា ស្ត្រីដែលគេដាក់ទ្រនូលចុះអំពីក្បាល គឺស្ត្រីរកឧសជាដើម ដែលបុរសណាមួយគេជួយដាក់ទ្រនូលអំពីក្បាល ហើយនាំយកទៅធ្វើជាភរិយាគេ

១៧-ទាសី ច ភរិយា ច ស្ត្រីដែលជាទាសីគេផង ជាភរិយាគេផង គឺស្ត្រីដែលជាទាសីរបស់បុរសណាមួយ ហើយបុរសនោះយកធ្វើជាភរិយា

១៨–កម្មការី ជ ភរិយា ជ ស្ត្រីដែលជាកូនឈ្នួលគេផង ជាភរិយាគេផង គឺស្ត្រីដែលចូលទៅនៅធ្វើការស៊ីឈ្នួលឲ្យគេ ហើយមានបុរសណាមួយ ឬជន្ទោរបស់ខ្លួននោះទៅសម្រេច យកវាសធម៌ជាមួយ លែងត្រូវការដោយកិរិយារបស់ខ្លួន

១៩–ធជាហដា ស្ត្រីដែលសេនានាំមកដោយទង់ជ័យ គឺស្ត្រីដែលសេនាតម្កើងទង់ជ័យលើកទ័ពទៅច្បាំងដណ្តើមដែនស្តេចដទៃ កៀរយកបានមកហើយ បុរសណាមួយ យកធ្វើជាភរិយាគេទៅ

២០–មុហុត្តិកា ស្ត្រីដែលមានបុរសកប់ប្រសព្វ តែមួយស្របក់ៗ ជាស្ត្រីដែលជាសាហាយស្មន់របស់បុរសណាមួយ ។

ស្ត្រីទាំង ២០ ជំពូកដូចពោលមកហើយនេះ គប្បីដឹងថា សុទ្ធតែជាអគមនីយដ្ឋាន របស់បុរស គឺថាសុទ្ធតែបុរសមិនគួរគប់រក ដោយអសទ្ធម្មទាំងអស់ បើបុរសទៅគប់រក ដោយអសទ្ធម្ម ចាត់ជាមិច្ឆាចារៈដាច់ខ្ទបសិក្ខាបទហ្នឹងឯង ។

ស្ត្រី២០ ជំពូក មានស្ត្រីដែលមាតាគ្រប់គ្រងរក្សាជាដើម ឈ្មោះថា អគមនីយដ្ឋាន របស់បុរសទាំងឡាយក្នុងបទថា **អគមនីយដ្ឋាន-វីតក្កមចេតនា** នោះ ។

នៅក្នុង **អនុដីកាវិមតិវិនោទនី** ត្រង់សញ្ចរិត្តសិក្ខាបទភាគ ១ ទំព័រ ៣៨១ លោក ទើបពោលទុកថា **បុរិសា ហិ បរេហិ យេហិ កេហិចិ គោបិតំ ឥត្ថឹ គន្តុំ ន លភន្តិ ឥត្ថិយោ បន កេនចិ បុរិសេន ភរិយាភាវេន គហិតាវ បុរិសន្តរំ គន្តុំ ន លភន្តិ ។**

មែនពិត បុរសទាំងឡាយរមែងមិនបានដើម្បីនឹងដល់កន្លងនូវស្ត្រីដែលអ្នកណាមួយ គ្រប់គ្រងរក្សាទុក ដោយថាពួកស្ត្រីដែលបុរសណាមួយ កាន់យកដោយភាពជាភរិយាប៉ុណ្ណោះ មិនបានដើម្បីនឹងដល់បុរសដទៃ (ប្រព្រឹត្តកន្លង) ។

នៅក្នុង មង្គលត្ថទីបនីភាគ ២ ទំព័រ ៥២ បានសម្ដែងបញ្ជាក់ទៀតថា: តស្មា តេសំ មាតុរក្ខិតាទីសុ អដ្ឋសុគតានំ មិច្ឆាចារោ ហោតិយេវ មាតាទីហិ យថា បុរិសេន សទ្ធិំ សំវាសំ ន កប្បេន្តិ តថា រក្ខិតត្តា ។ តទញ្ញាសុ ទ្វាទសសុ គតានំ បរេហិ វារិតេ អត្តនោ អសន្តកេ ឋានេ បវិដ្ឋត្តា មិច្ឆាចារោ ។

ព្រោះហេតុនោះ បុរសទាំងឡាយនោះទៅប្រព្រឹត្តដល់ក្នុងស្ត្រី ៨ ជំពូក មានស្ត្រីដែលមាតាគ្រប់គ្រងរក្សាជាដើម ទើបជាមិច្ឆាចារៈដោយពិត ព្រោះស្ត្រីទាំងឡាយនោះ ដែលមានអ្នកគ្រប់គ្រងទាំងឡាយមានមាតាជាដើមរក្សាគ្រប់គ្រង ដោយប្រការដែលស្ត្រីនោះនឹងសម្រេចនៅរួមជាមួយបុរសមិនបាន ។ បុរសទៅប្រព្រឹត្តក្នុងស្ត្រី ១២ ជំពូកក្រៅអំពីស្ត្រី ៨ ជំពូកនោះ ជាមិច្ឆាចារៈ (ដូចគ្នា) ព្រោះចូលទៅក្នុងឋានៈដែលមិនមែនរបស់ៗខ្លួន ដែលជនទាំងឡាយដទៃហាមហើយ ។ នៅក្នុង

សារត្ថទីបនីដីកាភាគ ៣ ទំព័រ ៤៥ លោក ពោលទុកថា: **ឥតរាសំ មាតុរក្ខិតាទីនំ អដ្ឋន្នំ បុរិសន្តរគមនេ ឯត្ថិ មិច្ឆាចារោ តាសំ អស្សាមិកភាវតោ ។ យា ហិ សាមិកស្ស សន្តកំ ជស្សំ ថេនេត្វា បរេសំ អភិរតី ឧប្បាទេន្តិ តាសំ មិច្ឆាពោ។ ន ច មាតាទយោ តាសំ ជស្សេ ឥស្សរា ។**

ចំណែកស្ត្រី ៨ ជំពូកក្រៅអំពីនេះ មានស្ត្រីដែលមាតាគ្រប់គ្រងរក្សាជាដើម មិនឈ្មោះថា ជាមិច្ឆាចារៈ ក្នុងព្រោះដល់បុរសដទៃ ព្រោះការៈនៃស្ត្រីទាំងឡាយនោះ ជាអ្នកមិនមានស្វាមី ។ មែនពិតស្ត្រីទាំងឡាយនោះ លួចនូវផស្សៈជារបស់ស្វាមី ញុំាងការអភិរម្យ ឲ្យកើតឡើងដល់បុរសដទៃទាំងឡាយ (ព្រោះហេតុនោះ) ស្ត្រីទាំងឡាយនោះ ទើបឈ្មោះថា មិច្ឆាចារៈ ។ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកគ្រប់គ្រងរក្សាទាំងឡាយ មានមាតាជាដើម រមែងមិនជាឥស្សរៈលើផស្សៈនៃស្ត្រីទាំងឡាយ ។

មាតាទយោ ហិ ន អត្តនោ ជស្សានុភវនត្ថំ តា រក្ខន្តិ កោវលំ អនាចារំ និសេធេន្តា បុរិសន្តរគមនំ តាសំ វារេន្តិ ។

មែនពិត អ្នកគ្រប់គ្រងរក្សាទាំងឡាយមានមាតាជាដើម រមែង មិនរក្សាស្ត្រីទាំងនោះ ទុកដើម្បីអានុភាពនៃផស្សៈរបស់ខ្លួន មិនមែន តែប៉ុណ្ណោះ អ្នកគ្រប់គ្រងរក្សាទាំងឡាយ ការពារនូវអនាចារ ទើបហាម ការដល់បុរសដទៃនៃស្ត្រីទាំងឡាយនោះ ។ **បុរិសស្ស បន ឯតេសុ អដ្ឋសុបិ ហោតិយេវ មិច្ឆាចារោ មាតាទីហិ យថា បុរិសេន សទ្ធឹ សំវាសំ ន កប្បេន្តិ តថា រក្ខិត្តតា បរេសំ រក្ខិតគោបិតំ ជស្សំ ថេនេត្វា ជុដ្ឋភាវតោ ។** *ចំណែកសូម្បីស្ត្រីទាំងឡាយ ៨ ជំពូកនោះ រមែងជាមិច្ឆាចារៈនៃបុរស មែនពិត (ព្រោះថាស្ត្រីទាំងឡាយនោះ) មានអ្នកគ្រប់គ្រងទាំងឡាយ*

មានមាតាជាដើម មិនគប្បីសម្រេចនូវការរួម ដោយបុរសយ៉ាងណា ព្រោះមានអ្នករក្សាគ្រប់គ្រងយ៉ាងនោះ (ព្រោះហេតុនោះ ទើបជាមិច្ឆាចារៈដោយស្ត្រីទាំងឡាយនោះ) ដែលត្រូវបុរសលួចនូវផស្សៈនៃជនទាំងឡាយដទៃគ្រប់គ្រងរក្សាហើយ ។

សេចក្តីទាំងអស់នេះ មានមកក្នុង**សារត្ថទីបនីដីកា** សញ្ចរិត្តសិក្ខាបទ។ ខ្ញុំបាទសូម បញ្ជាក់ថែមទៀតថាស្ត្រី៨ ជំពូក មានមាតុរក្ខិតាជាដើម បើបុរសណាប្រព្រឹត្តអសទ្ធម្មជាមួយ ដាច់កាមេសុមិច្ឆាចារៈ តែបុរសនោះប៉ុណ្ណោះ ចំណែកស្ត្រី ៨ ជំពូកនោះមិនដាច់ សិក្ខាបទហ្នឹងទេ ។ តែចំពោះស្ត្រីមាន**សារក្ខា**ជាដើម បើប្រព្រឹត្តអសទ្ធម្មជាមួយអ្នកដទៃ ខ្លួនក៏ដាច់កាមេសុមិច្ឆាចារសិក្ខាបទហ្នឹងដែរ ។

សិក្ខាបទនេះមានអង្គ ៤ គឺ ៖

១-អគមនីយវត្ថុ វត្ថុដែលមិនគួរគប់រកគឺស្ត្រីដែលមានគេ គ្រប់គ្រងរក្សាឬបុរសដែលមិនមែនជាស្វាមីរបស់ខ្លួន

២-តស្មឹ សេវនចិត្តំ ចិត្តចង់សេពក្នុងវត្ថុដែលមិនគួរគប់រកនោះ

៣-សេវនប្បយោគោ *ព្យាយាមនឹងសេព*

៤-មគ្គេន មគ្គប្បដិបត្តិអធិវាសនំ *បានជ្រលក់ឬញុំាងមគ្គនឹងមគ្គឲ្យដល់គ្នា ។*

ខ្ញុំបាទសូមបញ្ជាក់អង្គនេះ បន្តិចទៀត តាមគម្ពីរ ***សីលក្ខន្ធវគ្គ-អភិនវដីកា*** *ឈ្មោះថា សាធុវិលាសិនី នៅក្នុងទីឃនិកាយ ពន្យល់ចេញពីអដ្ឋកថាឈ្មោះ**សុមង្គលវិលាសនី*** *ត្រង់ព្រហ្មជាលសូត្រ ឈ្មោះព្រហ្មជាលដីកាថា៖*

អាចារ្យពួកខ្លះ ពោលថា កាលញុំាងមគ្គនឹងមគ្គឲ្យដល់គ្នា ហើយឈប់នៅ ព្រោះត្រូវស្ត្រីបង្ខំ រមែងមិនជាមិច្ឆាចារៈ ព្រោះមិនមានសេចក្តីព្យាយាមជាប់គ្នា (បន្តគ្នា) ក្នុងកាលសេពដែលកើតឡើងមុន ។ អាចារ្យមួយពួកទៀតពោលថា កាលចិត្តគិតនឹងសេព មានសេចក្តីព្យាយាមមិនមាន មិនជាប្រមាណដោយច្រើន ស្ត្រីមិនមានព្យាយាមក្នុងកាលសេព កាលមានសភាពយ៉ាងនោះ សូម្បីស្ត្រីមានចិត្តគិតនឹងសេពកើតឡើង មិនជាមិច្ឆាចារៈ ព្រោះមិនមានសេចក្តីព្យាយាមក្នុងកាលសេព ។ ព្រោះហេតុនោះ គប្បីឃើញសន្និដ្ឋានថា អង្គទី ៤ លោកពោលទុក

ដោយឧក្រិដ្ឋដោយអំណាចបុរស ដូច្នេះដោយប្រាថ្នាថា កាលកាន់យកសេចក្ដីជទៃក្នុងវេលាស្ត្រីធ្វើប្រមុខបុរស សូម្បីបុរសក៏មិនជាមិច្ឆាចារៈ ព្រោះមិនមានសេចក្ដីព្យាយាមក្នុងកាលសេព ។ ក៏ក្នុងអធិការណ៍នេះនៃអង្គកាមេសុ មិច្ឆាចារៈ មានសន្និដ្ឋានដូច្នេះ៖

មិច្ឆាចារៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមពេញចិត្តរបស់ខ្លួន មានអង្គ ៣ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយពលការណ៍ ក៏មានអង្គ ៣ ។ ព្រោះហេតុនោះគប្បីឃើញថាមានអង្គ ៤ ព្រោះកាន់យក ដោយមិនមានចំណែកដ៏សេស ។

កាមេសុ មិច្ឆាចារៈ នេះ ជាសភាវៈ ជាអនាណត្តិកៈ មានសមុដ្ឋាន ១ គឺ **កាយចិត្តតោ** ទោសកើតឡើងអំពីកាយ និងចិត្ត ១ ជាកិរិយា ជាសញ្ញាវិមោក្ខ ជាសចិត្តកៈ ជាលោកវជ្ជៈ ជាអកុសលចិត្ត ជាធម្មៈ ជាកោសដ្ឋាសៈ មានសង្ខារជាអារម្មណ៍ មានវេទនាពីរ គឺសុខវេទនាខ្លះ ជួនជាអទុក្ខមសុខវេទនាខ្លះ មានមូលពីរ គឺលោភមូល និងមោហមូល ជាអនិពន្ធសីល ជាសមាទាន មានវិរតិបីណាមួយជាវត្ថុកាម និងកិលេសកាម ។

អញ្ញាណជ្ជន: *ហេតុដែលមិនត្រូវទោសមាន ៤ យ៉ាង គឺមិនដឹងខ្លួន ១ ឆ្កួត ១ មានចិត្តរវើរវាយ ១ មានទុក្ខវេទនាគ្របសង្កត់ ១ ៗ មិនត្រេកអរ ១ ផង រួមជា ៥ ៗ*

កាមេសុ មិច្ឆាចារ: *មានទោស នៅក្នុង* **សម្មោហវិនោទនី** *អដ្ឋកថា ព្រះអភិធម្ម ត្រង់សិក្ខាបទវិភង្គសម្ដែងទោសថា ៖*

មិច្ឆាចារោបិ ទុស្សីលាយ ឥត្ថិយា វិតក្កមេ អប្បសាវជ្ជោ *សូម្បីប្រព្រឹត្តខុសឈានកន្លងក្នុងស្ត្រីទ្រុស្តសីល មានទោសតិច*

តតោ គោរូបសីលកាយ មហាសាវជ្ជោ *ប្រព្រឹត្តខុសបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្ត ដូចយ៉ាងគោ មានទោសច្រើនជាងនោះ*

តតោ សរណាគតាយ *ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងបុគ្គលអ្នកដល់ព្រះសរណគមន៍ មានទោសច្រើនជាងនោះ*

បញ្ចសិក្ខាបទិកាយ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងបុគ្គលអ្នកតាំងនៅក្នុងសីល ៥ មានទោសច្រើនជាងនោះ

សាមណេរិយា ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងសាមណេរី មានទោសច្រើនជាងនោះ

បុថុជ្ជនភិក្ខុនិយា ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងភិក្ខុនីបុថុជ្ជន មានទោសច្រើនជាងនោះ

សោតាបន្នាយ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងភិក្ខុនីជាសោតាបន្ន មានទោសច្រើនជាងនោះ

សកទាគាមិនិយា ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងភិក្ខុនីជាសកទាគាមី មានទោសច្រើនជាងនោះ

តតោ អនាគាមិនិយា វិតក្កមេ មហាសាវជ្ជោ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងភិក្ខុនី ជាអនាគាមី មានទោសច្រើនជាងនោះ

ខីណាសវ៉ាយ បង ភិក្ខុនិយា ឯកគ្គមហាសាវថេរ

ចំណែកខាងការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងភិក្ខុនី ដែលជាព្រះខីណាស្រព មាន ទោសកំពូលក្រៃលែង ។

នៅក្នុង **បរមត្ថទីបនី** អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ បានសម្ដែងទោស កាមេសុ មិច្ឆាចារៈថា៖

មិច្ឆាចារៈនោះ ឈ្មោះថា មានទោសតិច ព្រោះអគមនីយដ្ឋាន ដែលវៀរចាកគុណធម៌ សេចក្ដីល្អ មានសីលជាដើម ឈ្មោះថា មាន ទោសច្រើន ព្រោះដល់ព្រមដោយគុណ សេចក្ដីល្អ មានសីលជាដើម ម្យ៉ាងទៀត សូម្បីក្នុងអគមនីយដ្ឋាន ដែលប្រាសចាកគុណ គឺសេចក្ដីល្អ មិច្ឆាចារៈ របស់អ្នកប្រព្រឹត្តខុស ព្រោះ(ចាប់) បង្ខំជាដើម ក៏មានទោស ច្រើនៗ តែឈ្មោះថា មានទោសតិច ព្រោះមនុស្សទាំងពីររួមឆន្ទៈគ្នា ។ កាលមនុស្សទាំងពីរនោះរួមឆន្ទៈគ្នា **កាមេសុ មិច្ឆាចារ** ឈ្មោះថា មានទោសតិច ព្រោះកិលេស និងសេចក្ដីព្យាយាមតិច ។

ឯផលចំពោះសិក្ខាបទ **កាមេសុ មិច្ឆាចារ:** *នេះ គប្បីដឹងតាមអដ្ឋកថា បរមត្ថទីបនីចុះថា* **យស្មា បន មិច្ឆាចារោ វេរមណិយា ផលានិបិ ឯត្ថេវ អន្តោគធា តស្មា អព្រហ្មចរិយា វេរមណិយា** ។ *ពោលថា ៖ ឯផលទាំងឡាយ របស់ការវៀរចាកកាមេសុ មិច្ឆាចារៈ ជាផលធ្លាក់ចុះមកក្នុងផ្ទៃនៃអព្រហ្មចរិយៈនោះឯង ព្រោះហេតុផលរបស់កាមេសុ មិច្ឆាចារៈយ៉ាងណា ព្រោះហេតុផលអព្រហ្មចរិយាក៏យ៉ាងនោះដែរ ។*

ពោលដោយការសេពនិងទ្វារមគ្គទាំង៣០

បដិសេវតិ ឆាម យោ និមិត្តេន និមិត្តំ អង្គជាតេន អង្គជាតំ អន្តមសោ តិលផលមត្តំបិ បវេសេតិ ឯសោ បដិវេសតិ ឆាម ។

បុគ្គលណាឲ្យនិមិត្តខ្លួនចូលទៅនិមិត្តគេ ឲ្យអង្គកំណើតខ្លួន ចូលទៅដោយអង្គកំណើតគេ ដោយហោចទៅ សូម្បីអស់ទីត្រឹមតែមួយគ្រាប់ល្ង បុគ្គលនោះហៅថា សេព ។

ទ្វារមគ្គទាំង ៣០ នោះ បែកជាទ្វារមគ្គ របស់មនុស្ស ១០ ទ្វារមគ្គអមនុស្ស ១០ ទ្វារមគ្គ សត្វតិរច្ឆាន ១០ រួមជា ៣០ ។

ទ្វារមគ្គ មនុស្សស្រី មាន ៣ គឺ **វច្ចមគ្គ ១ បស្សាវមគ្គ ១ មុខមគ្គ១ ។**

ទ្វារមគ្គ មនុស្សប្រុស មាន ២ គឺ **វច្ចមគ្គ១មុខមគ្គ ១។**

ទ្វារមគ្គ មនុស្សខ្ទើយ មាន ២ គឺ **វច្ចមគ្គ ១ មុខមគ្គ ១។**

ទ្វារមគ្គ មនុស្សខកតោព្យញ្ជនកៈ មាន ៣ គឺ **វច្ចមគ្គ ១ បស្សាវមគ្គ ១ មុខមគ្គ ១។**

ទ្វារមគ្គ អមនុស្សស្រី មាន ៣ គឺ **វច្ចមគ្គ ១ បស្សាវមគ្គ ១ មុខមគ្គ ។**

ទ្វារមគ្គ អមនុស្សប្រុស មាន ២ គឺ **វច្ចមគ្គ ១ មុខមគ្គ ១។**

ទ្វារមគ្គ អមនុស្សខ្ទើយ មាន ២ គឺ **វច្ចមគ្គ ១ មុខមគ្គ ១។**

ទ្វារមគ្គ អមនុស្សខកតោព្យញ្ជនកៈមាន ៣ គឺ **វច្ចមគ្គ ១ បស្សាវមគ្គ ១ មុខមគ្គ ១។**

ទ្វារមគ្គ សត្វតិរច្ឆានញី មាន ៣ គឺ **វច្ចមគ្គ ១ បស្សាវមគ្គ ១ មុខមគ្គ ។**

ទ្វារមគ្គ សត្វតិរច្ឆានឈ្មោលមាន ២ គឺ **វច្ចមគ្គ ១ មុខមគ្គ ១។**

ទ្វារមគ្គ សត្វតិរច្ឆានខ្ទើយ មាន២ គឺ **វច្ចមគ្គ ១ មុខមគ្គ ១។**

ទ្វារមគ្គ សត្វតិរច្ឆានឧកតោព្យញ្ជនកៈមាន៣ គឺ **វច្ចមគ្គ ១ បស្សាវមគ្គ ១ មុខមគ្គ ១។**

ទ្វារមគ្គ ទាំង ៣០ នេះ ជាទីទម្លាយនៃសីល ។

ពាក្យថា **វច្ចមគ្គ** *ទ្វារធំ* **បស្សាវមគ្គ** *ទ្វារតូច* **មុខមគ្គ** *ទ្វារមាត់ ។*

កាមេសុ មិច្ឆាចារសិក្ខាបទទី៣ចប់

មុសាវាទសិក្ខាបទទី ៤

មុសាវាទះ កិរិយាពោលនូវពាក្យកុហក ។ នៅក្នុង **បរមត្ថ-ជោតិកា** បានពន្យល់ ពីមុសាវាទថា : ក្នុងពាក្យថា **មុសាវាទោ** នេះ បទថា **មុសា** បានដល់វចីប្រយោគ ឬកាយប្រយោគដែលបំបាត់នូវប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដទៃ ប្រាថ្នានឹងឲ្យឃៀងឃ្លាតចាកសេចក្ដីពិតជាប្រធាន មិច្ឆាចេតនាដែលនឹងនិយាយខុស ធ្វើខុសរបស់បុគ្គលនោះដោយ ប្រាថ្នានឹងឲ្យអ្នកដទៃយល់ខុស ជាសមុដ្ឋាននៃកាយប្រយោគនិងវចីប្រយោគដែលនឹងធ្វើឲ្យអ្នកដទៃយល់ខុស ប្រព្រឹត្តទៅតាមកាយទ្វារនិងវចីទ្វារណាមួយ ឈ្មោះថា **មុសាវាទ**។

នៅក្នុង **សទ្ធម្មបកាសិនី** អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ភិទាមគ្គ បានពន្យល់ពាក្យ មុសាវាទនេះថា ៖

បទថា **មុសា** បានដល់ វចីប្រយោគ ឬកាយប្រយោគ ដែលបំបាត់នូវប្រយោជន៍ របស់អ្នកដែលប្រាថ្នានឹងនិយាយឲ្យខុស។ ចេតនាដែលតាំងឡើងដោយកាយប្រយោគ និងវចីប្រយោគរបស់អ្នកនិយាយឲ្យអ្នកដទៃយល់ខុស ដោយប្រាថ្នាឲ្យគេយល់ខុស ឈ្មោះថា **មុសា-វាទ** ។ ន័យម្យ៉ាងទៀត បទថា **មុសា** បានដល់រឿងមិនពិត ។ បទថា **វាទោ** បានដល់វាទៈនិយាយឲ្យគេដឹងសេចក្តីពិត ដោយពាក្យពិត ។ តែដោយលក្ខណៈចេតនាតាំងឡើង ដោយនិយាយពាក្យប្រាប់អាក្រក់យ៉ាងនេះ ជាបុគ្គលដែលប្រាថ្នាឲ្យអ្នកដទៃ ដឹងរឿងមិនពិត ដោយពាក្យនិយាយមិនពិត ឈ្មោះថា **មុសាវាទ** ។ មុសាវាទនោះ បើបំបាត់នូវប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដទៃតិច មានទោសតិច បើបំបាត់ប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដទៃច្រើន មានទោសច្រើន ។

ដើម្បីសេចក្តីនេះ ឲ្យកាន់តែជាក់ច្បាស់ ខ្ញុំបាទនឹងលើកយកសេចក្តីនេះ បន្ថែមទៀត ដែលលោកបានពន្យល់ទុកនៅក្នុង **មង្គលត្ថទីបនី**

ភាគ ២ ទំព័រ ៥៧ មង្គល បាលីសុទ្ធ ។ នៅក្នុង មង្គលត្ថទីបនីនោះ បានសម្ដែងថា **មុសាតិ វិសំវាទនបុរេក្ខារស្ស អត្ថភញ្ជកោ វចីបយោគ កាយប្បយោគោ វា ។**

វចីប្រយោគ ឬកាយប្រយោគ របស់បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាចង់ពោល នូវពាក្យឲ្យឃ្លៀងឃ្លាត ជាប្រធាន ឈ្មោះថា **មុសា** គឺពាក្យកុហក ឬពាក្យមិនពិត ។ លោកបានសម្ដែងក្នុង **មង្គលត្ថទីបនី** ជាបន្តទៀតថា៖

ក្នុងពាក្យទាំងឡាយនោះ ពាក្យថា បំបាត់នូវប្រយោជន៍ លោកពោលដើម្បីសម្ដែងនូវមុសាវាទ ដែលដល់ព្រមដល់កម្មបថ ។ លោកសម្ដែងនូវមុសាស័ព្ទជាប្រធាន នៃកិរិយាដោយស័ព្ទ មានវចីប្រយោគជាដើម ។ ចេតនារបស់បុគ្គលដែលញ៉ាំងកាយប្រយោគ និង វចីប្រយោគដែលពោលឃ្លៀងឃ្លាត ឲ្យតាំងឡើងដល់បុគ្គលដទៃ ដោយប្រាថ្នាពោលឲ្យឃ្លៀងឃ្លាត ឈ្មោះថា **មុសាវាទ** ព្រោះមានវិគ្រោះថា:

យថាវុត្តប្បយោគភូតំ មុសា វទតិ វិញ្ញាបេតិ សមុដ្ឋាបេតិ

វាចា ឯតាយ *បុគ្គលរមែងពោលនូវពាក្យកុហក ដូចប្រយោគដែលពោលមកហើយ គឺឲ្យអ្នកដទៃដឹងច្បាស់នូវពាក្យកុហក(នោះ) ឬញុំាងពាក្យកុហកនោះឲ្យតាំងឡើង ដោយចេតនានោះ (ឈ្មោះថា មុសាវាទ) សេចក្ដីប្រាថ្នា ពោលនូវពាក្យកុហកឲ្យឃ្លៀងឃ្លាតចាកពាក្យពិត រមែងមានតាំងពីខាងដើម (គឺមុននឹងនិយាយ) ទាំងក្នុងខណៈនោះ (គឺកំពុងនិយាយ) ។*

មែនពិតព្រះឧបាលីថេរៈ *ពោលពាក្យនេះទុកថា មុននឹងនិយាយដឹងថាអញនឹងនិយាយកុហក កំពុងនិយាយដឹងថាអញនិយាយកុហក ។ សេចក្ដីដឹងខ្លួនទាំងពីរ យ៉ាងនេះឯង ជាអង្គសំខាន់ ក្រៅពីនោះនឹងមានក៏ដោយ មិនមានក៏ដោយ មិនជាប្រមាណទេ ។*

ន័យម្យ៉ាងទៀត រឿងមិនពិត ឈ្មោះថា **មុសា** ។ *ការញុំាងអ្នកដទៃឲ្យជ្រាបរឿងនោះ ដោយភាពជារឿងពិត ឈ្មោះថា* **វាទៈ** ។

ក៏ចេតនាដែលញុំាងវិញ្ញត្តិ (ការបញ្ចេញវាចា) យ៉ាងនោះ ឲ្យតាំងឡើង របស់អ្នកប្រាថ្នានឹងញុំាងអ្នកដទៃឲ្យជ្រាបរឿងដែលមិនពិត ដោយភាពជារឿងពិត ឈ្មោះថា **មុសាវាទ** ព្រោះមានបទវិគ្រោះថា: **ចេតនា មុសាវាទោ មុសា វាទិយតិ វុច្ចតិ** ពាក្យកុហកដែលបុគ្គលរមែងពោល គឺរមែងនិយាយកុហកដោយចេតនានោះៗ ក្នុងអធិការណ៍នៃ មុសាវាទនេះ គប្បីឃើញសន្និដ្ឋានថា លោកពោលទុកដោយន័យ ២ យ៉ាង ដើម្បីសម្តែង លក្ខណៈនោះឲ្យបរិបូណ៌ ព្រោះលក្ខណៈនៃមុសាវាទក្នុងន័យមុនមិនទាន់ជាក់ច្បាស់ និងមានសេចក្តីដែលមុសាសព្ទ ជាសព្ទប្រាប់សេចក្តី ដែលនឹងគប្បីពោលឲ្យឃ្លៀងឃ្លាត ។ នៅក្នុង **សុមង្គលវិលាសិនី** អដ្ឋកថា ទីឃនិកាយ សីលក្ខន្ធវគ្គ ត្រង់ព្រហ្មជាលសូត្រ បានពន្យល់ពាក្យមុសាវាទថា៖

ក្នុងពាក្យថា **មុសាវាទំ បហាយ** នេះបានដល់វចីប្រយោគ ឬកាយប្រយោគ ដែលទម្លាយប្រយោជន៍របស់បុគ្គល អ្នកតាំងចិត្តនឹងពោលឲ្យឃ្លៀងឃ្លាតជាប្រធាន ។ ក៏ចេតនា ដែលឲ្យកើតកាយប្រយោគ

និងវិធីប្រយោគ ដែលនិយាយឲ្យឃៀងឃ្លាត របស់បុគ្គលអ្នកតាំងចិត្ត នឹងពោលឲ្យឃៀងឃ្លាតនោះ ដោយប្រាថ្នានឹងពោលឲ្យឃៀងឃ្លាត ឈ្មោះថា **មុសាវាទ** ។ ន័យមួយទៀត ពាក្យថា **មុសា** បានដល់រឿងដែលមិនមានពិត ។ ពាក្យថា **វាទ** បានដល់កិរិយាដែលធ្វើឲ្យគេយល់រឿងដែលមិនពិតនោះថាជារឿងពិតទៅវិញ។ ពោលដោយលក្ខណៈនោះ ចេតនាដែលឲ្យកើតវិញ្ញត្តិយ៉ាងនោះ របស់អ្នកប្រាថ្នានឹងឲ្យអ្នកដទៃយល់រឿងដែលមិនពិតថា ជារឿងពិតទៅវិញ ឈ្មោះថា **មុសាវាទ**។

ខ្ញុំបាទនឹងបញ្ជាក់ ចំពោះពាក្យពោលកុហក ដែលមានមកនៅក្នុងគម្ពីរវិន័យបិដក **មហាវិភង្គ** ភាគ ៣ ទំព័រ ២២៤ ថែមទៀតថា ៖

សម្បជានមុសាវាទោ ឆាម វិសំវាទនបុរេក្ខារស្ស វាចា គីរា ព្យបថោ វចីភេទោ វាចសិកា វិញ្ញត្តិ អដ្ឋ អនរិយវោហារា អទិដ្ឋំ ទិដ្ឋំ មេតិ អសុតំ សុតំ មេតិ

អមុតំ មុតំ មេតិ អវិញ្ញាតំ វិញ្ញាតំ មេតិ ទិដ្ឋំ អទិដ្ឋំ មេតិ សុតំ អសុតំ មេតិ មុតំ អមុតំ មេតិ វិញ្ញាតំ អវិញ្ញាតំ មេតិ ។ *ដែលហៅថា ពោលកុហកដោយដឹងខ្លួននោះ បានដល់វាចាសម្ដីគន្លងពាក្យវចីភេទវិញ្ញត្តិ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវាចារបស់បុគ្គលដែលធ្វើគំនិត នឹងពោលឲ្យខុសជាប្រធាន និងវោហារមិនមែនរបស់ព្រះអរិយៈ៨ យ៉ាង គឺការដែលមិនឃើញ នឹងនិយាយថាអញឃើញ ១ មិនឮនិយាយថា អញឮ ១ មិនបានពាល់ត្រូវ និយាយថា អញពាល់ត្រូវ ១ មិនដឹងច្បាស់ និយាយថា អញដឹងច្បាស់ ១ ឃើញនិយាយថា អញមិនឃើញ ១ ឮនិយាយថា អញមិនឮ១ បានពាល់ត្រូវ និយាយថា អញមិនបានពាល់ត្រូវ ១ ដឹងច្បាស់ និយាយថា អញមិនដឹងច្បាស់១ ។*

អាការដែលកុហកនោះ នៅក្នុង ***មហាវិភង្គ*** *ព្រះឧបាលិថេរៈបានសម្ដែងរៀបរាប់ រហូតអាការៈ ៧ យ៉ាង ។ ដូច្នេះនឹងដកសេចក្ដីសំខាន់ ដែលជាអាការៈ ៣ យ៉ាង ដែលលោកសម្ដែងថា៖*

១-បុព្វេវស្ស ហោតិ មុសា ភណិស្សន្តិ *មុនទឹងពោល គិតថាអញនឹងពោលកុហក*

២-ភណន្តស្ស ហោតិ មុសា ភណាមីតិ *កំពុងពោល ដឹងថាអញពោលកុហក*

៣-ភណិតស្ស ហោតិ មុសា មយា ភណិតំ *ពោលរួចហើយ ដឹងថាអញពោលកុហកហើយ ។*

ការពោលដោយអាការៈទាំង ៣ យ៉ាងនេះ រមែងដាច់ខូច សិក្ខាបទមុសាវាទ ។ តែអដ្ឋកថាទាំងឡាយ លោកពោលថា ត្រឹមតែអាការៈ ២ យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ក៏រមែងដាច់ខូច មុសាវាទសិក្ខាបទនេះពិត ។

មុសាវាទនោះ មានទោសតិច ព្រោះប្រយោជន៍ ដែលទម្លាយនោះតិច មានទោសច្រើន ព្រោះប្រយោជន៍ ដែលទម្លាយនោះច្រើន ។

ម្យ៉ាងទៀត សម្រាប់ពួកគ្រហស្ថ មុសាវាទដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយន័យថា មិនមានជាដើម ព្រោះប្រាថ្នានឹងមិនឲ្យរបស់ខ្លួន មានទោសតិច ដែលជាសាក្សីកោង ពោលដើម្បីទម្លាយប្រយោជន៍ មាន

ទោសច្រើន ។ សម្រាប់ពួកបព្វជិត មុសាវាទដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដោយន័យនិយាយថា ជារបស់បរិបូណ៌ ដូចថាថ្ងៃនេះប្រេងក្នុងស្រុកហូរដូចស្ទឹងជាដើម ដោយប្រាថ្នានឹងសើចលេង ព្រោះបានប្រេងទឹកដោះថ្លាមកតិចតួចមានទោសតិច តែកាលនិយាយដល់វត្ថុដែលមិនឃើញឡើយ ដោយន័យថាឃើញហើយជាដើម មានទោសច្រើន ។

ក្នុង **សម្មោហវិនោទនី** លោកបានពន្យល់ទោសនៃមុសាវាទថា៖

កាកណិកមត្តស្ស អត្ថាយ មុសាកថេន អប្ប-សាវជ្ជោ ការនិយាយ ពាក្យកុហក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ទ្រព្យ មានប្រមាណមួយកាកណិក (ពាក្យថាកាកណិក ជាឈ្មោះមាសប្រាក់តិចបំផុត) មានទោសតិច ដោយពាក្យនិយាយកុហក (ដោយទ្រព្យប្រមាណប៉ុណ្ណោះ) ។

តតោ អឌ្ឍមាសកស្ស ការនិយាយពាក្យកុហក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ទ្រព្យ ប្រមាណកន្លះមាសក: មានទោសច្រើនជាងនោះ។

មាសកស្ស ការនិយាយពាក្យកុហក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ទ្រព្យប្រមាណមួយ មាសកៈ មានទោសច្រើនជាងនោះ ។

បញ្ចមាសកស្ស ការនិយាយពាក្យកុហក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ទ្រព្យប្រមាណ ប្រាំមាសកៈ មានទោសច្រើន ។

អឌ្ឍកហាបណស្ស ការនិយាយពាក្យកុហក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ទ្រព្យ មានប្រមាណកន្លះកហាបណៈ មានទោសច្រើនជាងនោះ ។

កហាបណស្ស ការនិយាយពាក្យកុហក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ទ្រព្យប្រមាណ មួយកហាបណៈ មានទោសច្រើនជាងនោះ ។

តតោ អនគ្ឃនិយភណ្ឌស្ស អត្ថាយ មុសាការេន មហាសាវជ្ជោ ការនិយាយពាក្យកុហក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ទ្រព្យរាប់ប្រមាណមិនបាន មានទោសច្រើនជាងនោះ ។

មុសា ករេថ្វា បន សង្ឃំ ភិន្ទន្តស្ស ឯកន្តមហា-សាវជ្ជោវ ។ ចំណែកខាងក្រោយ ពោលនូវពាក្យមុសាវាទ ដើម្បីធ្វើឲ្យសង្ឃបែកបាក់គ្នា មានទោសច្រើនក្រៃលែង មហាក្រៃលែង ។

នៅក្នុង **បរមត្ថទីបនី** អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ ត្រង់បុត្តសូត្រ បានសម្តែង ទោសនៃមុសាវាទថា: **មុសាវាទ** នោះ ឈ្មោះថា មានទោសតិច ព្រោះប្រយោជន៍ ដែលខ្លួននឹងបំបាត់នោះមានតិច ។ ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ព្រោះប្រយោជន៍ដែលខ្លួនបំបាត់នោះមានច្រើន ។ម្យ៉ាងទៀត សម្រាប់គ្រហស្ថទាំងឡាយ មុសាវាទដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដោយន័យជាដើមថាមិនមាន ព្រោះមិនប្រាថ្នានឹងឲ្យរបស់ខ្លួនដល់បុគ្គលដទៃ ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ។ សម្រាប់បព្វជិតវិញ មុសាវាទដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយ ដោយន័យជា បូរណកថា ថាថ្ងៃនេះស្រុកនេះប្រេងហូរទៅដូចស្ទឹង ដោយប្រាថ្នានឹងលេងសើច ព្រោះបានប្រេង ឬទឹកដោះថ្លាតិចតួច ឈ្មោះថា មានទោសតិច តែកាលវត្ថុដែលខ្លួនមិនបានឃើញ ហើយពោលថា បានឃើញ មុសាវាទ ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ។ ម្យ៉ាងទៀត មុសាវាទ ឈ្មោះថា មានទោសតិច

ព្រោះបុគ្គលដែលខ្វះនបំបាត់ប្រយោជន៍ មានគុណធម៌តិច ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ព្រោះបុគ្គលដែលខ្វះនបំផ្លើសបំបាត់នូវប្រយោជន៍ មានគុណធម៌ច្រើន ។ ហើយមុសាវាទដែលមានតិច ឬច្រើននោះ នឹងសម្រេចបានដោយអំណាចនៃកិលេសទន់ខ្សោយឬក៏មានកម្លាំងខ្លាំងក្លា។

ផលចំពោះសិក្ខាបទមុសាវាទនេះ លោកបានសម្តែងអំពីផលដែលត្រូវទទួលបាន ដែលមាននៅក្នុងគម្ពីរ **បរមត្ថទីបនី** អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ ត្រង់បុត្តសូត្រ និងនៅក្នុង **បរមត្ថជោតិកា** អដ្ឋកថា ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋៈថាៈ មានផលរហូតដល់១៤ យ៉ាងគឺ ៖

១-វិប្បសន្និន្ទ្រិយតា ភាពជាអ្នកមានឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ថ្លាស្អាតផូរផង់

២-វិសដ្ឋមធុរភាណិតា មានវាចាពីរោះក្បោះក្បាយផង

៣-សមសិតសុទ្ធទន្តតា មានធ្មេញត្រឹមស្មើជិតបរិសុទ្ធល្អ

៤-នាតិថូលតា មានរាងជាមនុស្សសមទ្រង់ មិនធាត់ពេក

៥-នាតិកិសតា ជាមនុស្សល្មម មិនស្គមពេក

៦–ឆាតិរស្សតា ជាមនុស្សល្អម មិនទាបពេក

៧–ឆាតិទីឃតា ជាមនុស្សល្អម មិនខ្ពស់ពេក

៨–សុខសម្ផស្សតា បានទូវសម្ផស្សក៏សុខស្រួល

៩–ឧប្បលគន្ធមុខតា ភាពជាអ្នកមានក្លិនមាត់ក្រអូប ដូចក្លិនឧប្បលជាតិ

១០–សុស្សូសកបរិសតា ភាពជាអ្នកមានបរិស័ទជឿស្តាប់តាំងនៅក្នុងឱវាទ ។

១១–អាទេយ្យវចនតា ភាពជាអ្នកមានសម្តីគួរជឿស្តាប់កាន់យកបាន

១២–កមលទលសទិមុទុលោហិតនយជិវ្ហតា ភាពជាអ្នកមានអណ្តាតស្តើងក្រហម នឹងប្រៀបដូចត្របកផ្កាឧប្បល

១៣–អលីនតា ភាពជាអ្នកមិនមានត្រចៀកថ្ងង់

១៤–អនុទ្ទតា *ភាពជាអ្នកមិនមានចិត្តរវើរវាយ ។*

(ទី១៤នេះ ក្នុងបរមត្ថជោតិកា សម្ដែងថា **អបគតមង្គុលតា** *មិនមែនជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅផង) ។*

មុសាវាទ មានអង្គ ៤

១–អតថំវត្ថុ *វត្ថុមិនពិត ឬហេតុមិនពិត*

២–វិសំវាទនចិត្តំ *គិតនឹងពោលឲ្យខុស*

៣–តជ្ជោវាយាមោ *ព្យាយាមនឹងពោលឲ្យខុសនោះ*

៤–បរស្ស តទត្ថវិជាននំ *ញុំាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់នូវសេចក្ដីនោះ មុសាវាទ: ជាសភាវ: ជាអនាណត្តិក មានសមុដ្ឋាន ៣ គឺ:*

១–កាយចិត្តតោ *ទោសកើតឡើងអំពីកាយ និងចិត្ត*

២–វាចាចិត្តតោ *ទោសកើតឡើងអំពីវាចា និងចិត្ត*

៣-កាយវាចាចិត្តតោ *ទោសកើតឡើងអំពីកាយ វាចា និង ចិត្ត ជាកិរិយា ជាសញ្ញាវិមោក្ខ ជាសចិត្តកៈ ជាលោកវជ្ជៈ ជាកាយកម្ម និងវចីកម្ម ជាអកុសលចិត្ត ជាធម្មៈ ជាកោដ្ឋាសៈ មានសត្វ ឬសង្ខារ ជាអារម្មណ៍ មានវេទនា ៣ ដូចអទិន្នាទាន មានមូលពីរគឺ លោភមោហមូល១ ទោសមោហមូល ១ ជាអនិពន្ធសីល ជាសមាទាន មានវិរតិ ៣ ណាមួយ ជាវត្ថុកាម និងកិលេសកាម ។*

អនាបជ្ជនៈ ហេតុដែលមិនត្រូវទោសមាន ៣ យ៉ាងគឺ ៖

១-ទវាយ ភណតិ *ពោលដោយញាប់មាត់ គឺពោលដោយរហ័ស ឈ្មោះថា ពោលដោយញាប់មាត់*

២-រវាយ ភណតិ *ពោលដោយភ្លាត់មាត់ គឺក្នុងចិត្តគិតថា អញនឹងពោលពាក្យដទៃ ហើយត្រឡប់ពោលពាក្យដទៃក្រៅអំពីគំនិតនោះវិញ ឈ្មោះថា ពោលដោយភ្លាត់មាត់១*

៣-ឧម្មត្តកស្ស *ច្បត១ ។*

មុសាវាទសិក្ខាបទទី៤ ចប់

សុរាមេរយសិក្ខាបទទី៥

កិរិយាផឹកនូវទឹកស្រវឹង ឬសុរា និងមេរ័យ ។ **អជ្ឈោហារ-ចេតនា** *ដែលក្លែងផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរាមេរ័យ ដោយហោចទៅសូម្បីផឹកប៉ុនចុងស្មៅ ក៏ដាច់ខូចសិក្ខាបទ សុរាមេរយៈហ្នឹងដែរ ។ បើសាមណេរទាំងឡាយ ឬគ្រហស្ថមិនបានដឹងខ្លួន ដូចជាដេកលក់ហើយមានអ្នកដទៃលបយកសុរា ឬមេរយៈ ទៅចាក់បង្អកឲ្យចូលក្នុងមាត់ហើយបានជញ្ជក់ លេបចូលទៅតាមបំពង់ក មិនដាច់ខូចសិក្ខាបទហ្នឹងទេ ព្រោះសិក្ខាបទនេះ សម្រាប់សាមណេរ ឬគ្រហស្ថ ជាសិក្ខាបទសចិត្តកៈ លុះតែមានចិត្តក្លែងទើបត្រូវទោស បើមិនមានចិត្តក្លែងទេមិនត្រូវទោសចំពោះសាមណេរ ឬគ្រហស្ថទាំងឡាយឡើយ ។ តែចំណែកភិក្ខុវិញ សូម្បីមិនដឹងខ្លួន ក៏ត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយៈដែរ ព្រោះសុរាបាន ។ សិក្ខាបទនេះ សម្រាប់ភិក្ខុ ជាអចិត្តកសិក្ខាបទ ទោះបីមានចិត្តក្លែងក្តី មិនមានចិត្តក្លែងក្តី ឲ្យតែលេបចូលផុតបំពង់ក ចូលទៅហើយ*

រមែងត្រូវអាបត្តិ ព្រោះត្រូវអាបត្តិដោយចិត្ត ៣ វេទនា ៣ សម្រាប់កិច្ចៗ នៅក្នុងវិន័យបិដក មហាវិភង្គ ភាគ ៤ ទំព័រ ២០៩ និងនៅក្នុង អដ្ឋកថា ទាំងឡាយមាន **បរមត្ថជោតិកា** ជាដើម បានសម្តែងអំពីសុរានោះ មាន ៥ យ៉ាងគឺ ៖

១-បិដ្ឋសុរា សុរាធ្វើដោយម្សៅ

២-បូវសុរា សុរាធ្វើដោយនំ

៣-ឱទនសុរា សុរាធ្វើដោយបាយ

៤-កិណ្ណបក្ខិត្តា សុរាដែលគេដាក់ពូជសុរា

៥-សម្ភារសំយុត្តា សុរាដែលគេប្រកបព្រម ដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ។

មេរ័យមាន ៥ យ៉ាងគឺ

១-បុប្ផាសវោ ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើ ដោយផ្កាឈើ

២-ផលាសវោ ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើ ដោយផ្លែឈើ

៣-មធ្វាសវោ ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយចន្ទន៍ ឬគេធ្វើ ដោយទឹកឃ្មុំ

៤-គុឡាសវោ ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើ ដោយទឹកអំពៅ

៥-សម្ភារសំយុត្តោ ទឹកត្រាំដែលគេប្រកបព្រម ដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ។

នៅក្នុងសារត្ថទីបនីដីកាភាគ ៣ ទំព័រ ៩៨ បានពន្យល់ថា

បិដ្ឋំ ភាជនេ បក្ខិបិត្វា តជ្ជំ ឧទកំ ទត្វា មទ្ទិត្វា កតា បិដ្ឋសុរា។ ឯវំ បូវេ ឱទនេ ច ភាជនេ បក្ខិបិត្វា

តណ្ឌុំ ឧទកំ ទត្វា មទ្ទិត្វា កតា បូវសុរា ឱទនសុរាតិ ច វុច្ចតិ ។

សុរាដែលគេដាក់មេប្រាចុះក្នុងភាជនៈ ហើយបន្ថែមទឹកល្មមដល់មេប្រានោះ លាយធ្វើ ឈ្មោះថា សុរាធ្វើដោយមេប្រា ។ សុរាដែលគេដាក់នំក្តី បាយក្តី ដាក់ចុះក្នុងភាជនៈ ហើយបន្ថែមទឹកឲ្យល្មមសមដល់នំ ឬបាយនោះ ហើយច្របល់លាយធ្វើយ៉ាងនោះ លោកហៅថា សុរាធ្វើដោយនំ ឬសុរាធ្វើដោយបាយ ។

"កិណ្ណាតិ" បន តស្សា សុរាយ ពីជំ វុច្ចតិ ។ យេ សុរាមោទកាតិបិ វុច្ចន្តិ ។ តេ បក្ខិបិត្វា កតា កិណ្ណបក្ខិត្តា ។ ហរីតកីសាសបាទិនានាសម្ភារេហិ សំយោជិតា សម្ភារសំយុត្តា ។

ចំណែកឯពូជរបស់សុរានោះ ឈ្មោះថា ពូជ ។ សុរាដែលគេដាក់ពូជ ដែលលោក ហៅថា មេប្រាសុរាខ្លះ ហើយធ្វើ ឈ្មោះថា សុរាដែល

គេដាក់ពូជសុរា ។ សុរាដែលគេប្រកបព្រម ដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ មានផ្លៃសម៉ និងគ្រាប់ស្ពៃជាដើម ឈ្មោះថា **សុរា** *ដែលគេប្រកបព្រម ដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ។*

មធុកតាលនាឡិកេរាទិបុប្ផរសោ ចិរបរិវាសិតោ បុប្ផាសវោ ។ បនសាទិផលរសោ ផលាសវោ ។ មុទ្ទិការសោ មធ្វាសវោ ។ ឧច្ឆុរសោ គុឡាសវោ ។ ហរីតកាមលកកដុកភណ្ឌាទិនានាសម្ភារានំ រសោ ចិរបរិវាសិតោ សម្ភារសំយុត្តោ ។

រសផ្កាស្រគំ ត្នោត និងដូងជាដើម ដែលត្រាំទុកយូរ ឈ្មោះថា ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើ ដោយផ្កាឈើ ។ រសផ្លៃឈើទាំងឡាយ មានផ្លៃខ្នុរជាដើម ដែលត្រាំទុកយូរ ឈ្មោះថា ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើ ដោយផ្លៃឈើ ។ រសនៃផ្លៃទំពាំងបាយជូរ ឬផ្លៃចន្ទន៍ (ដែលគេត្រាំទុកយូរ) ឈ្មោះថា ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយទឹកផ្អែម ។ រសនៃទឹកអំពៅអប់ (ដែលគេត្រាំ

ទុកយូរ) ឈ្មោះថា ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយទឹកអំពៅ ។ របស់ដែលគេប្រកបព្រមតាក់តែង ដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ មានសម៉ កន្ទួតព្រៃ និងរបស់ហឹរជាដើម ដែលគេត្រាំទុកយូរ ឈ្មោះថា ទឹកត្រាំប្រកបព្រមដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ។

នៅក្នុង **វិមតិវិនោទនីដីកា** ភាគ ២ ទំព័រ ៥៦ លោកពន្យល់ថា៖

កិណ្ណាបក្ខិត្តាតិ បិដ្ឋបូវាទី អបក្ខិបិត្វា កិណ្ណសង្ខាតំ ធញ្ញង្ករាទី សុរាពីជំ បក្ខិបត្វា កតា ។ សម្ភារសំយុត្តាតិ សាសបាទិអនេកសម្ភារេហិ សញ្ញតា។

សុរាដែលគេដាក់វត្ថុមានម្សៅ និងនំជាដើម ហើយដាក់ពូជ (មេ) សុរាមានពន្លក ធញ្ញជាតិជាដើម ដែលរាប់ថាពូជធ្វើ ឈ្មោះថា សុរាដាក់ពូជ ។ សុរាប្រកប ដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ជាច្រើនយ៉ាង មានគ្រាប់ស្ពៃជាដើម ឈ្មោះថា សុរាប្រកបព្រម ដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ។

នៅក្នុង សមន្តបាសាទិកា ភាគ ៤ ទំព័រ ២៥៧ លោកបាន ពន្យល់ ថា៖ បុប្ផាសវោ នាម មធុកបុប្ផាទីនំ រសេន កតា។ ផលាសវោ នាម មុទ្ទិកាផលាទីនិ មទ្ទិត្វា តេសំ រសេន កតា ។ មធ្វាសវោ នាម មុទ្ទិកាទីនំ ជាតិរសេន កតោ ។ មក្ខិកាមធុនាបិ ករីយតិ វទន្តិ ។ គុឡាសវោ នាម ឧច្ឆុរសាទីហិ ករីយតិ ។ សុរា នាម បិដ្ឋកិណ្ណបក្ខិត្តា នាឡិកេរាទីនំ រសេន កតា សុរាត្វេវ សំខ្យំ គច្ឆតិ ។ តស្សាយេវ កិណ្ណបក្ខិត្តាយ មណ្ឌោ គហិតេ មេរយោត្វេវ សំខ្យំ គច្ឆតីតិ វទន្តិ ។

ប្រែថា មេរ័យដែលគេធ្វើដោយរស នៃផ្កាស្រគំជាដើម ឈ្មោះ ថា **បុប្ផាសវៈ** ។ មេរ័យ ដែលគេរម្ងាស់ផ្លែចន្ទន៍ជាដើម ហើយធ្វើ ដោយ រសនៃផ្លែចន្ទន៍ជាដើមនោះ ឈ្មោះថា **ផលាសវៈ**។

មេរ័យដែលគេធ្វើ ដោយរសជាតិនៃផ្លែចន្ទន៍ (ឬទំពាំងបាយជូរ) ជាដើម ឈ្មោះថា **មធ្វាសវៈ** អាចារ្យពួកខ្លះ ពោលថា គេធ្វើដោយទឹកឃ្មុំក៏មាន ។ មេរ័យដែល ឈ្មោះថា **គុឡាសវៈ** គេធ្វើដោយទឹកអំពៅស្រស់ជាដើម ។

ធម្មតាសុរាដែលគេដាក់ពូជម្សៅ ធ្វើដោយរសនៃផ្កាដូងជាដើម រមែងសង្គ្រោះចូល ជាសុរាយ៉ាងនោះ អាចារ្យពួកខ្លះពោលថា កាលជួសយកទឹកថ្លានៃសុរា ដាក់ពូជហើយនោះឯង(ដ៏សេស) រមែងសង្គ្រោះចូលក្នុងមេរ័យនោះឯង ។

នៅក្នុងគម្ពីរ **មហាវគ្គដីកា** ឈ្មោះលីនត្ថប្បកាសិនី ត្រង់សង្គាលសូត្រ និងអដ្ឋកថា **តំបិ សព្វំ ឥសាវិធម្បិ មឥការណាវសេឥ**

មជ្ជំ បិវន្តំ មតយីតិ កត្វា វត្ថុស្ងប្បទាំង ១០ យ៉ាង ទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាទឹកស្រវឹង ដោយអំណាចជាហេតុ នៃសេចក្តីស្រវឹងមានវិគ្រោះថា រមែងញ៉ាំងបុគ្គលអ្នកផឹកឲ្យស្រវឹង ។

នៅក្នុងគម្ពីរអដ្ឋកថាឈ្មោះ *សារត្ថប្បកាសិនី* អាមកធញ្ញបេយ្យាល ក្នុងមហាវគ្គសំយុត្តនិកាយ លោកពោលទុកថា :

មជ្ជន្តិ តទេវ ឧភយំ វា បធញ្ញំបិ សុរាសវវិនិមុត្តំ មទនីយំ ។ សុរា និងមេរ័យទាំង ២ យ៉ាងនោះឯង ឬបានះស្ងប្បយ៉ាងដទៃ ដែលផុតចាកសុរា និងមេរ័យនោះ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីស្រវឹង ឈ្មោះថា **មជ្ជះ** ។ នៅក្នុងអាមកធញ្ញបេយ្យាល ក្នុងគម្ពីរសំយុត្តដីកា ឈ្មោះលីនត្ថប្បកាសិនីពោលថា ៖

សុរាសវវិនិមុត្តន្តិ យថាវុត្តសុរាសវវិនិមុត្តន្តិ បទថា **សុរាសវវិនិមុត្តំ** គឺផុតចាកសុរា និងមេរ័យដូចដែលពោលហើយ ។

នៅក្នុង មង្គលត្ថទីបនី ភាគ ៣ ទំព័រ ២១៣ លោកពោលបន្ថែមទៀតថា ៖

ឋានំ នាម បមាទដ្ឋានសង្ខាតា បិវនចេតនា ។ តថា ហិ អាមកធញ្ញបេយ្យាលវណ្ណនាយំ យាយ ចេតនាយ តំ បិវន្តិ សា បមាទស្ស ការណត្តា បមាទដ្ឋានំ នាម

ប្រែថា ចេតនាជាហេតុផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរា និងមេរ័យ ពោលគឺជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ឈ្មោះថា **ឋានៈ ។**

មែនពិតយ៉ាងនោះ ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ លោកពន្យល់ទុកនៅក្នុងអដ្ឋកថា មកធញ្ញបេយ្យាលថា ចេតនាជាហេតុផឹកនូវទឹកស្រវឹងនោះរបស់បុគ្គលទាំងឡាយ ឈ្មោះថា **បមាទដ្ឋានៈ** *ព្រោះជាហេតុនៃសេចក្តីប្រមាទ ។ នៅក្នុងសមន្តប្បសាទិកា ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យបានពោលថាៈ* **ឯតំ សុរំ វា មេរយំ វា បីវតោ បដ្ឋាយ**

កុសគ្គេនបិ បិវតោ ។ *ការផឹកនូវទឹកស្រវឹងមានសុរា ឬមេរ័យនោះ (មិនគួរ) ចាប់ផ្ដើមតាំងតែអំពីពូជ សូម្បីដោយត្រឹមតែចុងស្បូវ រមែងដាច់ខូច នូវសិក្ខាបទហ្នឹង ។*

*នៅក្នុង **សារត្ថទីបនីដីកា** លោកបានពន្យល់ខែអំពីអដ្ឋកថាថា:*

ពីជតោ បដ្ឋយាតិ សម្ភារេ បដិយាទេត្វា ចាដិកំ បក្ខិត្តកាលតោ តាលនាឡិកេរាទីនំ បុប្ផស្ស គហិត-អភិនវកាលតោ យេវ ច បដ្ឋាយ ។

ត្រង់ពាក្យដែលព្រះអដ្ឋកថា បានពោលថា(មិនគួរ) ចាប់ផ្ដើមតាំងអំពីពូជ មានសេចក្ដីថា ក៏ចាប់ផ្ដើមតាំងអំពីការដាក់ចុះក្នុងពាង ដែលគេចាត់ចែងជាគ្រឿងផ្សំហើយ ក៏(មិនគួរ) ចាប់ផ្ដើមតាំងតែអំពីកាលដែលគេកាន់យករសនៃផ្កា មានត្នោត ដូងទាំងឡាយជាដើម (ដែលគេលាយផ្សំ) ថ្មីៗមែនពិត ។

តែនៅក្នុង **វិមតិវិនោទនីដីកា** *លោកបានពោលថា:* **ពីជតោ បដ្ឋាយាតិ យថាវុត្តានំ បិដ្ឋានំ មជ្ជត្ថាយ ភាជនេ បក្ខិត្តកាលតោ បដ្ឋាយ** *ត្រង់ពាក្យ ដែលព្រះអដ្ឋកថាពោលថា (មិនគួរ) ចាប់ផ្ដើមតាំងតែអំពីពូជ មានសេចក្ដីថា ចាប់ផ្ដើមតាំងតែអំពីកាលដែលដាក់ចុះក្នុងភាជនៈ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់គ្រឿងស្រវឹង មានម្សៅជាដើមតាមន័យ ដូចពោលមកហើយ ។*

នៅក្នុង **វជិរពុទ្ធិដីកា** *បានពន្យល់ថា ៖*

យេន មជ្ជតិ, តស្ស ពីជតោ បដ្ឋាយ ។ *រមែងស្រវឹងដោយប្រការយ៉ាងណា (រមែងមិនគួរ) ចាប់ផ្ដើមតាំងតែអំពីពូជ នៃវត្ថុនោះ ។*

នៅក្នុង **សុត្តន្តបិដក** *ទីឃនិកាយ បាដិកវគ្គ ក្នុងសិង្គាលកសូត្រ ភាគ ១៩ ទំព័រ៧២ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់និង គហបតីបុត្តថា ម្នាលគហបតីបុត្ត ទោសក្នុងកិរិយាប្រកបរឿយៗ នូវការផឹកទឹក*

ស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាហេតុ ជាទីតាំងនៃសេចក្តី ប្រមាទ នេះមាន ៦ យ៉ាងគឺ ៖

១-សន្ទិដ្ឋិកា ធនជានិ វិនាសទ្រព្យដែលឃើញជាក់ស្តែងខ្លួនឯង

២-កលហប្បវឌ្ឍនី ការបង្កឲ្យកើតជម្លោះ

៣-រោគានំ អាយតនំ ហេតុនាំឲ្យកើតរោគទាំងឡាយ

៤-អកិត្តិសញ្ជននី ការនាំឲ្យខូចឈ្មោះ

៥-ហិរិកោប និនិន្ទិសនី ការបង្ហាញកេរ្តិ៍ខ្មាស

៦-បញ្ញាយ ទុព្វលីករណី ធ្វើបញ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយ ។

ម្នាលគហបតីបុត្ត ទោសក្នុងការប្រកបរឿយៗ នូវការផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាហេតុ ជាទីតាំង នៃសេចក្តីប្រមាទ មាន ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

នៅក្នុង **សុមង្គលវិលាសិនី** អដ្ឋកថា ទីឃនិកាយ បាដិកវគ្គ ត្រង់សិង្គាលកសូត្រ បានពន្យល់ថា: សុរាទាំង ៥ ប្រភេទ និងមេរ័យ ទាំង៥ប្រភេទនោះ ឈ្មោះថា **មជ្ជ:** ដោយអំណាចធ្វើឲ្យស្រវឹង ។ បទថា **បមាទដ្ឋានំ** ប្រែថា ដែលជាហេតុ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ។ បទនេះ ជាឈ្មោះរបស់ចេតនារបស់អ្នកផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និង មេរ័យ ។ បទថា ប្រកបរឿយៗ អធិប្បាយថា គឺធ្វើញយៗ នូវការផឹក ទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ដែលជាហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ។ ក៏ព្រោះបុគ្គលអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវការផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និង មេរ័យនេះ ទ្រព្យទាំងឡាយដែលកើតឡើងហើយ រមែងវិនាសសាប សូន្យបាកទ្រព្យទាំងឡាយនោះ និងទ្រព្យទាំងឡាយដែលមិនទាន់កើត ឡើង ក៏រមែងមិនកើតឡើងផង ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា វិនាសទ្រព្យដែលឃើញជាក់ស្តែងខ្លួនឯង ។

នៅក្នុង **សម្មោហវិនោទនី** បានសម្តែងទោសនៃការផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យថា: **បសតមត្តស្ស ចាណេ អប្បសាវជ្ជំ** ការផឹកនូវទឹកស្រវឹង ប្រមាណមួយទូកដៃ មានទោសតិច ។ **អញ្ជលិមត្តស្ស ចាណេ មហាសាវជ្ជំ** ការផឹកនូវទឹកស្រវឹង ប្រមាណមួយក្បង់ដៃ មានទោសច្រើនជាងនោះ ។

កាយចាលនសមត្ថំ បន ពហុំ បិវិត្វា គាមឃាតនិគមឃាតកម្មំ ករោន្តស្ស ឯកន្តមហាសាវជ្ជមេវ ។ ចំណែកឯខាងការផឹកច្រើន រហូតដល់អាចញាំងកាយឲ្យកក្រើកព្រហើនកោងកាច ហ៊ានធ្វើឃាតកម្មដល់អ្នកស្រុក អ្នកនិគម ចាត់ជាទោសធំក្រៃលែងបំផុត ។

ផលចំពោះសិក្ខាបទនេះ៖នៅក្នុង **បរមត្ថទីបនី** មាន២៤ នៅក្នុងបរមត្ថជោតិកា មាន ៣១ ដូច្នេះ មានខុសគ្នាយ៉ាងនេះ គឺ ៖

១- អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេសុ កិច្ចករណីយេសុ អប្បមាទតា (កិច្ចករណីយេសុ វិប្បំបដិជាន ឆតា) *ភាពជាអ្នកមិនប្រមាទ ក្នុងកិច្ច និងករណីយកិច្ច ក្នុងអតីត អនាគត និង បច្ចុប្បន្ន (ជាមនុស្សនឹងស្គាល់កិច្ចដែលធ្វើ ក្នុងអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន យ៉ាងឆាប់ក្លាមៗ ផង)*

២- សទាឧបដ្ឋិតសតិតា *ជាអ្នកមានសតិតម្កល់នៅខ្ជាប់ខ្ជួន សព្វកាល*

៣- អនុម្មត្តកតា *ជាមនុស្សល្អ មិនមែនមនុស្សឆ្កួត*

៤- ញាណវន្តតា *មានញាណ ជាគ្រឿងដឹងច្រើនប្រការផង*

៥-អនេឡតា (អនលសតា) *ភាពជាមនុស្សមិនខ្ជិលច្រអូស*

៦- អជឡតា *ភាពជាមនុស្សមិនល្ងង់ខ្លៅ*

៧- អមូគតា *ភាពជាមនុស្សមិនគ*

៨– **អមធតា** ជាមនុស្សមិនស្រវឹងជ្រុបក្នុងអារម្មណ៍

៩– **អប្បមត្តតា** ជាមនុស្សមិនមានសេចក្ដីប្រមាទក្នុងកុសលធម៌ផង

១០–**អសម្មោហាតា** ជាមនុស្សមិនវង្វេងវង្វេសផ្ដេសផ្ដាស

១១–**អជម្ភិតា** ជាមនុស្សមិនងាយនឹងតក់ស្លុតខ្លាច

១២–**អសារម្ភិតា (អសារម្ភតា)** ជាមនុស្សមិនមានសេចក្ដីរំខាន (ដល់ចិត្តផង)

១៣– **អនិស្សុកិតា** ជាមនុស្សមិនមានសេចក្ដីច្រណែនឫស្សា (អ្នកណាផង)

១៤– **អប្បោស្សុក្កតា** មានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយតិច ក្នុងការផែតប្រយោជន៍

១៥–**សច្ចវាទិតា** ជាអ្នកមានប្រក្រតី ពោលតែពាក្យពិត

១៦- អបិសុណា អផរុស អសម្ផប្បលាបវាទិតា ជាអ្នកមិននិយាយពាក្យ ស៊កសៀត មិននិយាយពាក្យគ្រោតគ្រាត# រោយរាយឥតប្រយោជន៍

១៧-កតញ្ញុតា ភាពជាអ្នកដឹងនូវឧបការគុណអ្នកដទៃធ្វើហើយ

១៨- កតវេទិតា ជាមនុស្សដឹងគុណ ហើយធ្វើតបឧបការគុណ ដល់អ្នកមានគុណវិញផង

១៩-អមច្ឆរិតា ជាមនុស្សមិនកំណាញ់

២០-ភោគវន្តតា ភាពជាអ្នកមានភោគៈច្រើន

២១-ចាគវន្តតា ជាមនុស្សស្គាល់ បរិច្ចាគឲ្យតាមកាល

២២-សីលវន្តតា ជាមនុស្សមានសីលល្អត្រឹមត្រូវ

២៣-ឧជុកតា ជាមនុស្សមានចិត្តពិតទៀងត្រង់

២៤- អក្កោធនតា ជាមនុស្សមិនងាយនឹងក្រោធ ដល់អ្នកណាផង

២៥-ហិរិមនតា ជាមនុស្សមានចិត្តខ្មាសបាប

២៦- ឱតប្បិតា ជាមនុស្សមានសេចក្តីតក់ស្លុតនឹងបាប (ក្នុងបរមត្ថទីបនី រួមគ្នាទាំងពីរគឺ ហិរោតប្បសម្បន្នតា ជាអ្នកដល់ព្រមដោយហិរិ និងឱត្តប្ប)

២៧-ឧជុទិដ្ឋិតា ជាមនុស្សឃើញត្រូវត្រង់

២៨-មហាបញ្ញតា ជាមនុស្សមានបញ្ញាធំទូលាយ

(មហត្តតា ភាពជាអ្នកមានចិត្តធំ)

២៩-មេធាវិតា ជាមនុស្សបណ្ឌិតយល់ជ្រៅ

៣០-បណ្ឌិតា ជាបណ្ឌិត ឬជាអ្នកឆ្លាត

៣១- **អត្ថានត្ថកុសលតា** ភាពជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងវត្ថុដែលជាប្រយោជន៍ និងវត្ថុមិនជាប្រយោជន៍ ។

សរុបទាំងអស់បាន៣១ នេះ ខ្ញុំបាទបានដកសរុបទាំងពីរ គម្ពីរមកបញ្ចូលរួមគ្នា សូមអ្នកសិក្សាទាំងឡាយជ្រាបតាមនេះចុះ ។

សិក្ខាបទនេះមានអង្គ ៤ គឺ

១-មជ្ជនីយវត្ថុ វត្ថុជាទីតាំងនៃសេចក្តីស្រវឹងគឺសុរា និងមេរ័យ

២-បាតុកម្យតាចិត្តំ គិតបម្រុងនឹងផឹក

៣-តជ្ជោវាយាមោ ព្យាយាមនឹងផឹកនូវទឹកស្រវឹងនោះ

៤-តស្សាបានំ បានផឹកនូវទឹកស្រវឹងនោះឲ្យកន្លងបំពង់ក ចូលទៅ ។ សុរាមេរយៈនេះ ជាសភាវៈ ជាអនាណត្តិក មានសមុដ្ឋានពីរគឺ **កាយតោ** ទោសកើតឡើងអំពីកាយ ១ **កាយចិត្តតោ** ទោសកើតឡើងអំពីកាយ និងចិត្ត ១ ។ ជាកិរិយា ជាសញ្ញាវិមោក្ខ ជាសចិត្តកៈ

ជាលោភវជ្ជៈ ជាកាយកម្ម ជាធម្មៈ ជាកោដ្ឋសៈ មានសង្ខារជាអារម្មណ៍ មានវេទនាពីរ គឺសុខវេទនា ១ ឧបេក្ខាវេទនា ១ មានមូលពីរគឺ លោភមូល ១ មោហមូល ១ ជាអនិពន្ធសីល ជាសមាទានមានវិរតិ ៣ ណាមួយ ជាវត្ថុកាម និងកិលេសកាម ។

អង្គាបជ្ជន: ហេតុដែលមិនត្រូវទោសមាន ៧ យ៉ាងគឺ :

១–អមជ្ជំ ហោតិ មជ្ជវណ្ណំ មជ្ជគន្ធំ មជ្ជរសំ តំ បិវតិ ផឹកទឹកមិនស្រវឹង តែទឹកនោះមានពណ៌ដូចជាទឹកស្រវឹង មានក្លិនដូចជាទឹកស្រវឹង មានរសជាតិ ដូចទឹកស្រវឹង ១ ។

២–សូបសំបាកេ ទឹកស្រវឹង ដែលគេចម្អិនលាយនឹងសម្ល

៣–មំសសំបាកេ ទឹកស្រវឹង ដែលគេចម្អិនលាយនឹងសាច់

៤–តេលសំបាកេ ទឹកស្រវឹង ដែលគេចម្អិនលាយនឹងប្រេង

៥–អាមលកផាណិតេ ទឹកអំពៅដែលគេត្រាំនឹងផ្លែកន្ទួតព្រៃ

៦–អមជ្ជំ អរិដ្ឋ បិវតិ ផឹកថ្នាំអរិដ្ឋមិនស្រវឹង

៧–ឧម្មត្តកស្ស ក្ដួត ។

នៅក្នុងអដ្ឋកថា **សមន្តបាសាទិកា** អដ្ឋកថាព្រះវិន័យ បាន ពន្យល់អំពីអនាបត្តិ នេះថា បទថា **សូបសំបាកេ** មានសេចក្តីថា មនុស្សទាំងឡាយ ដាក់ទឹកស្រវឹងចុះបន្តិចបន្តួច ដើម្បីអប់ក្លិនហើយ ចម្អិនសម្ល មិនជាទោស ព្រោះសម្លដាក់ទឹកស្រវឹងតិចតួចនោះ ។ សូម្បី ចម្អិនសាច់ក៏មានន័យដូចគ្នា ។ មនុស្សទាំងឡាយ រមែងចម្រាញ់ប្រេង ជាមួយទឹកស្រវឹង ដើម្បីជាថ្នាំរំងាប់ខ្យល់ មិនជាទោសក្នុងប្រេងនោះ ដែលមិនបានលាយទឹកស្រវឹង លើសទៅប៉ុណ្ណោះ ។

ក្នុងប្រេងដែលលាយទឹកស្រវឹងហួសកំណត់ទៅរហូតមានក្លិន និង រសនៃទឹកស្រវឹង ប្រាកដជាទោសតែម្តង ។

ថ្នាំត្រាំឈ្មោះអរិដ្ឋ ដែលមិនមែនទឹកស្រវឹង មិនជាទោស ។ បាន ឮថា មនុស្សទាំងឡាយធ្វើថ្នាំត្រាំ ឈ្មោះអរិដ្ឋ ដោយរសនៃកន្ទួតព្រៃ ជាដើមនោះឯង ។ ថ្នាំត្រាំនោះ មានពណ៌ ក្លិន និងរសប្រហែលទឹក

ស្រវឹង តែមិនស្រវឹង ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់សំដៅ យកថ្នាំត្រាំឈ្មោះ អរិដ្ឋនោះ ទើបត្រាស់យ៉ាងនោះ ។ តែថ្នាំដែល គេប្រកបព្រម ដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ចាត់ជាទឹកស្រវឹង មិនគួរចាប់ផ្តើម តាំងតែអំពីពូជ ។

សុរាមេរយសិក្ខាបទទី៥ ចប់

ពោលអំពីឧបាសកវគ្គ

នៅក្នុងគម្ពីរអង្គុត្តរនិកាយ បញ្ចកនិបាត បិដក៤៥ ទំព័រ១៥៥ ត្រង់ឧបាសកវគ្គ ពោលអំពីចណ្ឌាលឧបាសក មលឧបាសក បដិកិដ្ឋឧបាសក និងពោលអំពីរតនឧបាសក បទុមឧបាសក បុណ្ឌរីកឧបាសក។ ខ្ញុំបាទនឹងលើកមកសរសេរក្នុងសៀវភៅនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ឈ្មោះថា **ចណ្ឌាល ឧបាសក** ផង ឈ្មោះថា **មលឧបាសក** ផង ឈ្មោះថា **បដិកិដ្ឋឧបាសក** ផង ។

ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច? គឺ ៖

១-ឧបាសកជាអ្នកមិនមានសទ្ធា

២-ជាអ្នកទ្រុស្តសីល

៣-ប្រកាន់មង្គលភ្ញាក់ផ្អើល

៤-ជឿតែមង្គល មិនជឿកម្ម

៥-ស្វែងរកទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ខាងក្រៅពះពុទ្ធសាសនា ហើយធ្វើបុណ្យតែទក្ខិណេយ្យបុគ្គលនោះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ចណ្ឌាលឧបាសកផង ឈ្មោះថា មលឧបាសកផង ឈ្មោះថា បដិកិដ្ឋឧបាសកផង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ឈ្មោះថា រតនឧបាសកផង ឈ្មោះថា បទុមឧបាសកផង ឈ្មោះថា បុណ្ឌរីកឧបាសកផង ។

ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូម្តេច? គឺ ៖

១-ឧបាសកជាអ្នកមានសទ្ធា

២-ជាអ្នកមានសីល

៣-ជាអ្នកមិនប្រកាន់មង្គលភ្ញាក់ផ្អើល

៤-ជឿតែកម្ម មិនជឿមង្គល

៥-មិនស្វែងរកទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ខាងក្រៅព្រះពុទ្ធសាសនា ធ្វើបុណ្យតែក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា រតនឧបាសកផង ឈ្មោះថា បទុមឧបាសកផង ឈ្មោះថា បុណ្ឌរីកឧបាសកផង ។

ពោលអំពីឧបាសកវគ្គចប់

ពោលអំពីអានិសង្សសីល

សីល មានអានិសង្សយ៉ាងណា ? **សីល** មាន **អវិប្បដិសារៈ** ជាអានិសង្ស សមដូចព្រះពុទ្ធវចនៈ ដែលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ជាមួយនិងព្រះអានន្ទថា **សីល** ជាកុសល មាន **អវិប្បដិសារៈ** ជាប្រយោជន៍ មាន **អវិប្បដិសារៈ** ជាអានិសង្ស(១)[១០] ។ ន័យមួយទៀតថា: ទីពឹង (ជង្ហែ)របស់ពួកកុលបុត្រក្នុងសាសនានេះ វៀរចាកសីលណាហើយ មិនមានទេ, អ្នកណាគប្បីពោលនូវការកំណត់នូវអានិសង្ស នៃសីលនោះបាន ។ ទឹកគឺសីល រមែងជម្រះនូវមន្ទិលណា របស់ពួកសត្វមានជីវិតក្នុងលោកនេះបាន, ស្ទឹងឈ្មោះ គង្គាក្តី, យមុនាក្តី, អចិរវតីក្តី, មហីក្តី, មហានទីក្តី ក៏មិនអាចដើម្បីនឹងជម្រះនូវមន្ទិល របស់ពួកសត្វនោះ

---

១០. អង្គុត្តរ. ទសក. ៥០\៣, អង្គុត្តរ, ឯកាទស, ៥១\២២៣ ឥតិ ខោ អានន្ទ កុសលានិ សីលានិ អប្បដិសារត្ថានិ អប្បដិសារានិសំសានិ, ២ ខុទ្ទក.ថេរគាថា ៥៧\២៨ តិត្ថញ្ច សព្វពុទ្ធានំ តស្មា សីលំ វិសោធយេ, ៣ ខុទ្ទក.ថេរគាថា ៥៧\២៩ សីលំ វិលេបនំ សេដ្ឋំ, ។

បានឡើយ, សីលនេះដែលបុគ្គលរក្សាបានល្អហើយ ជាអរិយសីល មានសេចក្តីត្រជាក់ ក្សេមក្សាន្ត រមែងរម្ងាប់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា របស់សត្វទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះបាន, ខ្យល់ទាំងឡាយប្រកបដោយភ្លៀងក៏រម្ងាប់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ មិនបានឡើយ, សូម្បីខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម កែវមុក្តា កែវមុណី ពន្លឺព្រះច័ន្ទដ៏ស្រទន់ ក៏រម្ងាប់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ មិនបានដែរ ។ ក្លិនឯណា ផ្សាយទៅក្នុងទីបណ្តោយខ្យល់ និងក្នុងទីច្រាស់ខ្យល់ស្មើគ្នា, ក្លិននោះ ស្មើដោយក្លិនគឺសីល នឹងមានឈ្មោះមកអំពីទីណាបាន ។ ទីពឹងដទៃ ជាជណ្តើរឡើងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ឬក៏ជាទ្វារក្នុងកិរិយាចូលទៅកាន់នគរ គឺព្រះនិព្វានដែលស្មើដោយសីល នឹងមានមកអំពីណា ។ ពួកភិក្ខុដែលមានឥន្ទ្រិយ៍សង្រួមហើយ ស្អិតស្អាងហើយ ដោយគ្រឿងស្អិតស្អាងគឺសីលរមែងល្អបានយ៉ាងណា, ព្រះរាជាទាំងឡាយដែលស្អិតស្អាងហើយដោយកែវមុក្តា និងកែវមុណីក៏នៅតែមិនល្អបាន យ៉ាងនោះ ។ សីលរបស់អ្នកមានសីលទាំងឡាយ រមែងកម្ចាត់បង់នូវភ័យ មានភ័យអំពីការតិះដៀលខ្លួនជាដើមបាន ដោយប្រការទាំងពួង ទាំងញ៉ាំងកិត្តិស័ព្ទ និងសេចក្តីរីករាយ ឲ្យកើតបានសព្វៗកាល ។ កថាខាងមុខដែលសម្តែងនូវ

អានិសង្សនៃសីល ដែលជាឫគល់នៃគុណទាំងឡាយ មានកិរិយាសម្រាប់នូវកម្ចាំងនៃទោសទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបដូចដែលបានរៀបរាប់មកនេះឯង ។

សីលំ រក្ខេយ្យ មេធាវី បត្ថយានោ តយោ សុខេ

បសំសំ វិត្តលាភញ្ច បេច្ច សគ្គេ បមោទនំ ។

បណ្ឌិតកាលប្រាថ្នានូវសេចក្តីសុខ ៣ យ៉ាងគឺ សេចក្តីសរសើរ ១ ការបានទ្រព្យ ១ ការលះលោកនេះហើយ រីករាយក្នុងស្ថានសួគ៌ ១ គួរតែរក្សាសីល ។

តស្ស ចាសាធិកំ ហោតិ បត្តចីវរធារណំ

បព្វជ្ជា សផលា តស្ស យស្ស សីលំ សុនិម្មលំ ។

សីលរបស់ភិក្ខុណា ប្រាសចាកមន្ទិលដ៏ល្អ ការទ្រទ្រង់បាត្រនិងចីវររបស់ភិក្ខុនោះ ជាវត្ថុដែលគួរជ្រះថ្លា បព្វជ្ជារបស់ភិក្ខុនោះរមែងប្រកបដោយផល ។

អត្តានុវាទាទិភយំ សុទ្ធសីលស្ស ភិក្ខុនោ
អន្ធការំ វិយ រវិ ហានយំ ឆាវគាហតិ ។

ចិត្តរបស់ភិក្ខុអ្នកមានសីលបរិសុទ្ធ រមែងមិនឈានចុះកាន់ភ័យ មានការតិះដៀលខ្លួនឯងជាដើម ដូចព្រះអាទិត្យមិនឈានចុះកាន់ការងងឹតដូច្នោះឯង ។

សីលសម្បត្តិយា ភិក្ខុ សោភមានោ តបោវនេ
បភាសម្បត្តិយា ចន្ទោ គគណោ វិយ សោភតិ ។

ភិក្ខុកាលស្អាតក្នុងតបោវនៈ គឺព្រៃជាទីធ្វើនូវតបោកម្ម រមែងស្អាតដោយសម្បត្តិ គឺសីល ដូចព្រះច័ន្ទ ដែលស្អាតក្នុងផ្ទៃមេឃដោយសម្បត្តិ គឺរស្មីដូច្នេះឯង ។

កាយគន្ធោបិ ចាមុជ្ជំ សីលវន្តស្ស ភិក្ខុនោ
ករោតិ អបិទេវានំ សីលគន្ធេ កថាវកា ។

សូម្បីក្លិនកាយរបស់ភិក្ខុអ្នកមានសីល ក៏រមែងធ្វើឲ្យកើតបាមុជ្ជៈ ដល់ទេវតាទាំងឡាយទៅហើយ ចាំបាច់ឡើយនិយាយដល់ក្លិនសីលដែលធ្វើបាមុជ្ជៈ ដល់ទេវតាទាំងឡាយនោះអី ។

សព្វេសំ គន្ធជាតានំ សម្បត្តឹ អភិភុយ្យតិ

អវិឃាតី ទសទិសា សីលគន្ធោ បវាយតិ ។

ក្លិនសីលរមែង (គ្របសង្កត់នូវគន្ធជាតិ សម្បត្តិក្នុងពួកផ្កាទាំងពួង ក្លិនសីលរមែងសាយភាយបក់ទៅកាន់ទិសទាំងដប់ឥតមានទើសទាក់ឡើយ ។

អប្បកាបិ កតា ការា សីលវន្តេ មហប្ផលា

ហោន្តីតិ សីលវា ហោតិ បូជាសក្ការភាជនំ ។

សក្ការៈសូម្បីបន្តិចបន្តួចដែលទាយកធ្វើហើយ ក្នុងបុគ្គលអ្នកមានសីល រមែងជាសក្ការៈ មានផលច្រើន ព្រោះហេតុនោះអ្នកមានសីលប្រៀបដូចជាភាជនៈ ជាគ្រឿងបូជានិងសក្ការៈ (របស់ទាយក) ។

សីលវន្តំ ន ពាធេន្តិ　　អាសវា ទិដ្ឋធម្មិកា

សម្បរាយិកទុក្ខានំ　　មូលំ ខណតិ សីលវា ។

អាសវៈទាំងឡាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន មិនគ្របសង្កត់នូវសីលវន្ត ជនអ្នកមានសីល ជាអ្នកជីកគាស់រំលើងនូវឫសគល់ ដែលជាមើមនៃសេចក្តីទុក្ខទាំងឡាយក្នុងបរលោក ។

យា មនុស្សេសុ សម្បត្តិ　　យា ច ទេវេសុ សម្បទា

ន សា សម្បន្នសីលស្ស　　ឥច្ឆតោ ហោតិ ទុល្លភា ។

សម្បត្តិឯណា ក្នុងមនុស្សទាំងឡាយ សម្បទាឯណា ក្នុងទេវតាទាំងឡាយ សម្បត្តិ និងសម្បទានោះ ជនអ្នកមានសីល មិនបាច់ប្រាថ្នាឡើយ ជារបស់បានងាយៗ ដោយមិនលំបាកឡើយ ។ (ដូច្នេះជនអ្នកមានសីល រមែងបានសម្រេចដូចបំណងគ្រប់យ៉ាង)។

អច្ចន្តសន្តា បន យា　　អយំ និព្វានសម្បទា

សម្បន្នសីលស្ស មនោ　　តមេវ អនុធាវតិ ។

ចំណែកព្រះនិព្វានឯណា ដែលហៅថា និព្វានសម្បទាដែល ជាទីស្ងប់រម្ងាប់ផុតអស់ទុក្ខ ចិត្តរបស់សីលវន្តបុគ្គល រមែងស្ទុះទៅតាមនិព្វាននោះមែនពិត ។

គាថាខាងលើទាំងអស់នេះមានមកនៅក្នុងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ

ចន្ទនំ តគរំ វាបិ　　ឧប្បលំ អថ វស្សិកី

ឯតេសំ គន្ធជាតានំ　　សីលគន្ធោ អនុត្តរោ។

ក្លិននៃសីលជាគុណជាតិ ប្រសើរបំផុតជាងគន្ធជាតិទាំងនេះគឺ ខ្លឹមច័ន្ទន៍ ខ្លឹមក្រឹស្នា ផ្កាឧប្បល ផ្កាម្លិះលា ។

អប្បមត្តោ អយំ គន្ធោ　　យ្វាយំ តគរចន្ទនី

យោ ច សីលវតំ គន្ធោ　　វាតិ ទេវេសុ ឧត្តមោ។

ក្លិនក្រឹស្នា និងក្លិនច័ន្ទន៍ណា ក្លិននេះ ក្រអូបមានប្រមាណតិចទេ ចំណែកក្លិននៃបុគ្គល មានសីលទាំងឡាយណា ក្លិននោះ ទើបក្រអូបលើសលប់ ផ្សាយទៅក្នុងទេវលោក និង មនុស្សលោកបាន ។

តេសំ សម្បន្នសីលានំ អប្បមាទវិហារិនំ
សម្មទញ្ញា វិមុត្តានំ មារោ មគ្គំ ន វិន្ទតិ។

មារាធិរាជ (ទុកជាខំស្វែងរក) ក៏មិនជួបនូវផ្លូវរបស់លោក
អ្នកមានសីលបរិបូណ៌ អ្នកនៅដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ
អ្នករួចស្រឡះ (ចាកធម៌ជាគ្រឿងសៅហ្មង)
ព្រោះដឹងច្បាស់តាមហេតុ ។

គាថាខាងលើទាំងអស់នេះមានមកនៅក្នុងបិដក៥២។៣៣

ថេរគាថា

នៅក្នុងខុទ្ទកនិកាយ ថេរៈគាថា បានសម្តែងព្រះថេរៈព្រះនាម សីលវត្ថេរៈ ដែលបានពោលនូវព្រះគាថា ថា ៖

សីលមេវិធ សិក្ខេថ អស្មិំ លោកេ សុសិក្ខិតំ
សីលំ ហិ សព្វ សម្បត្តិំ ឧបនាមេតិ សេវិតំ ។

បុគ្គលគប្បីសិក្សានូវសីល ឲ្យជាសីលដែលខ្លួនបាន សិក្សាល្អហើយក្នុងលោកនេះ ព្រោះថាសីលដែលបុគ្គល សេពហើយ រមែងបង្អោនមកនូវសម្បត្តិទាំងពួង ។

សីលវា ហិ ពហូ មិត្តេ សញ្ញមេនាធិគច្ឆតិ

ទុស្សីលោ បន មិត្តេហិ ធំសតេ ចាបមាចរំ ។

ពិតណាស់ បុគ្គលអ្នកមានសីល រមែងបាននូវមិត្តទាំងឡាយ ច្រើន ដោយការសង្រួម ចំណែកបុគ្គលទ្រុស្តសីល កាលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ រមែងឃ្លាតចាកមិត្តទាំងឡាយ ។

អវណ្ណញ្ច អកិត្តិញ្ច ទុស្សីលោ លភតេ នរោ

វណ្ណំ កិត្តិំ បសំសញ្ច សទា លភតិ សីលវា ។

ជនទ្រុស្តសីល រមែងបាននូវទោសផង បាននូវជំពោះ ជំនៀលផង ឯជនអ្នកមានសីល រមែងបាននូវគុណផង បាននូវកិត្តិសព្ទផង បាននូវសេចក្តីសរសើរសព្វៗកាលផង ។

អាទិ សីលំ បតិដ្ឋា ច កល្យាណានញ្ច មាតុកំ

បមុខំ សព្វធម្មានំ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។

សីលជាខាងដើម សីលជាទីតាំង សីលជាមេ

នៃកល្យាណធម៌ សីលជាប្រធាននៃធម៌ទាំងពួង

ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីជម្រះសីលឲ្យស្អាត ។

វេលា ច សំវរំ សីលំ ចិត្តស្ស អភិហាសនំ

តិត្ថញ្ច សព្វពុទ្ធានំ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។

សីលជាប្រចាំ ជាទំនប់ ជាគ្រឿងញ៉ាំងចិត្តឲ្យរីករាយ

ទាំងជាកំពង់ របស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនោះ

បុគ្គលគប្បីជម្រះសីលឲ្យស្អាត ។

សីលំ ពលំ អប្បដិមំ សីលំ អវុធមុត្តមំ

សីលំ អាភរណំ សេដ្ឋំ សីលំ កវចមព្ភុតំ ។

សីល ជាកម្លាំងរកអ្វីប្រៀបផ្ទឹមមិនបាន សីលជាអាវុធ
ដ៏ឧត្តម សីលជាគ្រឿងអាភរណៈដ៏ប្រសើរ
សីលជាគ្រឿងក្រោះយ៉ាងអស្ចារ្យ ។

សីលំ សេតុ មហេសក្ខោ សីលំ គន្ធោ អនុត្តរោ

សីលំ វិលេបនំ សេដ្ឋំ យេន វាតិ ទិសោ ទិសំ។

សីលជាស្ពានមានស័ក្តធំ សីលជាគ្រឿងក្រអូបដ៏ប្រសើរ
សីលជាគ្រឿងលាបដ៏ប្រសើរ សីលតែងបក់(ក្លិន)ទៅសព្វៗទិស ។

សីលំ សម្ពលមេវគ្គំ សីលំ ចាថេយ្យមុត្តមំ

សីលំ សេដ្ឋោ អតិវាហោ យេន យាតិ ទិសោ ទិសំ ។

សីល ជាកញ្ចប់បាយដ៏ប្រសើរ សីលជាស្បៀងដ៏ឧត្តម
សីលជាវាហនៈ ដ៏ប្រសើរសម្រាប់ទៅកាន់ ទិសទាំងពួង ។

ឥធេវ និន្ទំ លភតិ បេច្ចាបាយេ ច ទុម្មនោ

សព្វត្ថ ទុម្មនោ ពាលោ សីលេសុ អសមាហិតោ ។

បុគ្គលពាលមានចិត្តអាក្រក់ក្នុងទីទាំងពួង មិនតាំងនៅមាំ
ក្នុងសីលទាំងឡាយ រមែងបាននូវនិន្ទាក្នុងលោកនេះផង
លុះលះលោកនេះហើយ រមែងមានចិត្តជាទុក្ខក្នុងអបាយផង ។

ឥធេវ កិត្តឹ លភតិ បេច្ច សគ្គេ ច សុមនោ

សព្វត្ថ សុមនោ ធីរោ សីលេសុ សុសមាហិតោ ។

អ្នកប្រាជ្ញមានចិត្តល្អក្នុងទីទាំងពួង តាំងនៅក្នុងសីលទាំងឡាយ
រមែងបាននូវកិត្តិស័ព្ទក្នុងលោកនេះផង លុះលះលោកនេះទៅ
រមែងមានចិត្តរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ផង ។

សីលមេវ ឥធ អគ្គំ បញ្ញវា បន ឧត្តមោ

មនុស្សេសុ ច ទេវេសុ សីលបញ្ញាណតោ ជយន្តិ ។

សីលជាកំពូលក្នុងលោកនេះ ចំណែកបុគ្គលមានប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម
ដែលមានជ័យជំនះក្នុងមនុស្សលោក និងទេវលោកព្រោះ
តែមានសីល និងបញ្ញាហ្នឹងឯង (សីលជាកំពូលខាងជ័យជម្នះ
ក្នុងលោកទាំងពីរ គឺក្នុងមនុស្សលោក១ ក្នុងទេវលោក១ ដោយពិត) ។

សីលសមាធិបញ្ញា ច   យស្ស ឯតេ សុភាវិតា

អតិក្កម្ម មារធេយ្យំ   អាទិច្ចោវ វិរោចតិ ។

សីល សមាធិ និងបញ្ញា ទាំងអម្បាលនេះ ដែលបុគ្គលណាបាន
អប់រំល្អហើយ បុគ្គលនោះរមែងរុងរឿងកន្លងនូវវិស័យនៃមច្ចុ
ដូចព្រះអាទិត្យ ។

គិហិភោគោ ច បរិហីនោ   សាមញ្ញត្ថញ្ច ទុព្ភតោ

បរិធំសមានោ បកិរេតិ   ឆវាឡាតំ វិនស្សតិ ។

បុគ្គលទ្រុស្តសីល រមែងសាបសូន្យចាកភោគៈ
របស់គ្រហស្ថផង ចាកប្រយោជន៍ ជារបស់សមណៈផង
ជាបុគ្គលមានចំណែកអាក្រក់ តែងខ្ចាត់ខ្ចាយ
រោយរាយវិនាសទៅដូចជាឧសដុតខ្មោច ។

សេយ្យោ អយោគុឡោ   ភុត្តោ តត្តោ អគ្គិសិខូបមោ

យញ្ច ភញ្ជេយ្យ ទុស្សីលោ   រដ្ឋបិណ្ឌំ អសញ្ញតោ ។

បុគ្គលបរិភោគនូវដុំដែកក្ដៅ ដូចជាអណ្ដាតភ្លើង ប្រសើរ
ជាងបុគ្គលទ្រុស្ដសីល អ្នកមិនសង្រួម បរិភោគនូវបិណ្ឌបាត
របស់អ្នកដែន មិនប្រសើរសោះឡើយ ។

យោ គវំ ន វិជានាតិ ន សោ រក្ខតិ គោគណំ

ឯវំ សីលំ អជានន្តោ កឹសោ រក្ខេយ្យ សំវរំ ។

បុគ្គលណាមិនស្គាល់គោ បុគ្គលនោះ នឹងរក្សាហ្វូងគោដូចម្ដេចបាន
យ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុណាមិនស្គាល់សីល ភិក្ខុនោះនឹងរក្សាសេចក្ដី
សង្រួមក្នុងសីលដូចម្ដេចបាន យ៉ាងនោះដែរ ។

បមុដ្ឋម្ហិ ច សុត្តន្តេ អភិធម្មេ ច តាវទេ

វិនយេ អវិនដ្ឋម្ហិ បុន តិដ្ឋតិ សាសនំ ។

បើទុកជាព្រះសូត្រ និងព្រះអភិធម្ម សាបសូន្យអស់ទៅហើយ
តែបើព្រះវិន័យមិនទាន់វិនាសនៅឡើយទេ ព្រះពុទ្ធសាសនា
ឈ្មោះថា ស្ថិតនៅតទៅទៀតបាន ។

នៅក្នុងសារត្ថទីបនីដីកានិងវិមតិវិនោទនីបានលើកយក

គាថាពោលទុកថា៖

យាវ តិដ្ឋន្តិ សុត្តន្តា   វិនយោ យាវ ទិប្បតិ

តាវ ទក្ខន្តិ អាលោកំ   សុរិយេ អព្ភុដ្ឋិតេ យថា ។

ព្រះសូត្រទាំងឡាយស្ថិតនៅដរាបណា ព្រះវិន័យនៅរុងរឿង

ដរាបណា(សត្វលោក) ក៏នៅឃើញពន្លឺដរាបនោះ

ដូចព្រះអាទិត្យដែលរះឡើង បែងចាំងដូច្នោះឯង ។

សុត្តន្តេសុ អសន្តេសុ   បម្មុដ្ឋេ វិនយម្ហិ ច

តមោ ភវិស្សតិ លោកស្ស   សុរិយេ អត្ថង្គតេ យថា ។

កាលបើព្រះសូត្រទាំងឡាយមិនមាន ទាំងព្រះវិន័យក៏ភិក្ខុភ្លេចអស់ទៅ

ហើយផង ងងឹតអ័ព្ទអន្ធការ នឹងកើតមានដល់សត្វលោក

ដូចព្រះអាទិត្យ ដែលអស្តង្គតបាត់ពន្លឺរស្មីទៅដូច្នោះឯង ។

សុត្តន្តេ រក្ខិតេ សន្តេ   បដិបត្តិ ហោតិ រក្ខិតា

បដិបត្តិយំ ឋិតោ ធីរោ   យោគក្ខេមា ន ធំសតិ ។

កាលបើភិក្ខុ នៅរក្សាព្រះសូត្រនៅឡើយ ការប្រតិបត្តិ ក៏ឈ្មោះថា មានគុណជាតិគឺភិក្ខុនៅរក្សាដែរ ពីរជនអ្នកស្ថិតនៅក្នុងការប្រតិបត្តិ រមែងមិនឃ្លាតចាកធម៌ជាដែនក្សេមចាកយោគៈ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វាចាដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ ឈ្មោះថា សុភាសិត មិនមែន ទុព្ភាសិត ជាវាចាដែលមិនប្រកបដោយទោសផង ដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញ មិនគប្បីតិះដៀលផង។ វាចាដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ តើដូម្តេច? គឺ :

១-វាចាដែលប្រកបតាមកាល

២-វាចាដែលពោលពិត

៣-វាចាដែលពោលទន់ភ្លន់

៤-វាចាដែលពោលប្រកបដោយប្រយោជន៍

៥-វាចា ដែលពោលប្រកបដោយមេត្តាចិត្ត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វាចាដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ នេះឯង ឈ្មោះថា សុភាសិត មិនមែនទុព្ភាសិតទេ ជាវាចាដែលមិនប្រកបដោយទោសផង ដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញមិនគប្បីតិះដៀលផង ។

អង្គុត្តរនិកាយ បញ្ចកនិបាត បិដក៤៥ ទំព័រ២៣១

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិតមានសីល ចូលទៅកាន់ត្រកូលក្នុងសម័យណាហើយ ពួកមនុស្សក្នុងត្រកូលនោះ រមែងបានបុណ្យច្រើន ដោយឋានៈ ៥ យ៉ាង ។ ឋានៈ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច? ។

១-ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិតមានសីល ចូលទៅកាន់ត្រកូលក្នុងសម័យណាហើយ មនុស្សទាំងឡាយបានឃើញ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលនោះ ក៏ប្រតិបត្តិបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីទៅកាន់ស្ថានសួគ៌ ។

២-ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិតមានសីល ចូលទៅកាន់ត្រកូលក្នុងសម័យណាហើយ ពួកមនុស្សរមែងក្រោកទទួលថ្វាយបង្គំ ក្រាលអាសនៈប្រគេន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលនោះ ក៏ប្រតិបត្តិបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីទៅកាន់ត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ ក្នុងសម័យនោះ ។

៣-ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិតមានសីល ចូលទៅកាន់ត្រកូលក្នុងសម័យណាហើយ ពួកមនុស្ស ក៏បន្ទោបង់ នូវសេចក្តីកំណាញ់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលនោះ ក៏ប្រតិបត្តិបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវយសស័ក្តិធំក្នុងសម័យនោះ ។

៤-ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិតមានសីល ចូលទៅកាន់ត្រកូល ក្នុងសម័យណាហើយ ពួកមនុស្ស រមែងចែករំលែក(នូវទាន) តាមសមគួរដល់សេចក្តីអង់អាច តាមសមគួរដល់កម្លាំង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលនោះក៏ប្រតិបត្តិបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវភោគសម្បទច្រើន ក្នុងសម័យនោះ ។

៥-ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិតមានសីល ចូលទៅកាន់ត្រកូលក្នុងសម័យណាហើយ ពួកមនុស្ស ក៏សាកសួរសោកប្ញាស្តាប់ធម៌ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលនោះ ក៏ប្រតិបត្តិបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវបញ្ញាច្រើន ក្នុងសម័យនោះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិតមានសីល ចូលទៅកាន់ត្រកូលសម័យណាហើយ ពួកមនុស្សក្នុងត្រកូលនោះ រមែងបានបុណ្យច្រើនដោយឋានៈ ៥ យ៉ាងនេះ ។

អង្គុត្តរនិកាយ បញ្ចកនិបាត បិដក៤៥ ទំព័រ២៣១

អង្គុត្តរនិកាយ បញ្ចកនិបាត បិដក៤៥ ទំព័រ១០៨ ត្រង់កថារបស់បុគ្គល៥ពួកបានសម្តែងត្រង់កថាទី២ថា៖

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសីល កាលបើពោលអំពីសីល រមែងមិនរអាក់រអួល មិនកម្រើកញាប់ញ័រ មិនឃ្នាន់ឃ្នាញ់ មិនធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យប្រាកដ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាបុគ្គលមានសីលនោះ ឃើញច្បាស់នូវសីលសម្បទានោះក្នុងខ្លួន ព្រមទាំងបាននូវបីតិនិងបាមោជ្ជៈ ព្រោះសីលនោះជាហេតុ ព្រោះហេតុនោះ ការពោលអំពីសីល របស់បុគ្គលអ្នកមានសីល ទើបជាកថាល្អ ។

អង្គុត្តរនិកាយ បញ្ចកនិបាត បិដក៤៣ ទំព័រ១៣

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះសុគតក្តី វិន័យព្រះសុគតក្តី ប្រតិស្ឋានទៅក្នុងលោក កាលនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះព្រះសុគតដូចម្តេច? ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតកើតឡើងក្នុងលោកនេះ ជាអរហន្ត-

សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ព្រះអង្គមាន ដំណើរល្អ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរ ដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវ បុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាសាស្តានៃទេវតា និងមនុស្ស ទាំងឡាយ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច ព្រះអង្គលែងវិល មកកាន់ភពថ្មីទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាព្រះសុគត ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិន័យព្រះសុគត ដូចម្តេច ?

ព្រះសុគតនោះ ទ្រង់សម្តែង ធម៌ពីរេះបទដើម ពីរេះបទកណ្តាល ពីរេះបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយ ព្យញ្ជនៈដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជា វិន័យព្រះសុគត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះសុគតក្តី វិន័យ ព្រះសុគតក្តី ប្រតិស្ឋានទៅ ក្នុងលោកយ៉ាងនេះ ការនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី ប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បី អនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។

ទីឃនិកាយ តតិយភាគ មហាវគ្គ ១៦/១៨៥

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងពួកឧបាសកអ្នកបាលិជគ្រាមថា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ទោសនៃបុគ្គលអ្នកទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិនេះមាន ៥ ប្រការ ។ ទោសទាំង ៥ ប្រការនោះ តើដូចម្តេច? ។

១-ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ក្នុងលោកនេះ តែងដល់នូវសេចក្តីវិនាស នៃភោគៈដ៏ធំ មានសេចក្តីប្រមាទជាហេតុ នេះជាទោសទី១ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។

២-ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត កិត្តិសព្ទដ៏អាក្រក់នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល តែងផ្សាយទៅសព្វទិស នេះជាទោសទី២ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។

៣-ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ទោះចូលទៅរកបរិស័ទណាៗ គឺខត្តិយបរិស័ទ ព្រាហ្មណបរិស័ទ គហបតីបរិស័ទ សមណៈបរិស័ទ ជាអ្នកមិនក្លៀវក្លា ចូលទៅទាំងអៀនអន់ នេះជាទោសទី៣ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។

៤-ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ជាបុគ្គលវង្វេងធ្វើមរណកាល នេះជាទោសទី៤ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។

៥-ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល លុះបែកធ្លាយរាងកាយទៅ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងកើតក្នុងកំណើត តិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក នេះជាទោសទី៥ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ទោសនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល នៃសីលវិបត្តិ មាន ៥ ប្រការនេះឯង ។

ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អានិសង្ស នៃបុគ្គលអ្នកមានសីល នៃសីលសម្បទានេះ មាន ៥ ប្រការ ។ អនិសង្ស ៥ ប្រការនោះ តើដូចម្តេច ?

១-ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល ក្នុងលោកនេះរមែងបានគំនរទ្រព្យដ៏ធំ ដែលមានសេចក្តីមិនប្រមាទជាហេតុ នេះជាអានិសង្សទី១ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ។

២-ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះរបស់បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល តែងផ្សាយទៅសព្វទិស នេះជាអានិសង្សទី២ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ។

៣-ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល ទោះចូលទៅរកបរិស័ទណាៗ គឺខត្តិយបរិស័ទ ព្រាហ្មណបរិស័ទ គហបតីបរិស័ទ សមណៈបរិស័ទ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្លៀវក្លា ចូលទៅដោយការមិនអៀនអន់ នេះជាអានិសង្សទី៣ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ។

៤-ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល ជាបុគ្គលមិនវង្វេងធ្វើមរណកាល នេះជាអានិសង្សទី៤ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ។

៥-ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល លុះបែកធ្លាយរាងកាយទៅ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងកើតក្នុងលោក គឺមនុស្ស សុគតិ និងឋានសួគ៌ នេះជាអានិសង្សទី៥ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ។

ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អានិសង្សនៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា មាន ៥ ប្រការនេះឯង ។

ទុស្សីលសូត្រ

ប្រសិនបើបុគ្គល មិនបានរក្សាសីលឲ្យបានបរិសុទ្ធទេនោះ បុគ្គលនោះមិនអាចញ៉ាំងសមាធិ បញ្ញា និងវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈបានឡើយ ។ នៅក្នុងគម្ពីរអង្គុត្តរនិកាយ បញ្ចកនិបាត ត្រង់បញ្ចង្គិកវគ្គ ទុស្សីលសូត្រទី៤ បិដក៤៤ ទំព័រ៣៧ បានពោលថា៖

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសមាធិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ឈ្មោះថា សមាធិមានឧបនិស្ស័យស្លាប់[១១] កាលបើសម្មាសមាធិមិនមាន យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ របស់បុគ្គលដែលវិបត្តិចាកសម្មាសមាធិ ឈ្មោះថា យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ មានឧបនិស្ស័យស្លាប់ កាលបើ យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈមិនមាន និព្វិទាវិរាគៈ របស់បុគ្គលដែលវិបត្តិចាក យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ ឈ្មោះថា និព្វិទាវិរាគៈ

---

១១ អដ្ឋកថា **បតូបនិសោ** កាត់ដាច់ឧបនិស្ស័យ គឺកម្ចាត់ហេតុ ។

មានឧបនិស្ស័យស្លាប់ កាលបើនិព្វិទាវិរាគៈមិនមាន វិមុត្តិញ្ញាណ-ទស្សនៈ របស់បុគ្គលដែលវិបត្តិចាក និព្វិទាវិរាគៈ ឈ្មោះថា វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ មានឧបនិស្ស័យស្លាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដើមឈើ ប្រាសចាកមែក និងស្លឹកហើយ ក្រមរនៃឈើនោះក្តី ក៏មិនសូវបរិបូណ៌ សម្បកក្តី ក៏មិនសូវបរិបូណ៌ ស្រាយក្តី ក៏មិនសូវបរិបូណ៌ ខ្លឹមក្តី ក៏មិនសូវបរិបូណ៌ សេចក្តីនេះមានឧបមា ដូចម្តេចមិញ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូចសម្មាសមាធិ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ឈ្មោះថា សម្មាសមាធិមានឧបនិស្ស័យស្លាប់ កាលបើសម្មាសមាធិមិនមាន យថាភូតញ្ញាណ-ទស្សនៈ របស់បុគ្គលដែលវិបត្តិចាកសម្មាសមាធិ ឈ្មោះថា យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ មានឧបនិស្ស័យស្លាប់ កាលបើ យថា-ភូតញ្ញាណទស្សនៈមិនមាន និព្វិទាវិរាគៈរបស់បុគ្គលដែលវិបត្តិចាក យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ ឈ្មោះថា និព្វិទាវិរាគៈមានឧបនិស្ស័យស្លាប់ កាលបើនិព្វិទាវិរាគៈមិនមាន វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ របស់បុគ្គលដែលវិបត្តិចាកនិព្វិទាវិរាគៈឈ្មោះថា វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ មានឧបនិស្ស័យស្លាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសមាធិ របស់បុគ្គលមានសីល

ពេញលេញ ដោយសីល ឈ្មោះថា សមាធិបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើសម្មាសមាធិមាន យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ[១២] របស់បុគ្គលដែលពេញលេញ ដោយសម្មាសមាធិ ឈ្មោះថា យថាភូតញ្ញាណ-ទស្សនៈ បរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើ យថាភូតញ្ញាណ-ទស្សនៈមាន និព្វិទាវិរាគៈរបស់បុគ្គលដែលពេញលេញ ដោយយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ ឈ្មោះថា និព្វិទាវិរាគៈ[១៣] បរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើនិព្វិទាវិរាគៈមានវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ របស់បុគ្គលដែលពេញលេញ ដោយនិព្វិទាវិរាគៈ ឈ្មោះថា វិមុត្តិញ្ញាណ-ទស្សនៈ[១៤] បរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដើមឈើដែលមានមែកនិងស្លឹកបរិបូណ៌ ក្រមរនៃឈើនោះក្តី ក៏បរិបូណ៌ សម្បកក្តី ក៏បរិបូណ៌ ស្រាយក្តី ក៏បរិបូណ៌ ខ្លឹមក្តី ក៏បរិបូណ៌

---

១២ **យថាភូតញ្ញាណទស្សនំ** បានដល់វិបស្សនាទន់ខ្ចីៗ ចាប់ផ្តើមអំពីញាណកំណត់នាមរូបទៅ ។

១៣ **និព្វិទា** បានដល់វិបស្សនាមានកម្លាំង ។ **វិរាគៈ** បានដល់មគ្គ ។

១៤ **វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ** បានដល់ផលវិមុត្តិ និងបច្ចវេក្ខណាញាណ ។

មានឧបមាដូចម្ដេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូច សម្មាសមាធិ របស់បុគ្គលមានសីល ពេញលេញដោយសីល ឈ្មោះថា សម្មាសមាធិ បរិបូណ៌ ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើសម្មាសមាធិមាន យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈរបស់បុគ្គល ដែលពេញលេញ ដោយ សម្មាសមាធិ ឈ្មោះថា យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈបរិបូណ៌ ដោយ ឧបនិស្ស័យ កាលបើយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈមាន និព្វិទាវិរាគៈ របស់ បុគ្គលដែល ពេញលេញ ដោយយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ ឈ្មោះថា និព្វិទាវិរាគៈ បរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើនិព្វិទាវិរាគៈមាន វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ របស់បុគ្គលដែលពេញលេញ ដោយនិព្វិទាវិរាគៈ ឈ្មោះថាវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ បរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ ។

ទុស្សីលសូត្រចប់

អធិប្បាយព្រះសទ្ធម្ម ៣ យ៉ាង

នៅក្នុងព្រះអដ្ឋកថា ឈ្មោះសមន្តប្បាសាទិកាព្រះវិន័យ ត្រង់សហធម្មិកវគ្គ សិក្ខាបទទី២ បានបញ្ជាក់ថា៖

ក៏ក្នុងពាក្យថា **សទ្ធម្មដ្ឋិតិយា បដិបន្នោ ហោតិ** នេះ ព្រះសទ្ធម្មមាន ៣ យ៉ាង ដោយអំណាចនៃបរិយត្តិ បដិបត្តិ និងអធិគម ។ បណ្ដាសទ្ធម្មទាំង ៣ នោះ ព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺៈ

១–បរិយត្តិសទ្ធម្ម បានដល់ បិដកទាំង ៣ ។

២–បដិបត្តិសទ្ធម្ម បានដល់ ធុតង្គគុណ១៣, ខន្ធកវត្ត ១៤, មហាវត្ត ៨២, សីល, សមាធិ, វិបស្សនា ។

៣–អធិគមសទ្ធម្ម មគ្គ ៤ ផល ៤ និព្វាន ១ ។

បណ្ដាសទ្ធម្មមានបរិយត្តិសទ្ធម្មជាដើមនោះ ព្រះថេរៈទាំងឡាយពួកខ្លះពោលថា បរិយត្តិជាមូលរបស់ព្រះសាសនា ដោយអាង

ព្រះសូត្រនេះថា ម្នាលអានន្ទ ធម៌ និងវិន័យណា ដែលតថាគតសម្តែងហើយ បញ្ញត្តហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ, ធម៌ និងវិន័យនោះចាត់ជាសាស្តារបស់អ្នកទាំងឡាយ ដោយកាលកន្លងទៅនៃព្រះតថាគតដូចនេះ ។

ព្រះថេរៈពួកខ្លះពោលថា បដិបត្តិជាមូលរបស់ព្រះសាសនា ដោយអាងសូត្រ នេះថា៖ ម្នាលសុភទ្ទ! ភិក្ខុទាំងឡាយពួកនេះឯង គប្បីនៅដោយប្រពៃ លោកមិនគប្បីនៅសូន្យចាកព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ហើយពោលថា ភិក្ខុទាំងឡាយ ៥ រូប អ្នកបដិបត្តិដោយប្រពៃនៅមានត្រឹមណា, សាសនាចាត់ថានូវតាំងនៅត្រឹមនោះដូចនេះ ។

ចំណែកព្រះថេរៈពួកដទៃទៀត បានពោលថា កាលព្រះបរិយត្តិ-អន្តរធានហើយ សូម្បីបុគ្គលអ្នកបដិបត្តិក្តី ក៏មិនមានការបានសម្រេចធម៌ ហើយពោលថា បើសូម្បីភិក្ខុ ៥ រូប នឹងរក្សាបារាជិកទុកបាន, ភិក្ខុទាំងនោះ ឲ្យកុលបុត្រទាំងឡាយអ្នកមានសទ្ធា បព្វជ្ជា ហើយឲ្យឧបសម្បទសូម្បីក្នុងបច្ចន្តប្រទេស ឲ្យគ្រប់គណៈទសវគ្គ ហើយនិងធ្វើការឧបសម្បទ សូម្បីក្នុងមជ្ឈិមប្រទេស ។ ឲ្យភិក្ខុសង្ឃគ្រប់ វីសតិវគ្គ

ហើយ នឹងធ្វើអាញ្ញាកម្ម សូម្បីដើម្បីខ្លួន អាចញ៉ាំងព្រះសាសនាឲ្យចម្រើនបរិបូណ៌ ដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ។

ព្រះវិន័យធរនេះ ជាអ្នកបដិបត្តិដើម្បីសេចក្តីតាំងមាំនៃព្រះសទ្ធម្ម ទាំង ៣ ដោយប្រការ យ៉ាងនេះឯង ។

ច្រើនបទថា **អាយស្មតោ ឧបាលិស្ស វណ្ណំ ភាសតិ** មានសេចក្តីថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អាស្រ័យវិន័យបរិយត្តិ ត្រាស់សរសើរគុណនៃព្រះឧបាលី ។

<u>សួរថា</u> ព្រោះហេតុអ្វី?

<u>ឆ្លើយថា</u> ទ្រង់សរសើរព្រោះហេតុថា ធ្វើយ៉ាងណាហ្ន៎ ភិក្ខុទាំងឡាយសូម្បីបានស្តាប់ការសរសើររបស់តថាគតហើយ នឹងគប្បីសម្គាល់ព្រះវិន័យថា បុគ្គលគួររៀន គួរសិក្សាក្នុងសំណាក់របស់ ព្រះឧបាលី សាសនានឹងជារបស់តាំងនៅបានយូរ នឹងប្រព្រឹត្តទៅបាន ៥000 ឆ្នាំ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ក្នុងពាក្យថា **តេន ពហូ ភិក្ខូ** នេះ មានសេចក្តីយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុជាច្រើនទាំងនោះ ជាថេរៈក៏មាន ជានវកៈក៏មាន ជាមជ្ឈិមក៏មាន បានស្តាប់ការសរសើរ របស់ព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគនេះហើយ កើតមានសេចក្ដីឧស្សាហៈ ព្រោះបានសម្រេចអានិសង្សតាមដែលព្រះអង្គទ្រង់ប្រកាសទុក ដោយយល់ថា បានឮថាភិក្ខុអ្នកទ្រទ្រង់ព្រះវិន័យ រមែងបានអានិសង្សទាំងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយអ្នកទ្រទ្រង់សុត្តៈ និងអ្នកទ្រទ្រង់អភិធម្មមិនបានទេ ។ ទើបនាំគ្នារៀនព្រះវិន័យក្នុងសំណាក់របស់ព្រះឧបាលី ។

អានិសង្សរបស់សីលចប់

ប្រយោជន៍នៃព្រះវិន័យ

ឥឡូវនេះ ព្រះឧបាលីថេរៈពោលពាក្យថា វិន័យដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សំវរៈជាដើម ដើម្បីសម្តែងសេចក្តី ដើម្បីបិទឱកាសនៃពាក្យរបស់ជនទាំងឡាយ អ្នកមានបញ្ញាខ្សោយ ដែលនឹងគប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ឈ្មោះថា **វិន័យ** តើមានប្រយោជន៍អ្វី ។

បណ្តាបទទាំងនោះ ពីរបទថា **វិនយោ សំវរត្ថាយៈ វិន័យដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់សេចក្តីសង្រួម** មានសេចក្តីថា វិន័យបញ្ញត្តិសូម្បីទាំងអស់ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សេចក្តីសង្រួមកាយទ្វារ និងវចីទ្វារ គឺជាឧបនិស្ស័យ អធិប្បាយថា ជាបច្ច័យដល់សីល មានអាជីវបារិសុទ្ធិសីលជាទីបំផុត ។ ក្នុងបទទាំងពួង ក៏ន័យនេះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានសេចក្តីមិនក្តៅក្រហាយចិត្តជាដើមនេះ មានពាក្យ អធិប្បាយថា ការមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយនៃចិត្ត ដោយអំណាចនៃបុណ្យដែលបានធ្វើទុក និងបាបដែលមិនបានធ្វើទុក ឈ្មោះថា សេចក្តីមិនក្តៅក្រហាយចិត្ត ។

បីតិទន់ខ្សោយមិនខ្លាំងក្លា ឈ្មោះថា **ចាមោជ្ជ:** ។ បីតិខ្លាំងក្លាមានកម្លាំង ឈ្មោះថា **បីតិ** ។ សេចក្ដីរម្ងាប់ សេចក្ដីស្ងប់ស្ងាយក្នុងកាយនិងចិត្តឈ្មោះថា **បស្សទ្ធិ** ។ សុខផ្លូវកាយ ផ្លូវចិត្ត ឈ្មោះថា **សុខ:** ។ ពិតមែន សុខទាំង២ យ៉ាងនេះ រមែងជាឧបនិស្សយប្បច្ច័យនៃសមាធិ ។ ចិត្តដែលមានអារម្មណ៍តែមួយ ឈ្មោះថា **សមាធិ** ។ វិបស្សនាយ៉ាងខ្សោយ ឈ្មោះថា **យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ** ។ យថា-ភូតញ្ញាណទស្សនៈនេះ ជាឈ្មោះរបស់ញាណ ដែលដឹងសេចក្ដីកើតនិងសេចក្ដីសាបសូន្យ ។ ពិតមែន សេចក្ដីដែលចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ រមែងជាឧបនិស្សយប្បច្ច័យនៃវិបស្សនាទន់ខ្សោយ ។ វិបស្សនា យ៉ាងខ្លាំងក្លា ដែលចាត់ជាកំពូល ជាហេតុឲ្យដល់ការដកខ្លួនចេញ ឈ្មោះថា **និព្វិទា** ។ អរិយមគ្គ ឈ្មោះថា **វិរាគ:** ។ អរហត្តផល ឈ្មោះថា **វិមុត្តិ** ។ ពិតមែនអរិយមគ្គទាំង ៤ យ៉ាង

រមែងជាឧបនិស្ស័យបច្ច័យនៃអរហត្ត ។ បច្ចវេក្ខណញ្ញាណ ឈ្មោះថា **វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ។**

ពីរបទថា **វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនំ អនុបាទាបរិនិព្វានត្ថាយ :** វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុបាទាបរិនិព្វាន មានសេចក្តីថា វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់សេចក្តីរលត់មិនមានសេសសល់បច្ច័យ ។

ពិតមែន វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈនោះ ឈ្មោះថា ជាបច្ច័យដល់សេចក្តីរលត់អស់មិនមានបច្ច័យ ព្រោះកាល វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈដែលយោគាវចរសម្រេច ដោយលំដាប់ហើយ កិលេសនិងកងទុក្ខគប្បីរលត់អស់ពិតប្រាកដដូច្នេះឯង ។

ពីរបទថា **ឯតទត្ថា កថា** ការពោលនូវព្រះវិន័យមានអរហត្តផល ឬនិព្វានទុំះ ជាប្រយោជន៍ មានសេចក្តីថា ធម្មតាវិន័យកថានេះ មានអនុបាទាបរិនិព្វាននោះ ជាប្រយោជន៍ ។ ការប្រឹក្សាវិន័យនុំះឯង ឈ្មោះថា **មន្តនា** ការប្រឹក្សា ។

បទថា **ឧបនិសា** ការពិចារណា មានសេចក្តីថា សូម្បីភាពជាធម៌ជាបច្ច័យបន្តគ្នា ទៅជាដើមថា វិន័យដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សំវរៈនេះក៏ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុបាទាបរិនិព្វាននោះ ។ សេចក្តីផ្ទៀងសោតៈស្តាប់ពាក្យ ដែលជាបច្ច័យបន្តគ្នាទៅនេះ ឈ្មោះថា សេចក្តីផ្ទៀងសោតៈស្តាប់ ។ ញាណណាកើតឡើង ព្រោះបានស្តាប់សេចក្តីនេះ ញាណសូម្បីនោះ ក៏ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុបាទាបរិនិព្វាននោះ ។

ច្រើនបទថា **យទិទំ អនុបាទា ចិត្តស្ស វិមោក្ខោ :** ព្រះអរហត្តផល ឬនិព្វានជាគ្រឿងរួចចាកសេចក្តីសៅហ្មង នៃចិត្ត ព្រោះមិនមានឧបាទាន ជាគ្រឿងប្រកាន់ណា មានសេចក្តីថា សេចក្តីផុតពិសេសនៃចិត្ត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំដោយឧបាទាន ៤ ពោលគឺអរហត្តផលនេះ, សេចក្តីផុតពិសេសនៃចិត្ត សូម្បីនោះក៏ដើម្បីប្រយោជន៍នេះ គឺដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់បរិនិព្វានដែលមិនមានបច្ច័យនុ៎ះឯង ។ វិន័យបិដក បរិវារ ១៣/១១១ បានពោលអំពីប្រយោជន៍ ១០យ៉ាង

ទស អត្ថវសេ បដិច្ច តថាគតេន សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ ។ សង្ឃសុដ្ឋុតាយ សង្ឃផាសុតាយ ទុម្មង្កូនំ បុគ្គលានំ និគ្គហាយ បេសលានំ ភិក្ខូនំ ផាសុវិហារាយ ទិដ្ឋធម្មិកានំ អាសវានំ សំវរាយ សម្បរាយិកានំ អាសវានំ បដិឃាតាយ អប្បសន្នានំ បសាទាយ បសន្នានំ ភិយ្យោភាវាយ សទ្ធម្មដ្ឋិតិយា វិនយានុគ្គហាយ ។

ព្រះតថាគតទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទ ដល់សាវកទាំងឡាយ ព្រោះអាស្រ័យអំណាច ប្រយោជន៍ ១០ យ៉ាង ។ គឺ ដើម្បីសេចក្តីល្អដល់សង្ឃ ដើម្បីនៅសប្បាយដល់សង្ឃ ១ ដើម្បីសង្កត់សង្កិននូវបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស ១ ដើម្បីនៅជាសុខស្រួលដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលមានសីលជាទីស្រឡាញ់ ១ ដើម្បីរារាំងនូវអាសវធម៌ទាំងឡាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ដើម្បីកម្ចាត់បង់នូវអាសវធម៌ទាំងឡាយក្នុងបរលោក ១ ដើម្បីញុំាងបុគ្គលទាំងឡាយ

ដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាឲ្យជ្រះថ្លាឡើង ១ ដើម្បីញុំាងបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលជ្រះថ្លាហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែជ្រះថ្លាឡើង ១ ដើម្បីតម្កល់នៅមាំនៃព្រះសទ្ធម្ម ១ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់វិន័យ ១ ។

ប្រយោជន៍នៃព្រះវិន័យចប់

ធម៌បួសសម្រាប់សីលវតី គ្នាច្រើន

ឱកាស ការុញ្ញំ កាត្វា សីលវតិត្តឹ

បព្វជ្ជំ ទេថ នោ ភន្តេ។

មយំ ភន្តេ សីលវតិត្តឹ យាចាម

ទុតិយម្បិ មយំ ភន្តេ សីលវតិត្តឹ យាចាម

តតិយម្បិ មយំ ភន្តេ សីលវតិត្តឹ យាចាម។

ធម៌បួសសម្រាប់សីលវតី ម្នាក់ឯង

ឱកាស ការុញ្ញំ កាត្វា សីលវតិត្តឹ

បព្វជ្ជំ ទេថ មេ ភន្តេ។

អហំ ភន្តេ សីលវតិត្តឹ យាចាមិ

ទុតិយម្បិ អហំ ភន្តេ សីលវតិត្តឹ យាចាមិ

តតិយម្បិ អហំ ភន្តេ សីលវតិត្តឹ យាចាមិ។

ធម៌បួសសម្រាប់សីលវន្ត គ្នាច្រើន

ឱកាស ការុញ្ញំ កាត្វា សីលវន្តំ

បព្វជ្ជំ ទេថ នោ ភន្តេ។

មយំ ភន្តេ សីលវន្តំ យាចាម។

ទុតិយម្បិ មយំ ភន្តេ សីលវន្តំ យាចាម

តតិយម្បិ មយំ ភន្តេ សីលវន្តំ យាចាម។

ធម៌បួសសម្រាប់សីលវន្ត ម្នាក់ឯង

ឱកាស ការុញ្ញំ កាត្វា សីលវន្តំ

បព្វជ្ជំ ទេថ មេ ភន្តេ។

អហំ ភន្តេ សីលវន្តំ យាចាមិ

ទុតិយម្បិ អហំ ភន្តេ សីលវន្តំ យាចាមិ

តតិយម្បិ អហំ ភន្តេ សីលវន្តំ យាចាមិ។

ធម៌សម្រាប់បួសចប់

ការសូត្រផ្សាយមេត្តាចិត្ត

សព្វេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សព្វេ បុរត្ថិមាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សព្វេ ទក្ខិណាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សព្វេ ទក្ខិណាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សព្វេ បច្ឆិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សព្វេ បច្ឆិមាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សព្វេ ឧត្តរាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សព្វេ ឧត្តរាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សព្វេ ឧបរិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សព្វេ ហេដ្ឋិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សព្វេ សត្តា អវេរា ហោន្តុ, សុខិតា ហោន្តុ,

និទ្ទុក្ខា ហោន្តុ, អព្យាបជ្ឈា ហោន្តុ, អនីឃា ហោន្តុ,

ទីឃាយុកា ហោន្តុ, អរោគា ហោន្តុ,

សម្បត្តីហិ សមិជ្ឈន្តុ, សុខី អត្តានំ បរិហរន្តុ ។

ទុក្ខប្បត្តា ច និទ្ទុក្ខា   ភយប្បត្តា ច និព្ភយា

សោកប្បត្តា ច និស្សោកា   ហោន្តុ សព្វេបិ បាណិនោ ។

ការសូត្រផ្សាយមេត្តាចិត្ត

បាលីប្រែ

សព្វេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសបូព៌ា សូមកុំឲ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្ដីសុខ ។

សព្វេ បុរត្ថិមាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសអាគ្នេយ៍ សូមកុំឲ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្ដីសុខ ។

សព្វេ ទក្ខិណាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសទក្សិណ សូមកុំឲ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្ដីសុខ ។

សព្វេ ទក្ខិណាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសនិរតី សូមកុំឲ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្ដីសុខ ។

សព្វេ បច្ឆិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសបស្ចិម សូមកុំឲ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្ដីសុខ ។

សព្វេ បច្ឆិមាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសពាយព្យ សូមកុំឲ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្ដីសុខ ។

សព្វេ ឧត្តរាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសឧត្តរ សូមកុំឲ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្ដីសុខ ។

សព្វេ ឧត្តរាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសឦសាន សូមកុំឲ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្តីសុខ ។

សព្វេ ឧបរិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសខាងលើ សូមកុំឲ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្តីសុខ ។

សព្វេ ហេដ្ឋិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្តុ

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង (ដែលស្ថិតនៅ) ក្នុងទិសខាងក្រោម សូមកុំឲ្យមានពៀរនឹងគ្នា មានតែសេចក្តីសុខ។

សព្វេ សត្តា អវេរា ហោន្តុ *សត្វទាំងឡាយទាំងពួង សូមកុំឲ្យមានពៀរនឹងគ្នា*

សុខិតា ហោន្តុ *សូមមានតែសេចក្តីសុខ*

និទ្ទុក្ខា ហោន្តុ *សូមឲ្យប្រាសចាកទុក្ខ*

អព្យាបជ្ឈា ហោន្តុ *សូមកុំព្យាបាទគ្នា*

អនីឃា ហោន្តុ *សូមកុំឲ្យមានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត*

ទីឃាយុកា ហោន្តុ *សូមឲ្យមានអាយុវែង*

អរោគា ហោន្តុ *សូមកុំឲ្យមានរោគ*

សម្បត្តីហិ សមិជ្ឈន្តុ *សូមឲ្យបានសម្រេចដោយសម្បត្តិទាំងឡាយ*

សុខី អត្តានំ បរិហរន្តុ *សូមឲ្យរក្សានូវខ្លួន ឲ្យនៅជាសុខ(តទៅ)* ។

ខុទ្ទកនិកាយ **បដិសម្ភិទាមគ្គ** *ត្រង់យុគនទ្ធវគ្គ មេត្តាកថាទី៤ ៧១/៩៦*

ទុក្ខប្បត្តា ច និទ្ទុក្ខា ភយប្បត្តា ច និព្ភយា
សោកប្បត្តា ច និស្សោកា ហោន្តុ សព្វេបិ ចាណិនោ[១៥] ។

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ដែលកំពង់ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ
សូមជាសត្វបាត់សេចក្តីទុក្ខទៅ ដែលកំពង់ដល់នូវភ័យ
សូមឲ្យជាសត្វបាត់ភ័យទៅ ដែលកំពង់ដល់នូវសេចក្តីសោក
សូមឲ្យជាសត្វបាត់សេចក្តីសោកទៅហោង ។

វិធីសមាទានសីល

និងអធិប្បាយសិក្ខាបទ ចប់

---

១៥. គាថានេះមិនមានក្នុងបិដកទេ ។

សាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រ

PAÑÑĀSĀSTRA UNIVERSITY